

Begroting 2026



Gemeente
Westerkwartier

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Bestuurlijke hoofdlijnen	4
Technische uitgangspunten	8
Portefeuilleverdeling	10
Ambities Westerkwartier	11
Programma's	13
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	14
Programma 1 Veiligheid	18
Programma 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	21
Programma 3 Economie	23
Programma 4 Onderwijs	25
Programma 5 Sport, cultuur en recreatie	27
Programma 6 Sociaal domein	31
Programma 7 Volksgezondheid en milieu	36
Programma 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	41
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	44
Paragrafen	48
Paragraaf A Onderhoud kapitaalgoederen	49
Paragraaf B Financiering	54
Paragraaf C Bedrijfsvoering	57
Paragraaf D Verbonden partijen	61
Paragraaf E Grondbeleid	73
Paragraaf F Weerstandsvermogen en risicobeheersing	77
Paragraaf G Lokale heffingen	85
Paragraaf H Open overheid	85
Paragraaf I Novatec	92
Financiële begroting	96
Incidentele baten en lasten	101
Prognose meerjarenbalans	104
Bijlagen	105

Voorwoord

Voor u ligt de programmabegroting 2026 van de gemeente Westerkwartier, de laatste begroting uit onze collegeperiode. Hierin zijn onze bestuurlijke prioriteiten opgenomen, gebaseerd op de vijf ambities uit het coalitieakkoord *'Het gaat verder in Westerkwartier: veerkrachtiger, innovatiever en socialer'*.

Net als bij eerdere begrotingen werken we in een uitdagende periode. Op korte termijn is er nog steeds beperkt zicht op financiële stabiliteit, al ontvangen we vanuit het Rijk incidenteel compensatie middelen voor de jeugdzorg.

Sluitende begroting 2026

Vanaf 2026 worden we met forse tekorten geconfronteerd. Deze ontstaan door de aangepaste bekostiging vanuit het Rijk en de bezuiniging op de financiering van de jeugdzorg en de groei van het aantal gemeentelijke taken.

We zijn dan ook verheugd dat we u met deze begroting toch een sluitende jaarschijf 2026 kunnen presenteren. Dit is mogelijk gemaakt door financieel-technische maatregelen en zonder onomkeerbare keuzes die de kracht van onze samenleving zouden aantasten. Door de inzet van € 2,2 miljoen uit de algemene reserve is er financiële ruimte om beperkt te investeren in belangrijke ambities en het oplossen van knelpunten.

Zorgelijk perspectief 2027 – 2029

Tegelijkertijd baart het meerjarenperspectief zorgen. Vanaf 2027 lopen de structurele tekorten sterk op. Om financieel gezond te blijven zijn ingrijpende maatregelen noodzakelijk, gebaseerd op heldere keuzes en duidelijke prioriteiten.

Om de (nieuwe) raad hierbij te ondersteunen, werken we in de komende periode aan een Groenboek. Dit Groenboek geeft overzicht en inzicht in lopende en toekomstige ontwikkelingen. We bieden dit aan de politieke partijen aan ter voorbereiding op de coalitie-onderhandelingen waarmee handvatten geboden worden voor de nieuwe bestuursperiode en de komende begrotingen.

Laatste begroting van deze raad

Daarnaast is 2026 een verkiezingsjaar. Deze begroting is daarmee de laatste van de huidige gemeenteraad en het zittende college. Tegelijkertijd beseffen we dat er nog veel werk te doen is. De nieuwe raad, die in maart aantreedt, staat voor de uitdaging om in veranderende omstandigheden koers te bepalen voor de toekomst van Westerkwartier.

Tot slot: het is noodzakelijk dat gemeenten voldoende middelen van het Rijk ontvangen om hun taken goed uit te voeren. Wij blijven ons daarom maximaal inzetten om het Rijk te bewegen tot een realistischer en duurzamer budgetniveau, zodat wij kunnen werken aan een rechtvaardig en solide meerjarenperspectief.

Namens het college,

Ard van der Tuuk
Burgemeester

Ruud Kleijnen
Gemeentesecretaris

Bestuurlijke hoofdlijnen

In het voorwoord gingen wij in op de context waarbinnen wij deze begroting hebben opgesteld. Hieronder schetsen wij de bestuurlijke hoofdlijnen en lichten we die toe. De hoofdlijnen zijn:

1. We hebben de uitkomsten van de Perspectiefnota 2026-2029 verwerkt.
2. We werken aan een Groenboek.
3. Het begrotingssaldo 2026 voldoet aan de normen voor structureel en materieel evenwicht, het toetsingscriterium van provinciaal toezicht
4. We presenteren ook het saldo waarin de incidentele baten en lasten verwerkt zijn;
5. Overige mogelijke ontwikkelingen zijn niet opgenomen maar kunnen het meerjarenbeeld wel beïnvloeden.

1. In de begroting zijn de kaders van de Perspectiefnota 2026-2029 verwerkt.

Op basis van mutaties na de perspectiefnota is het tekort voor jaarschijf 2026 omgezet in een saldo van 0,0 miljoen. De Perspectiefnota 2026-2029 is op 9 juli 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. De ontwikkelingen zoals opgenomen zijn verwerkt in deze begroting. Het financieel meerjarenbeeld uit de Perspectiefnota liet een tekort zien van € 0,3 miljoen oplopend tot een tekort van € 6,3 miljoen in 2029. In de voor voorliggende programmabegroting bedraagt het structurele saldo in 2026 € 0,0 miljoen afnemend tot een tekort in 2029 van € 8,4 miljoen. Onderstaand worden de financiële ontwikkelingen toegelicht:

Toelichting op de ontwikkelingen:

<i>bedragen in miljoenen euro's, + is voordeel</i>	2026	2027	2028	2029
Voorlopig financieel meerjarenbeeld uit Perspectiefnota	-0,3	-3,2	-5,3	-6,3
<u>Ontwikkelingen</u>				
Meicirculaire 2025, algemeen effect	2,4	2,0	1,5	1,7
Masterplan Leek-Tolbert / Campus Rodenburg	0,0	-0,1	-1,2	-1,2
Tractie	0,0	-0,3	-0,3	-0,4
Uitvoering wettelijke taken bij beheer van de openbare ruimte	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Overig	-0,6	-0,8	-1,1	-0,7
Structureel saldo begroting 2026	0,0	-3,9	-7,9	-8,4

- Op basis van de meicirculaire 2025 (inclusief nog niet verwerkte mutaties uit de septembercirculaire 2024) is de hoogte van de gemeentefondsuitkeringen bijgesteld. De circulaire zorgen in 2026 voor een positief effect van €2,4 miljoen aflopend naar € 1,7 miljoen in 2029.
- In de perspectiefnota is een overzicht met de belangrijkste ambities en ontwikkelingen gepresenteerd die in eerste instantie niet opgenomen zijn in het meerjarenbeeld. In een nadere afweging van deze ambities zijn een 2-tal ontwikkelingen door het college geprioriteerd en hiervoor zijn financiële middelen opgenomen in de begroting. Deze 2 ontwikkelingen betreffen:

1. Campus Rodenburg (onderdeel masterplan Leek-Tolbert)

De behoefte aan een nieuw schoolgebouw is urgent. Daarom is de nieuwbouw opgenomen in het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Westerkwartier 2024-2027 dat op 10 juli 2024 vastgesteld is door de gemeenteraad. Reserveren van financiële middelen is essentieel om te voorkomen dat projecten stilvallen. De totale investering bedraagt € 80,4 miljoen. Op een later moment wordt de gemeenteraad betrokken bij de besluitvorming over de investeringen.

2. Tractie

De begrotingssystematiek voor de vervanging van materieel is gebaseerd op een gemiddeld investeringsbedrag. Daarbij zijn kapitaalintensieve investeringen zoals vrachtwagens en maai-zuigcombinatie buiten beschouwing zijn gelaten. Deze begrotingssystematiek vraagt een verbetering met name omdat kosten van tractie sterk gestegen zijn. Om hieraan te voldoen is het tractieplan herzien en geactualiseerd met ook kapitaalintensieve tractie. Door nu extra middelen te ramen wordt voorkomen dat vervangingen te lang uitgesteld worden en worden risico's als afname bedrijfszekerheid en hoge onderhoudskosten voorkomen.

- ▶ Een derde ontwikkeling waarvoor het college extra budget opneemt in de begroting betreft de uitvoering van wettelijke taken bij beheer van de openbare ruimte. Vooruitlopend op de actualisatie van de dit jaar aflopende kwaliteitsvisie openbare ruimte (2021-2025) wordt duidelijk dat de sterke kostenstijgingen van de afgelopen 5 jaar onvoldoende gecompenseerd zijn door de jaarlijkse indexatie van onderhouds- en vervangingsbudgetten. Hierdoor kan niet meer voldaan worden aan het wettelijk minimale kwaliteitsniveau voor beheer in de openbare ruimte. Hiervoor is structureel €1,5 miljoen verwerkt in de begroting.
- ▶ Daarnaast is nog sprake van een aantal overige autonome en/of onontkoombare ontwikkelingen die gezamenlijk leiden tot een beperkte aanpassing van de begroting.

2. We werken aan een Groenboek

We zijn ons bewust van het oplopende tekort in de meerjarenraming. Daarom hebben we een proces opgestart om tijdig maatregelen te kunnen nemen om de meerjarenbegroting structureel in evenwicht te krijgen. Daarnaast werken we aan een Groenboek. Hiermee bieden we het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad keuzemogelijkheden om in 2027 tot een sluitende begroting te komen, ambities te benoemen en inzicht te geven in bezuinigingsmogelijkheden.

3. Het structureel begrotingssaldo is voor 2026 op orde.

De structureel sluitende begroting voor 2026 steunt op een acht-tal (financieel-technische) uitgangspunten en principes waarmee de begroting is gerationaliseerd. Hiermee doen we niets af aan onze ambities, die blijven overeind en de voorbereidingen om die te realiseren gaan door. De acht uitgangspunten en principes zijn:

1. We ramen ontwikkelingen alleen als deze echt onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn.
2. In algemene zin: scherper begroten.
3. We ramen plannen, projecten en investeringen realistisch op basis van wat haalbaar is. We ramen geen nieuwe middelen in de begroting zolang plannen niet concreet zijn uitgewerkt en uitvoerbaar

zijn. Zodra de plannen gereed zijn voor besluitvorming en uitvoering worden deze voorzien van een dekkingsvoorstel.

4. We begroten scherper en verlagen de begroting op basis van de lessen die we hebben geleerd over de niet-benutte budgetten in de periode 2022-2024.

5. We kijken scherp of we de bijdragen van derden die we verwachten kunnen begroten.

6. We zetten het surplus van onze algemene reserve incidenteel in als dekkingsmiddel voor de begroting 2026, binnen de daarvoor geldende voorschriften.

7. Vanuit principieel oogpunt nemen wij de autonome kostenstijgingen jeugdzorg niet mee, omdat wij van mening zijn dat dit risico bij het Rijk thuishoort en gemeenten hiervoor gecompenseerd moeten worden.

8. We passen de CPI-index toe voor de toename van de OZB-opbrengsten.

4. We presenteren ook een saldo inclusief incidentele baten en lasten

Voor het toezichtskader is het noodzakelijk een structureel meerjarenperspectief weer te geven. Er zijn echter ook baten en lasten die geen structureel effect hebben op het meerjarenperspectief. Ook die maken onderdeel uit van de begroting. Dit overzicht is terug te vinden op pagina 102.

5. Overige mogelijke ontwikkelingen zijn niet opgenomen maar kunnen het meerjarenbeeld wel beïnvloeden.

Zoals reeds in de perspectiefnota benoemd speelt er een aantal ontwikkelingen die het financieel meerjarenbeeld kunnen beïnvloeden. Onderstaand schetsen wij de belangrijkste grote ontwikkelingen die het beeld mogelijk negatief beïnvloeden:

Herijking gemeentefonds

De oorzaak van het financiële ravijn is de korting op het gemeentefonds vanaf 2026. Voor Westerkwartier ging het initieel om ongeveer € 5,4 miljoen. Een deel van dit tekort is inmiddels door het Rijk gecompenseerd met een aantal maatregelen. Ondanks de blijvende lobby vanuit gemeenten voor een solide, stabiele en duurzame financiële positie voor gemeenten, is er op dit moment geen zicht op een volledige oplossing vanuit het Rijk voor deze problematiek.

Woningbouwopgave

Het op 10 april 2024 door de raad vastgestelde Grondbeleid 2024-2028 biedt college en raad meer ruimte voor actiever grondbeleid. Waar woningbouw in het verleden veelal winstgevend was voor gemeenten, zien we nu dat steeds meer projecten tot tekorten leiden. Dat komt onder andere door stijgende bouwkosten, hogere kosten voor inbreidingslocaties, de verplichting om meer betaalbare woningen te bouwen en stijgende rente. Om aan de woningbouwopgave te kunnen voldoen zullen we een aantal grotere ontwikkelingen voor eigen rekening en risico moeten realiseren. We kunnen op dit moment nog niet aangeven wat de financiële gevolgen hiervan zijn, maar wat we al wel zeker weten is dat het een fors beslag op de middelen zal leggen. Ter illustratie, het rijk rekent bij de regeling SBI (Startbouwimpuls) met een tekort van gemiddeld € 10.000 tot € 12.000 per te realiseren woning. In het noorden kan dit door lagere woningprijzen hoger liggen.

Kostenstijging sociaal domein

In het sociaal domein voorzien we een bovengemiddelde volumegroei, met name bij Wmo en jeugdhulp. We helpen steeds meer mensen, bijvoorbeeld binnen de Wmo door een steeds ouder wordende bevolking. We gaan er voorlopig vanuit dat we hiervoor aanvullende middelen van het rijk ontvangen om de daadwerkelijke kostenstijging door vergrijzing op te vangen.

Ook is er sprake van meer vraag naar jeugdhulp. In de afgelopen jaren heeft dit geleid tot overschrijding van het budget. Ondanks invoering van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zien we op dit moment niet dat dit leidt tot besparingen. We vinden dat autonome groei voor risico van het rijk is en dat extra uitgaven voor rekening van het rijk moeten komen, maar hebben hierover geen zekerheid.

Onderwijshuisvesting

De gemeenteraad heeft op 10 juli 2024 het integraal huisvestingsplan onderwijs 2024 – 2027 gemeente Westerkwartier vastgesteld. De voorzieningen die in het uitvoeringsprogramma staan vragen forse investeringen. In de meerjarenbegroting is een stelpost opgenomen ter dekking van kapitaallasten als gevolg van investeringen in onderwijsgebouwen. Deze stelpost is verhoogd met de verwachte investeringen in de campus Rodenburg. Op lange termijn zal onderwijshuisvesting nieuwe investeringen vragen die aan de begroting moeten worden toegevoegd.

Als gemeente hebben we de wettelijke zorgplicht om goede onderwijshuisvesting te realiseren. Landelijk gezien is er sprake van een fors tekort op onderwijshuisvesting, waardoor de urgente vernieuwing van schoolgebouwen vanwege Arbo- en klimaateisen en afnemende leerprestaties moeizaam loopt. Gemeenten zijn daarover in gesprek met het ministerie van OCW. De urgentie wordt onderkend, maar een aanpak laat nog op zich wachten.

Gemeentelijke huisvesting

De raad heeft in juni 2025 besloten om in te stemmen met het verder uitwerken van de dependance variant in Zuidhorn (variant 4) voor centrale huisvesting. Deze variant vraagt een extra investering met structureel hogere kapitaallasten dan oorspronkelijk geraamd. Daarnaast zullen ook de exploitatiekosten hoger zijn. Deze extra lasten zijn nog niet verwerkt in de begroting. Er heeft nog geen besluitvorming plaatsgevonden over het definitieve investeringsbedrag.

Door uitstel van besluitvorming over de gemeentelijke huisvesting vindt vertraging plaats in de realisatie van centrale huisvesting en het afstoten van huidige locaties. We moeten langer gebruik maken van de huidige locaties, wat zorgt voor extra kosten als gevolg van onderhoud en aanpassingen in de komende jaren. Dit leidt tot extra onttrekkingen uit de Reserve huisvesting.

Loon- en prijsontwikkelingen

In de begroting hebben we jaarlijks te maken met onontkoombare prijsstijgingen. Door de hoge inflatie van afgelopen jaren is het onzeker of we in de komende jaren voldoende dekking hebben voor compensatie van gestegen kosten.

Financieringsbehoefte en rente

Als gevolg van de stijgende rentes en de grotere financieringsbehoefte in de komende jaren in verband met een hoger investeringsniveau, is het aannemelijk dat dit een nadelig effect zal hebben op de gemeentelijke (meerjaren)begroting.

Technische uitgangspunten

Bij het opstellen van de begroting 2026 hanteerden wij de volgende uitgangspunten.

- ▶ *Bestaand beleid:* We ramen de lasten en baten op basis van het bestaande beleid, inclusief de besluiten die de raad tot en met juli 2025 heeft genomen. Daarnaast worden onontkooombare en onuitstelbare ontwikkelingen opgenomen. In de perspectiefnota zijn deze ontwikkelingen opgenomen.
- ▶ *Meicirculaire:* Voor de baten uit de algemene uitkering baseren we ons op de meicirculaire.
- ▶ *Constante prijzen:* Zowel aan de lasten- als aan de batenkant verwerken we alleen de indexatie voor het komend jaar. Bij de baten betekent dit dat we de algemene uitkering hebben berekend met constante prijzen dus exclusief inflatiecorrectie voor de jaren na 2026, en bij de ozb-opbrengst begroten we geen meeropbrengst door indexatie na 2026. Bij de lasten betekent het dat we loonkosten, subsidies en bijdragen na 2026 niet laten stijgen als gevolg van verwachte loon- en prijsaanpassing.
- ▶ *Indexering:* We passen de begroting aan naar aanleiding van loon- en prijsstijgingen. We gebruiken de volgende uitgangspunten voor loonstijging, prijsstijging, indexering maatwerk en inflatiecorrectie.
 - Voor salarissen van personeel en bestuur indexeren we op basis van cao-afspraken of verwachtingen daarover. De huidige CAO loopt tot 1 maart 2027. Op 1 juli 2026 stijgen de lonen met 1,25%, over heel 2026 gaan we uit van 0,63%. Nacalculatie 2025 komt uit op min 0,05%: we zijn uitgegaan van 4,4% en in de afgesloten Cao is de stijging 2025 3,9%. Per saldo verwerken we in 2026 een loonstijging van 0,58%.
 - Voor prijsstijgingen baseren we ons op de door het CPB bepaalde Consumenten Prijsindex (CPI) in de meicirculaire. Voor 2026 betekent deze index een stijging van 2,6% in 2026 ten opzichte van 2025. Nacalculatie 2025 komt uit op 0,4%: we zijn uitgegaan van 2,8% en de cpi 2025 is in 2025 3,2%. Per saldo een stijging met 3,0%. We passen deze index toe op budgetten voor beheer van wegen, openbaar groen, gebouwen, tractie en facilitaire kosten.
 - We indexeren gemeenschappelijke regelingen en een aantal grote subsidie-relaties op basis van specifieke afspraken met betrokken partijen (bijvoorbeeld de kosten voor Jeugdzorg, Wmo, de Schans, leerlingen- en Wmo-vervoer).
 - Voor subsidies hanteren we een gecombineerde index: 75% salaris en 25% cpi. Dat komt neer op 2,2%.
 - We indexeren onze belastingen/heffingen en rechten om ze waardevast te houden. Hiervoor hanteren we de cpi-index. Voor 2026 betekent dat 3,0%.
- ▶ *Algemene dekkingsmiddelen:* De opbrengst ozb 2026 is gebaseerd op de opbrengst 2024 plus inflatiecorrectie. Voor de OZB-opbrengsten gaan we uit van de meest recente werkelijke cpi-index. Dat is de cpi-index van 2024 en die bedraagt 3,4%. Voorgesteld wordt om met dit indexcijfer te rekenen voor het begrotingsjaar 2026. Daarnaast heeft de raad op 9 juli 2025 de motie Sport en OZB aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om investeringen te dekken met een jaarlijkse extra verhoging van de OZB gedurende de periode 2026-2030 met 2%.

- ▶ Bij afvalstoffenheffing en rioolheffing actualiseren we de verwachte lasten voor komend jaar op basis van reële ontwikkelingen. De tarieven afvalstoffenheffing en rioolheffing zijn gebaseerd op 100% kostendekking.
- ▶ *Rente*: Voor nieuwe investeringen wordt het berekende omslagpercentage van 1,75% (2025 1,75%) toegepast.
- ▶ *Jaarschijf 2025*: Voor jaarschijf 2025 nemen we de laatst vastgestelde begroting 2025 op, inclusief budgetoverhevelingen 2024-2025, eerste bestuursrapportage 2025 en jaarrekening 2024.
- ▶ *Jeugdzorg*: Vanuit principieel oogpunt nemen wij de autonome kostenstijgingen jeugdzorg niet mee, omdat wij van mening zijn dat dit risico bij het Rijk thuishoort en gemeenten hiervoor gecompenseerd moeten worden.
- ▶ *Overige afspraken Sociaal domein*: Verwerking van het budget Bundeling van Uitkeringen Inkomensvoorzieningen (BUIG) heeft betrekking op verschillende regelingen: Participatiewet, IOAW, IOAZW en Bbz. Jaarlijks worden eind september/begin oktober voorafgaand aan het uitkeringsjaar de voorlopige beschikkingen bekend gemaakt. Het voorlopige budget wordt in de loop van het jaar bijgesteld. We begroten voor BUIG € 1,5 miljoen voordeel.
- ▶ *Areaal*: Onder areaal verstaan we in dit verband de in beheer zijnde wegen, straten, groen, meubilair en kunstwerken). Uitbreiding of krimp van het areaal zien we als autonome ontwikkeling die we in de begroting verwerken zodat het bestaande beheer niet in kwaliteitsniveau hoeft te worden aangepast.

Portefeuilleverdeling



Burgemeester
Ard van der Tuuk

- Wettelijke taken
- Algemene beleidscoördinatie
- Personeel en Organisatie
- Dienstverlening
- Juridische Zaken
- ICT/digitalisering/privacy
- Openbare orde en Veiligheid
- Lobby en positionering
- Internationaal
- Communicatie
- Vergunningen
- Toezicht en handhaving



Wethouder
Bert Nederveen

- Financiën
- Grondbeleid
- Gemeentelijke vastgoed:
- Beheer en onderhoud
- Wmo
- Welzijn
- Ouderen
- Plattelandsbeleid, natuur en landschap
- Dierenwelzijn
- *Sport en sportvastgoed*
- *Gezondheid*



Wethouder
Hans Haze

- Woningbouw
- Volkshuisvesting
- Huisvesting statushouders
- Ruimtelijke ordening
- Landbouw
- *Vluchtelingen*



Wethouder
Bé Schollema

- Duurzaamheid
- Energietransitie
- Klimaatadaptatie
- Waterketen
- Gaswinning en aardbevingen
- Milieu/ afval
- Jeugd
- Onderwijs en onderwijshuisvesting
- Bibliotheken
- Laaggeletterdheid
- Leerlingenvervoer
- Kunst en Cultuur
- *Publiek vervoer*



Wethouder
Richard Lamberst

- Economische Zaken
- Recreatie en Toerisme
- Werk en Inkomen
- Arbeidsmarkt en werkgelegenheid
- Participatiewet
- Armoedebelid
- Inburgering
- *Beheer openbare ruimte*
- *Infrastructuur*



Wethouder
Harry Stomphorst

- Tijdelijk vervangen, *schuin gedrukt* de verdeelde portefeuille

Ambities Westerkwartier

In het coalitieakkoord 'Het gaat verder in Westerkwartier: veerkrachtiger, innovatiever en socialer' en het collegeuitvoeringsprogramma dat op basis daarvan is opgesteld, zijn vijf ambities opgenomen. Deze ambities geven aan waar we naar streven. Met deze ambities willen we lange lijnen uitzetten en kijken we verder dan de bestuursperiode 2023-2026.

Ambitie 1

Werken vanuit vertrouwen en verbinding

We staan dichtbij en in verbinding met elkaar, met inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Dat laten we onder andere zien in ons dienstverleningsconcept. Maar ook met de wereld buiten Westerkwartier verbinden we ons. Door middel van strategische positionering verstevigen en bestendigen wij onze plek in de provincie, de regio en Nederland.

De doelen die we willen bereiken in het kader van deze ambitie zijn:

- ▶ Optimale dienstverlening aan de hand van het dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam
- ▶ We realiseren een duurzamer en toekomstbestendiger gemeentelijke huisvesting
- ▶ Actieve samenwerking met inwoners en benutten van hun denkkraft
- ▶ Versterking strategische positionering en gemeentelijke lobby

Ambitie 2

Duurzamer wonen en betere bereikbaarheid

Wonen is een fundamenteel recht en ook duurzaamheid moet voor iedereen toegankelijk zijn. Ook voor mensen met een kleinere beurs. Wonen, infrastructuur en duurzaamheid voor iedereen zien we niet langer los van elkaar, ze gaan hand in hand. We hanteren daarom een integrale aanpak die deze drie aan elkaar verbindt en focust op het voorkomen van een stijging van de woonlasten. We doen dit met respect en waardering voor natuur en landschap.

De doelen die we willen bereiken in het kader van deze ambitie zijn:

- ▶ Passend woningaanbod voor iedereen: betaalbaar en duurzaam
- ▶ Uitvoering geven aan de energietransitie
- ▶ Stimuleren van het toekomstbestendig maken van bestaande woningen
- ▶ Komen tot een circulair en betaalbaar afvalbeleid
- ▶ Verbeteren infrastructuur
- ▶ Opkomen voor belangen van inwoners rondom gaswinning en aardbevingen

Ambitie 3

Innovatiever werken en ondernemen

Ondernemers en bedrijven zijn voor Westerkwartier heel belangrijk. We willen er voor ze zijn en een goed ondernemersklimaat creëren. Ook willen we perspectief bieden aan onze agrariërs en recreatie en toerisme in de gemeente een impuls geven. Wel zijn we van mening dat niet iedereen

altijd maar beschikbaar hoeft te zijn. We ambiëren dan ook geen 24-uurs economie. Vandaar dat we afspraken hebben gemaakt over de winkelopenstelling op zon- en feestdagen.

De doelen die we willen bereiken in het kader van deze ambitie zijn:

- ▶ Ondernemers-vriendelijk klimaat in onze gemeente
- ▶ Transitie landelijk gebied en verduurzamen en verkorten van de voedselketen
- ▶ Uitvoering visie recreatie en toerisme
- ▶ Vaststelling winkelopenstelling op zon- en feestdagen

Ambitie 4

Een leefbaarder en gezonder Westerkwartier

Inwoners in onze gemeente hebben veel oog voor elkaar. Westerkwartier is een gemeente waar het goed wonen, werken en recreëren is. Dat koesteren en versterken we. We zetten in op veiligheid en preventie. Ook de zorg voor onze inwoners moet goed geregeld zijn. De leefbaarheid en het voorzieningenniveau in onze dorpen moet op peil blijven. Dit houdt Westerkwartier aantrekkelijk voor onze inwoners.

De doelen die we willen bereiken in het kader van deze ambitie zijn:

- ▶ Versterken van de leefbaarheid in de dorpen
- ▶ Goede onderwijshuisvesting
- ▶ Sportdeelname toegankelijk, met name voor kinderen
- ▶ Meer gezonde jaren voor onze inwoners
- ▶ Toegankelijke kunst- en cultuursector
- ▶ Veiligheid en preventie op niveau houden

Ambitie 5

Meedoen en samen zorgen voor minder armoede

We vinden het belangrijk dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Soms lukt dit door omstandigheden niet. De gemeente biedt dan hulp en ondersteuning. Belangrijk thema voor ons is armoede. We realiseren ons dat de problematiek rondom armoede pluriform is. Daarom zetten we in op een integrale aanpak waarbij de focus niet alleen ligt op het uit armoede halen, maar juist ook op preventie. Het verminderen van laaggeletterdheid helpt bij de bestrijding van armoede.

De doelen die we willen bereiken in het kader van deze ambitie zijn:

- ▶ Verbeterde sturingsmogelijkheden in het sociaal domein
- ▶ Voorkomen en terugdringen van armoede en verbeteren van kansengelijkheid
- ▶ Verminderen laaggeletterdheid
- ▶ Voldoen aan de opgaven die door het Rijk worden gesteld op het gebied van vluchtelingenopvang

Programma's

In de begroting treft u de volgende programma's aan:

- ▶ Programma 0 – Bestuur en ondersteuning
- ▶ Programma 1 – Veiligheid
- ▶ Programma 2 – Verkeer, vervoer en waterstaat
- ▶ Programma 3 – Economie
- ▶ Programma 4 – Onderwijs
- ▶ Programma 5 – Sport, cultuur en recreatie
- ▶ Programma 6 – Sociaal domein
- ▶ Programma 7 – Volksgezondheid en milieu
- ▶ Programma 8 – Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Daarnaast worden de algemene dekkingsmiddelen en overhead apart toegelicht.

De verbinding tussen de ambities die we nastreven en de programma's uit de programmabegroting is als volgt:

Programma's	Ambities				
	1 Werken vanuit vertrouwen en verbinding	2 Duurzamer wonen en betere bereikbaarheid	3 Innovatiever werken en ondernemen	4 Een leefbaarder en gezonder Westerkwartier	5 Meedoen en samen zorgen voor minder armoede
0. Bestuur en ondersteuning	X				
1. Veiligheid				X	
2. Verkeer, vervoer en waterstaat		X			
3. Economie		X	X		
4. Onderwijs				X	
5. Sport, cultuur en recreatie			X	X	
6. Sociaal domein				X	X
7. Volksgezondheid en milieu		X		X	
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing		X			
Algemene dekkingsmiddelen en overhead	X	X	X	X	X

Programma o | Bestuur en ondersteuning

Het bestuur van de gemeente bestaat uit de gemeenteraad, de burgemeester en het college van burgemeester en wethouders. In dit programma staat hoe zij worden ondersteund. Zo wordt de gemeenteraad ondersteund door de griffie. Het college van burgemeester en wethouders wordt ondersteund door de gemeentesecretaris. Ook verkiezingen en burgerzaken vallen onder dit programma.

Taakvelden

- o.1 Bestuur
- o.2 Burgerzaken

Portefeuillehouder(s)

- ▶ Ard van der Tuuk
- ▶ Bert Nederveen

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam (2021)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Optimale dienstverlening aan de hand van het dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam

We optimaliseren de kwaliteit van onze dienstverlening, zodat we zichtbaar en dicht bij onze inwoners zijn. Digitaal waar kan, fysiek waar nodig.

Dit willen we realiseren

Optimale dienstverlening aan onze inwoners

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Onze (fysieke) dienstverlening is centraal georganiseerd vanuit het gemeentehuis van Zuidhorn. We bieden maatwerk voor inwoners die niet fysiek op locatie kunnen komen. We maken een afspraak op een voor de inwoner gewenste locatie, bijvoorbeeld via een digitale ontmoeting, thuis of in een dorpshuis.
- ▶ We optimaliseren onze online dienstverlening aan de hand van het plan van aanpak. Het doel hierbij is om onze standaardproducten en diensten maximaal digitaal aan te bieden waarbij we inspelen op de behoeften van inwoners. In etappes gaan we uitvoering geven aan ons plan van aanpak voor de online dienstverlening. Digitaal- en procesgericht werken is het uitgangspunt voor het werken in onze organisatie en helpt ons om een optimale dienstverlening te bieden aan onze inwoners.
- ▶ In Q1 van 2026 gaan we onze nieuwe digitale inwonersportaal "MijnWesterkwartier" implementeren. Inwoners kunnen op een eenvoudige manier online hun gegevens van bijvoorbeeld

belastingen, lopende zaken of meldingen zien en volgen. Inwoners die minder digitaal vaardig zijn, krijgen ondersteuning bij het aanvragen van een product of dienst. Zodra de 'MijnWesterkwartier' omgeving staat, gaan we starten met het stappenplan van 'MijnServices' van de VNG. Ook gaan we het digitale inwonersportaal voor zaken met het sociaal domein (X-Works) implementeren.

- ▶ Vanuit onze visie Dienstverlenings- en werkconcept Dichtbij en Duurzaam (DWDD) gaan we onze standaard dienstverlening zoveel mogelijk digitaal inrichten waarbij we een balans zoeken tussen digitaal en 'live' contact. Hierbij blijft maatwerk mogelijk. We monitoren en analyseren onze servicenormen met behulp van data uit de verschillende dashboards per product of dienst. Op basis daarvan voeren we continu verbeteringen door.

Heldere communicatie met onze inwoners	▶ We communiceren open en transparant en blijven ook in 2026 onze communicatie aanpassen aan wat de omgeving vraagt. Dat doen we door ons lerend op te stellen en goed in contact te staan met de samenleving. ▶ Vanaf 2026 volgt iedere nieuwe medewerker (uitgezonderd de buitendienst en team beschut en detacheren) verplicht een training in direct duidelijk schrijven. ▶ We zetten een volgende stap in de ontwikkeling van onze communicatie. Bijvoorbeeld door foto en video steeds meer centraal te stellen. Dit doen we met beeldmateriaal waarin inwoners zichzelf en hun omgeving herkennen. ▶ We blijven oog houden voor de digitale toegankelijkheid van onze websites. Zodat mensen met een beperking zelfstandig gebruik kunnen maken van onze website. Ook verbeteren we de gebruiksvriendelijkheid van onze digitale formulieren.
--	---

Doel: We realiseren een duurzamer en toekomstbestendiger gemeentelijke huisvesting

We kunnen de dienstverlening kwalitatief beter en dichterbij organiseren als we de uitvalsbasis voor de ambtelijke organisatie en de bedrijfsvoering op één plek inrichten.

Dit willen we realiseren	Dit gaan we ervoor doen
Duurzaam en toekomstbestendig gemeentehuis	▶ In 2026 wordt het Programma van Eisen voor de dependancevariant afgerond en wordt de aanbesteding opgestart voor de gefaseerde bouw van deze dependancevariant op Hooiweg 1 en Hooiweg 9. ▶ De tijdelijke kantoorhuisvesting in "Het Noorderlicht" wordt gerealiseerd voorafgaand aan de gefaseerde bouw.
Duurzame en toekomstbestendige locaties buitendienst en Novatec	▶ De terreinen van de buitendienstlocaties Noorderhorn, Grijpskerk en Noorderlingweg Marum worden aangepast volgend uit het programma huisvesting. ▶ We komen met een voorstel hoe we met kwekerij en kringloopwinkel Novatec willen omgaan. ▶ Verkoop af te stoten buitendienstlocaties Maailoods Noorderhorn (inclusief tankstation), Aduard, Oldehove loopt nog door in 2026.

- ▶ Ombouw naar stallingslocatie Marum en verkoop van overbodige deel van de kavel.
- ▶ Verkoop van de oude locatie Novatec Feithsweg 4 wordt in 2026 afgerond.
- ▶ Omgevingsplanprocedure wordt doorlopen in kader van verkoop locatie Leek.

Doel: Actieve samenwerking met inwoners en benutten van hun denkkraft

We willen de denkkraft van de samenleving in de komende bestuursperiode nog meer gebruiken en actief met inwoners samenwerken.

Dit willen we realiseren Meer overheidsparticipatie

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Op basis van het vastgestelde participatiebeleid 'Samen werken aan de samenleving', werken we gefaseerd aan de implementatie van dit beleid, de uitrol en borging in onze organisatie.

Actieve samenwerking met inwoners

- ▶ We gaan door met uitvoering van de dorpschouw en dorpenrondes en nemen de opgehaalde informatie op in de uitvoering van ons reguliere beleid.
- ▶ Ook in 2026 wordt het beleid van dorpschouw voortgezet onder regie van de leefbaarheidsadviseurs in samenwerking met overige teams binnen de organisatie en ook externe partners zoals Wold & Waard en Sociaal werk De Schans.
- ▶ Naast de dorpenrondes vinden er periodieke bezoeken plaats aan de dorpen door de dorpswethouders en leefbaarheidsadviseurs. Die vinden minstens één keer per jaar plaats.
- ▶ Naast de dorpschouw en dorpenronde komt de actieve samenwerking met inwoners ook naar voren in het contact dat er met inwoners is rondom inwonersinitiatieven en het realiseren daarvan.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Dienstverlening inwonerszaken: Uitvoering van werkzaamheden voor reisdocumenten, rijbewijzen, basisregistratie personen, burgerlijke stand, voltrekken huwelijk en geregistreerd partnerschap, naturalisatie, eerste inschrijving en hervestiging en adresonderzoek.
- ▶ Organisatie verkiezingen: Op 18 maart 2026 worden de gemeenteraadsverkiezingen gehouden. Concreet betekent dit dat het team Inwonerszaken de organisatie van alle werkzaamheden regelt voor de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag waarbij samengewerkt wordt met de griffie, communicatie en de buitendienst.

Dit gaat het kosten

o. Bestuur en ondersteuning (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma o	1.334	1.372	1.372	1.372	1.372	972
Lasten programma o	7.053	6.325	6.143	6.141	6.141	5.981
Totaal saldo van baten en lasten	5.719	4.953	4.771	4.770	4.769	5.009
Onttrekkingen reserves		-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves		-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	5.719	4.953	4.771	4.770	4.769	5.009

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt af met € 0,2 miljoen. Er is sprake van lagere lasten door beëindigde wachtgeldverplichtingen.

Programma 1 | Veiligheid

De gemeente heeft een belangrijke rol als regisseur op het thema veiligheid. Iedereen moet zich veilig voelen in de eigen leefomgeving. Op het thema veiligheid wordt samengewerkt met een breed netwerk binnen onze eigen organisatie en met andere (overheids)organisaties. De buitengewoon opsporingsambtenaren (Boa's) en de politie vervullen hierin een belangrijke rol. De integrale advisering en uitvoering van hulpverlening bij branden, rampen en crises is ondergebracht bij Veiligheidsregio Groningen.

Taakvelden

- 1.1 Brandweer
- 1.2 Openbare orde en veiligheid

Portefeuillehouder(s)

- ▶ Ard van der Tuuk
- ▶ Harry Stomphorst

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027 gemeente Westerkwartier
- ▶ Regionaal beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2024-2027
- ▶ Regionaal beleidsplan crisesbeheersing 2024-2028

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hierna volgen de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Veiligheid en preventie op niveau houden

We willen in de komende periode nadrukkelijk inzetten op veiligheid en preventie. We werken hiervoor intensief samen met onze partners werkzaam in het veiligheidsdomein. Extra inzet van boa's als verlengstuk.

van het blauw op straat zien we als een mogelijke maatregel om veiligheid en preventie op niveau te houden..

Dit willen we realiseren

Een veilig Westerkwartier

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We geven uitvoering aan de doelstellingen en ambities uit het door de raad vastgestelde Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027. Hiervoor stelt de burgemeester jaarlijks een uitvoeringsplan vast, waarin gerichte activiteiten en projecten staan. Via het zogenaamde dashboard wordt de raad geïnformeerd over de uitvoering. Ook is het Uitvoeringsplan ondermijning 2024 - 2027 opgesteld. Ook over de stand van zaken hiervan wordt de raad periodiek geïnformeerd. We pakken ondermijning bestuursrechtelijk aan. We doen dit onder andere door het:
 - (Door)ontwikkelen van de lokale Ondermijningstafel.

- uitvoeren van bestuurlijke integrale controles met medewerking van het Regionaal Interventie Team (RIT).
 - intensiveren van de samenwerking tussen de politie en de Boa's in het signaleren van ondermijningszaken zodat de concrete resultaten op het gebied van de aanpak van ondermijning toenemen.
 - specifieke aandacht voor zorgfraude te hebben.
 - inzetten langs de vijf pijlers van de Groningse samenwerking:
 1. Bewustwording en organisatie (zowel intern als extern);
 2. Informatiehuishouding;
 3. Regelgeving, beleid en handhaving;
 4. Weerbare overheid
 5. Voortgang en communicatie.
 - ▶ Cybercrime neemt toe, zowel in omvang als in verschijningsvormen. We vergroten de bewustwording van én weerbaarheid tegen cybercriminaliteit bij onze inwoners, ondernemers en instellingen:
 - We zetten in op een project zoals Hackshield, waarbij jeugd - en via hen de ouders - spelenderwijs (meer) bewust van en weerbaar worden gemaakt tegen de gevaren van de digitale wereld.
 - Met onze (publiek-private) partners zetten we actief in op andere vormen van doelgroepgerichte preventie en voorlichting rondom cybercriminaliteit.
 - ▶ We bestendigen en versterken de samenwerking tussen de domeinen zorg en veiligheid en tussen de domeinen jeugd en veiligheid. We hanteren de methode Aanpak Voorkomen Escalatie (AVE) voor duidelijkheid over regie en verantwoordelijkheden bij inwoners met complexe en meervoudige problematiek. Met deze aanpak willen we problemen voorkomen of zo snel mogelijk beheersbaar maken.
 - ▶ We continueren buurtbemiddeling. Met een vroegtijdige aanpak wordt verdere escalatie voorkomen, waardoor minder zaken terechtkomen bij 'officiële' instanties als politie, justitie en woningbouwcorporaties.
-

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Wij geven uitvoering aan het Programma Uitvoering- en Handhaving Fysieke Leefomgeving. Wij zetten ons hierbij in voor een veilige leefomgeving voor inwoners en bedrijven. Boa's richten zich hierbij op de aanpak van ergernissen en kleine overtredingen, zoals foutparkeren, jeugdoverlast en zwerfaval. Door gerichte controles gaan wij na of het verbod op alcoholverstrekking aan en gebruik door minderjarigen correct wordt nageleefd.
- ▶ We werken nauw samen met de Veiligheidsregio Groningen (VRG). De VRG levert op zowel repressief als preventief gebied brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en (regionale) bevolkingszorg zoals crisiscommunicatie. We leveren een financiële, bestuurlijke en operationele (personele) bijdrage aan de veiligheidsregio. We besteden hierbij ook nadrukkelijk en structureel onze aandacht aan de paraatheid van onze lokale crisisorganisatie op het gebied van bevolkingszorg. Tenslotte hebben we ook aandacht voor de interne (voorbereiding op crisis) en externe (het versterken van de veerkracht van de samenleving bij crises) weerbaarheid.
- ▶ We zetten in op het borgen van de openbare orde en veiligheid bij de grotere en kleinere evenementen die de gemeente rijk is. Het zorgvuldig doorlopen van het evenementenproces, waarin een adviserende rol voor de hulpverleningsdiensten is weggelegd, is hierbij cruciaal.
- ▶ We blijven onze inzet op het belangrijke veiligheidsthema van verkeersveiligheid continueren. We zetten in op het borgen van het project Klacht en participatie, waarbij een integrale inzet op verkeersknelpunten wordt nagestreefd, als structurele werkwijze van de gemeente en betrokken partners.
- ▶ We geven uitvoering aan het geoptimaliseerde vergunningsverleningsproces voor evenementen. Hiermee dragen wij zorg voor een tijdige vergunningverlening van evenementen.

Dit gaat het kosten

1. Veiligheid	Rekening	Begr. 2025	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
(Bedragen x € 1.000)	2024	na wijz.	2026	2027	2028	2029
Baten programma 1	57	53	41	41	41	41
Lasten programma 1	6.576	6.818	6.264	6.214	6.214	6.209
Totaal saldo van baten en lasten	6.518	6.765	6.223	6.173	6.173	6.168
Onttrekkingen reserves	238	-	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	6.280	6.765	6.223	6.173	6.173	6.168

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt af met € 0,5 miljoen. Er is sprake van lagere lasten door gewijzigde toerekening van personele lasten.

Programma 2 | Verkeer, vervoer en waterstaat

Dit programma omvat het onderhoud en verbetering van de openbare ruimte. Het gaat verder over het uitvoeren van maatregelen voor een betere bereikbaarheid en verkeersmobiliteit, parkeren en de realisatie van nieuwe fysieke infrastructuur. De belangrijkste taken die vallen onder dit programma zijn het uitvoeren van beheertaken, het veiligheidsonderhoud, het dagelijks en regulier onderhoud, het groot onderhoud en de (her-) inrichtingen in de openbare ruimte. De gladheidsbestrijding in de wintermaanden hoort hier ook bij.

Taakvelden

- 2.1 Onderhoud wegen, Gladheidsbestrijding, Openbare verlichting
- 2.2 Parkeren
- 2.3 Havens
- 2.4 Waterwegen
- 2.5 Openbaar vervoer

Portefeuillehouder(s)

- ▶ Harry Stomphorst

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Integraal veiligheidsbeleid 2024-2027
- ▶ Kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025
- ▶ Parkeernormen gemeente Westerkwartier (2023)
- ▶ Verkeersvisie Westerkwartier (2021)
- ▶ Paraplu bestemmingsplan parkeren (2023)

In 2026 leggen we een nieuwe kwaliteitsvisie voor aan de raad.

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Verbeteren infrastructuur

Goede bereikbaarheid is van belang om de leefbaarheid in onze gemeente te behouden. Het prioriteren van de opgaven zoals geformuleerd in de verkeersvisie is noodzakelijk. Onze infrastructuur moet passend zijn bij onze woonvisie, onze visie op duurzaamheid en klimaatadaptatie. Daarnaast is het goed om aan te sluiten op de provinciale visie.

Dit willen we realiseren

Goede bereikbaarheid en een infrastructuur passend bij onze visies op het gebied van wonen, werken en duurzaamheid

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We gaan in 2026 aan de slag met:
 - ▶ Het verbeteren van het fietsnetwerk, uitvoering van de laatste twee fasen fietspad Leek – Groningen, het starten van de voorbereiding van de verkenning van de fietsverbinding Leek-Zuidhorn en het doen van de vervolgvarkenning van de fietsverbinding Leek-Marum-Drachten.

- Het verder uitvoeren van het maatregelenpakket inrichting veilige schoolomgevingen.
- Het verder uitwerken en uitvoeren van maatregelenpakket verkeersveiligheid.
- Het verder voorbereiden van de uitvoering van een verbeterde aansluiting van de N372 op de A7 op basis van bestuurlijke afspraken met de provincie Groningen.
- Het afronden uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek van de mogelijke rondweg Leek met parallelstructuur A7.
- Het uitvoeren van een mobiliteitsverkenning westzijde in samenspraak met de provincie Groningen en gemeente Noordenveld.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Het onderhouden van wegen, fietspaden, straatmeubilair en civieltechnische kunstwerken op het niveau zoals vastgelegd is in de kwaliteitsvisie openbare ruimte.
- ▶ Het opstellen van een kwaliteitsrapportage van de wegen.
- ▶ Straatvegen en bestrijding van onkruid op verhardingen.

Dit gaat het kosten

2. Verkeer, vervoer en Waterstaat (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 2	367	251	234	183	183	183
Lasten programma 2	12.163	11.836	11.895	12.094	13.153	13.198
Totaal saldo van baten en lasten	11.797	11.586	11.661	11.912	12.971	13.015
Onttrekkingen reserves	732	237	69	69	69	69
Toevoegingen reserves	423	77	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	11.488	11.425	11.593	11.843	12.902	12.947

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt toe met € 0,2 miljoen. Er is sprake van een lagere onttrekking aan de reserve afschrijvingen.

Programma 3 | Economie

Wij zetten ons binnen het programma Economie samen met bedrijfsleven, (beroeps-)onderwijs en andere partners in voor een economisch vitale samenleving. De focus is erop gericht om het economisch klimaat in brede zin te versterken. Recreatie en toerisme, cultuur en evenementen zijn nauw verbonden met dit programma. Deze onderwerpen komen in programma 5 aan de orde.

Taakvelden
3.1 Economische ontwikkeling
3.2 Fysieke structuur
3.3 Bedrijvenloket Markten
3.4 Promotie

Portefeuillehouder
▶ Richard Lamberst

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Detailhandelsvisie gemeente Westerkwartier (2020)
- ▶ Bedrijventerreinenvisie Ruimte voor ondernemen (2024)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Ondernemers-vriendelijk klimaat in onze gemeente	
We streven ernaar om een goed ondernemers-vriendelijk klimaat te creëren in onze gemeente.	
Dit willen we realiseren	Dit gaan we ervoor doen
Voldoende vestigingsmogelijkheden voor bedrijven	▶ We voeren een locatieonderzoek uit naar ruimte voor bedrijven in de economische zone bij de A7 ter hoogte van Leek/Tolbert. ▶ We zetten in op het toekomstbestendig maken van de bestaande bedrijventerreinen. Prioriteiten worden in overleg met het bedrijfsleven bepaald. ▶ We ronden het plan van aanpak af om te komen tot een nieuw grondstoffencentrum met ruimte voor een circulair bedrijvencluster. Na positieve besluitvorming hierover starten we met de ontwerp- en realisatiefase. ▶ We brengen nieuwe kavels op de markt in Leeksterveld fase 2A. ▶ We stellen een omgevingsplan vast voor uitbreiding van De Poort Marum. Vervolgens gaan we de kavels bouwrijp maken en op de markt brengen.
Ondernemersvriendelijke gemeente	▶ We zetten verder in op het versterken van de dienstverlening aan en communicatie met ondernemers, onder meer door het blijven

uitgeven van digitale ondernemers-
nieuwsbrieven.

- We stellen een economische visie vast en een daarbij behorend uitvoeringsprogramma.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- Samenwerking met ondernemers en vastgoedeigenaren, gericht op behoud van aantrekkelijke winkelcentra.
- We stellen een centrumplan op voor Leek. Voor de financiering van de uitvoering wordt onder meer ingezet op externe middelen uit Nij Begun.
- Faciliteren van projecten die bijdragen aan een goede digitale infrastructuur voor bedrijven en inwoners, met als doel dat alle inwoners en bedrijven toegang kunnen krijgen tot snel internet.
- Faciliteren van ondernemersfondsen in gebieden waar daar draagvlak voor is.

Dit gaat het kosten

3. Economie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 3	46	43	43	43	43	43
Lasten programma 3	756	856	900	1.029	1.050	948
Totaal saldo van baten en lasten	710	814	858	986	1.007	905
Onttrekkingen reserves	25	-	100	100	100	-
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	685	814	758	886	907	905

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt af met € 0,1 miljoen. Er is sprake van een onttrekking aan de reserve.

Programma 4 | Onderwijs

Dit programma omvat het beleid en de maatregelen gericht op gelijke kansen voor jeugdigen en jongeren om middels het volgen van onderwijs en voorschoolse voorzieningen een passende plek in de samenleving te krijgen. Onderdeel van dit beleid is het organiseren van voldoende openbaar primair onderwijs, adequate huisvesting van het primair en voortgezet onderwijs en bekostiging van het noodzakelijke leerlingenvervoer. Vanuit dit beleid worden ook aan andere gemeentelijke doelen gewerkt, zoals duurzaamheid, meer bewegen, openbare speelplekken en een verkeersveilige schoolomgeving.

Taakvelden

- 4.1 Openbaar basisonderwijs
- 4.2 Onderwijshuisvesting
- 4.3 Onderwijsbeleid, leerlingzaken

Portefeuillehouder

- Bé Schollema

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Westerkwartier 2024-2027 (vastgesteld in 2024)
- Programma voorzieningen huisvesting onderwijs 2026 (vastgesteld in 2025)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Goede onderwijshuisvesting

Samen met onze onderwijsinstellingen werken we aan perspectief voor onze jeugd. Hiervoor is het van belang dat onze schoolgebouwen op orde zijn.

Dit willen we realiseren

Gezonde en duurzame schoolgebouwen

Dit gaan we ervoor doen

- We werken vanuit het Integraal Huisvestingsplan (IHP) 2024-2027.
- Nieuwbouw van het Lauwers College op de locatie sportvelden (Bokkediek) in Grijpskerk wordt naar verwachting in 2026 afgerond
- Campus Rodenburg met rsg de Borgen. Op basis van besluitvorming over de plannen voor een sport-onderwijs campus in 2025, wordt hier in 2026 verdere uitwerking aan gegeven.
- Christal in Grootegast krijgt in 2026 bekostiging voor vernieuwbouw op dezelfde locatie. Het schoolbestuur Noorderbasis is zelf opdrachtgever en bouwheer.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Voor het Lauwers College vergoeden we in 2026 projectkosten, de kosten voor groencompensatie en de kosten van de tijdelijke huisvesting.
- ▶ Het leerlingenvervoer. Het huidige contract voor het leerlingenvervoer loopt af in 2026, met een uitloopjaar naar 2027. Eind 2023 zijn we vanuit de GR Publiek Vervoer begonnen met de voorbereiding van de aanbesteding voor een nieuw contract. In 2026/2027 vindt de aanbesteding plaats en vervolgens de gunning en de implementatie.
- ▶ Subsidiëring peuteropvang en voorschoolse educatie om kinderen met een ontwikkelingsachterstand een goede start op de basisschool te geven.
- ▶ Via de schoolbesturen organiseren we projecten voor Gelijke Kansen Alliantie, Global Goals en Nieuwkomersonderwijs.

Dit gaat het kosten

4. Onderwijs (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 4	1.069	914	866	866	866	866
Lasten programma 4	7.715	7.727	7.805	8.994	8.852	10.883
Totaal saldo van baten en lasten	6.646	6.813	6.940	8.128	7.987	10.017
Onttrekkingen reserves	52	52	52	1.455	52	2.145
Toevoegingen reserves	-	-	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	6.594	6.761	6.888	6.673	7.935	7.872

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt toe met € 0,1 miljoen. Zowel bij de lasten als de baten is sprake van beperkte verschillen.

Aandachtspunt Campus Rodenburg. Er is een reservering voor kapitaallasten opgenomen. In 2030 wordt dit bedrag nog verhoogd met 2 miljoen. De totale investering bedraagt € 80,4 miljoen. Op een later moment wordt de gemeenteraad betrokken bij de besluitvorming.

Programma 5 | Sport, cultuur en recreatie

Dit programma omvat beleid en maatregelen gericht op de leefgebieden/thema's Gezond en Meedoen in het sociaal domein: sport, cultuur, recreatie en bibliotheekwerk. Onder het programma vallen ook het eigendom, exploitatie en beheer van sportaccommodaties en het openbaar groen. Tot slot vallen ook beleid en maatregelen ten aanzien van monumenten, musea en cultureel erfgoed onder dit programma.

Taakvelden

- 5.1 Sportbeleid
- 5.2 Sportaccommodaties
- 5.3 Cultuur
- 5.4 Musea
- 5.5 Cultureel erfgoed
- 5.6 Bibliotheken en omroep
- 5.7 Openbaar groen en recreatie

Portefeuillehouders

- ▶ Harry Stomphorst
- ▶ Bé Schollemma
- ▶ Richard Lamberst
- ▶ Bert Nederveen
- ▶ Hans Haze

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Lokaal Sportakkoord II (2023)
- ▶ Cultuurvisie 2021-2028 'Investeren in geluk' (2021)
- ▶ Visie recreatie en toerisme (2021)
- ▶ Kwaliteitsvisie openbare ruimte (2021)
- ▶ Nota dierenwelzijn (2023)
- ▶ Duisternis beschermen, lichthinder aanpakken (2023)
- ▶ Beleidskader musea gemeente Westerkwartier 2025-2032 (2025)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Sportdeelname toegankelijk en beschikbaar

Met onze huidige programma's en projecten gezondheid en sport blijven we inzetten op meer bewegen en sportdeelname. We zorgen daarbij voor kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen voor iedereen.

Dit willen we realiseren

Meer sportdeelname

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ De inzet op bestaande projecten en programma's wordt gecontinueerd. Het gaat om de projecten en programma's De School in Beweging, Provinciaal Beweegakkoord, Sporthopper en Uniek Sporten hopper, Kickstart in jouw Buurt/JOGG (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) en de inzet van

buurtsportcoaches. Kickstart loopt eind 2026 af, in 2026 wordt nagegaan hoe we de werkzame onderdelen kunnen voortzetten.

- We doen onderhoud en investeringen in bestaande binnen- en buitensportaccommodaties om inwoners, onderwijs en sportverenigingen zo goed mogelijk te faciliteren bij het uitoefenen van beweegprogramma's en reguliere sportactiviteiten.

Doel: Toegankelijke kunst- en cultuursector

Kunst en cultuur kan verbindend werken en moet voor al onze inwoners toegankelijk zijn. We gaan dan ook aan de slag met de reeds vastgestelde cultuurvisie.

Dit willen we realiseren

Kunst en cultuur is toegankelijk

Dit gaan we ervoor doen

- Uitvoering van het uitvoeringsplan Cultuur 2025-2026.
- Uitvoering van pilotplan Bieb Oldehove en Bieb Aduard.
- Vooruitlopend op wijziging van de bibliotheekwerk plus structureel extra middelen, stellen we de tijdelijke extra middelen van het Rijk hiervoor aan Biblionet beschikbaar. Passend binnen de afgesproken kaders bibliotheekwerk gemeente Westerkwartier.

Doel: Vergroten van de toeristische aantrekkingskracht van het Westerkwartier

We gaan aan de slag met een integrale aanpak om recreatie en toerisme te stimuleren.

Dit willen we realiseren

Een Westerkwartier waarin het goed recreëren is voor zowel inwoners als toeristen

Dit gaan we ervoor doen

- In 2026 wordt voortgeborduurd op de uitvoeringsagenda Recreatie en Toerisme 2021-2025. Dit wordt bekostigd uit het resterende budget wat beschikbaar is voor deze uitvoeringsagenda.
- We geven uitvoering aan het versterken van het gebruik en de beleving van water, zoals is aangegeven in de Visie recreatie en toerisme.

Doel: Transitie landelijk gebied en verduurzamen en verkorten van de voedselketen

We willen een leefomgeving creëren waarin de diversiteit van ons landschap optimaal tot haar recht komt, maar waarin ook onze boeren perspectief krijgen en houden. Samen met onze agrariërs, ondernemers en andere ketenpartners gaan we op zoek naar een duurzame verdien capaciteit en onderzoeken we hoe we de schakels tussen boeren en afzetmarkt kunnen verkorten.

Dit willen we realiseren

De transitie van het landelijk gebied

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ In 2025 is een landschapsbiografie opgesteld. Het landschap en haar biodiversiteit is het uitgangspunt. In 2026 zetten we stappen om de landschapsbiografie te vertalen naar acties. De biografie is een onderlegger voor de nieuwe Omgevingsvisie.
- ▶ Met de Provincie Groningen en partners in het gebied zijn gebiedsplannen opgesteld vanuit de Rijksopgaven (natuur, stikstof, water en klimaat). Als in 2026 de transitie landelijk gebied wordt voortgezet, nemen wij actief deel aan projecten hieromtrent. Waar we kansen zien, stimuleren en steunen wij (projecten voor) de landbouwtransitie en verduurzaming van het gebruik van het landelijk gebied.

Een groen en vitaal Westerkwartier

- ▶ We planten deze bestuursperiode gezamenlijk met onze inwoners een boom voor iedere inwoner van Westerkwartier. In 2026 verwachten we dit af te ronden.
- ▶ 2026 is het laatste jaar van het roekenbeheerplan. We geven hier uitvoering aan en evalueren dit.

Meer perspectief voor de agrarische sector

- ▶ We geven uitvoering aan de Voedselvisie Westerkwartier van 2025 via diverse projecten binnen de pijlers 1) Duurzame landbouw, 2) Onze gezonde voedselomgeving, 3) Gezond en van dichtbij en 4) Minder voedselverspilling. Daarnaast is er de Voedselsubsidie Westerkwartier voor inwoners en organisaties.
- ▶ Vanuit de Rijksopgaven en provinciale gebiedsplannen/gebiedsofferte werken we aan een nieuw agrarisch perspectief. Dit kan op verschillende manieren, bijvoorbeeld: multifunctionele/natuurinclusieve/extensieve/duurzame/regeneratieve/innovatieve landbouw. We nemen dit mee in de economische visie.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ We geven onder andere uitvoering aan de met vaststelling van de perspectiefnota 2026-2029 aangenomen motie om sport- en cultuurfaciliteiten op niveau te brengen.

Dit gaat het kosten

5. Sport, Cultuur en recreatie (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 5	3.425	2.203	2.188	1.845	1.845	1.845
Lasten programma 5	19.219	20.837	21.230	20.984	22.016	22.261
Totaal saldo van baten en lasten	15.794	18.634	19.043	19.139	20.171	20.416
Onttrekkingen reserves	1.771	1.761	97	97	137	97
Toevoegingen reserves	1.693	440	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	15.717	17.314	18.946	19.042	20.034	20.320

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt toe met € 1,6 miljoen. Er is sprake van hogere lasten door middelen voor investeringen sportaccommodaties conform motie Sport en OZB. Daarnaast een lagere onttrekking aan de reserves.

Programma 6 | Sociaal domein

Dit programma omvat het beleid en de maatregelen gericht op versterking van de samenlevingskracht, zodat inwoners zoveel mogelijk op eigen kracht, en met ondersteuning van het sociaal netwerk kunnen participeren. Onder dit programma valt ook preventief beleid en de maatregelen die gericht zijn op het versterken van de brede welvaart van inwoners en een gezonde, kansrijke ontwikkeling van jeugdigen. Onder dit programma vallen ook beleid en maatregelen die bijdragen aan die nodig zijn om inwoners ondersteuning en zorg te bieden als het niet op eigen kracht lukt.

Taakvelden

- 6.1 Samenkracht en burgerparticipatie
- 6.2 Toegang en eerstelijns-voorzieningen (Wmo)
- 6.3 Inkomensregelingen
- 6.4 WSW en beschut werk
- 6.5 Arbeidsparticipatie
- 6.6 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)
- 6.7 Huishoudelijke hulp/begeleiding/dagbesteding/(Wmo)
- 6.75 Jeugdhulp ambulant en verblijf
- 6.79 PGB
- 6.81 Beschermd wonen/Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)
- 6.82 Jeugdbescherming en jeugdreclassering
- 6.9 Coördinatie en beleid Wmo en Jeugd

Portefeuillehouders

- ▶ Bert Nederveen
- ▶ Bé Schollema
- ▶ Richard Lamberst
- ▶ Harry Stomphorst

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Dorpshuizenbeleid (2023)
- ▶ Beleidsplan sociaal domein 'Samen werken aan een sociaal Westerkwartier' (2024)
- ▶ Plan van aanpak armoedebeluid (2025)
- ▶ Visie armoedebeluid (2024)
- ▶ Beleidskader nieuwe wet inburgering 2022-2025 (2021)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Versterken van de leefbaarheid in de dorpen

De leefbaarheid in onze dorpen is van het grootste belang. We willen een gemeente zijn waar het goed toeven is doordat het voorzieningenpeil op niveau is en blijft.

Dit willen we realiseren

Uitvoering van het dorpshuizenbeleid

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ In 2026 continueren we de uitvoering van het in 2023 vastgestelde dorpshuizenbeleid. We zetten in op deelname

aan de subsidieregelingen en ondersteuning van dorpshuizen die dat het meeste nodig hebben. We adviseren bij onderhoud en (ver)bouw plannen en denken mee over het behouden en realiseren van toekomstbestendige dorpshuizen. Daarbij ondersteunen we ze ook bij het vinden van aanvullende financieringsmogelijkheden, zoals bijvoorbeeld de rentekortingsregeling Fonds Nieuwe Doen en de kansen binnen de sociale agenda Nij Begun.

Doel: Verbeterde sturingsmogelijkheden in het sociaal domein

We kijken kritisch naar kosten en inkoop in het sociaal domein zonder concessies te doen aan de kwaliteit. Ons beleid vullen we in met maatwerk vanuit de leefwereld van onze inwoners. Dat betekent generiek waar mogelijk, toegesneden waar nodig.

Dit willen we realiseren

Verbeterde sturing in het sociaal domein

Dit gaan we ervoor doen

► In 2024 is het nieuwe beleidsplan 'Samen werken aan een sociaal Westerkwartier' vastgesteld. Hiermee is de koers voor de komende jaren bepaald en brengen we samenhang aan in wat we doen in het sociaal domein. Het beleidsplan bevat ambities en effectdoelen waaraan we onze inspanningen in het sociaal domein gaan toetsen en meten. Hiervoor wordt fasegewijs een monitor sociaal domein ontwikkeld en ingevoerd.

Implementering effecten
Hervormingsagenda
Jeugdhulp en
Toekomstscenario Kind- en
Gezinsbescherming

► In juni 2024 is de proeftuin Toekomstscenario gestart waaraan onze gemeente deelneemt. De opdracht voor de regionale programmamanager Hervormingsagenda is vastgesteld en sinds april 2025 is deze rol vervuld.

- **Toekomstscenario:** op basis van evaluatie wordt een mogelijke voortgang van de Proeftuin in 2026 onderzocht. Bestanddelen van de aanpak die werkzaam zijn bevonden, worden dan binnen de gemeente Westerkwartier geïntegreerd in de regulier werkwijze en de samenwerking met ketenpartners als Sociaal Werk de Schans. Zo geven wij het integraal werken aan veiligheid steeds meer vorm.
- **Hervormingsagenda:** in onze jeugdhulpregio wordt gewerkt aan een langjarig perspectief, waar de inkoop Hoogspecialistische Jeugdhulp, de lokale inrichting van Basishulp aan de hand van het richtinggevend kader 'stevige lokale teams' en de regionale inkoop van Aanvullende hulp onderdeel van zijn. Er zijn concrete wetswijzigingen in behandeling waarover in 2026 meer duidelijk wordt.

Doel: Voorkomen en terugdringen van armoede en verbeteren van kansengelijkheid

We zetten in op vroegsignalering en willen werken aan het duurzaam helpen van inwoners in financiële nood.

Dit willen we realiseren	Dit gaan we ervoor doen
Integrale aanpak armoede	► In 2024 is de visie op Armoede vastgesteld. Op basis hiervan is in 2025 een plan van aanpak armoedebelief vastgesteld waaraan we in 2026 uitvoering geven.
Schuldhelpverlening	► We implementeren en werken conform het Plan van aanpak armoedebelief (2025).
Kansengelijkheid van kinderen en jeugd in het Westerkwartier	► We geven uitvoering aan het Programma Kickstart om de kansengelijkheid van kinderen en jeugd (0-23 jaar) in het Westerkwartier te vergroten. Dit doen we via 3 themalijnen: 1. Themalijn Kickstart in jouw buurt (JOGG, 0-23 jaar): we zetten in op het normaliseren van een gezonde leefstijl bij jongeren, door activiteiten in te zetten met name via scholen (primair en voortgezet onderwijs) en sportverenigingen. 2. Themalijn Kickstart op School (Tijd voor Toekomst 4-12 jaar): op 15 scholen zetten we in op het verrijken van de schooldag, in nauwe samenwerking met de scholen zelf. Scholen hebben een eigen programma verrijkte schooldag op hun school ontwikkeld en voeren dit uit. 3. Themalijn Kickstart voor de Kleintjes (- 9 maanden tot 4 jaar). In nauwe samenwerking met onze lokale coalitie Kansrijke Start zetten we in op projecten/activiteiten die gezondheid van (aanstaande) ouders en kind voor, tijdens en na de zwangerschap bevorderen, en kwetsbaarheid reduceren, om zo jonge kinderen een goede, kansrijke en gezonde start te geven Verder kijken we welke kansen er vanuit de Sociale Agenda van Nij Begun liggen om ook in de gemeente Westerkwartier de kansengelijkheid blijvend te bevorderen, onder meer door onderdelen vanuit Kickstart te continueren. 4. We nemen deel aan het programma Kansen voor Kinderen, gericht op het versterken van de bestaanszekerheid in gezinnen door in te zetten op een passend en betrouwbaar systeem van dienstverlening rondom deze gezinnen. De bedoeling is om hiermee de cirkel van intergenerationele armoede te doorbreken. De vraag wat gezinnen zelf zeggen nodig te hebben staat daarin centraal. Financiering vindt deels plaats vanuit NPG en deels vanuit Nij Begun.

Doel: Verminderen laaggeletterdheid

We zien de aanpak van laaggeletterdheid als één van de sleutels tot het verbeteren van welzijn en het verminderen van armoede. We willen de komende collegeperiode blijven inzetten op het bereiken van deze inwoners.

Dit willen we realiseren

Verbetering van de taalvaardigheid van onze inwoners

Dit gaan we ervoor doen

- We voeren het plan van aanpak Laaggeletterdheid arbeidsmarktregio Groningen 2025-2028 uit. We financieren taalcoördinatoren en taalhuizen in onze gemeente en ontwikkelen activiteiten rondom de nationale week van lezen & schrijven en de week van de taal. Ook subsidiëren we Biblionet om in de gemeente Informatiepunten Digitale Overheid aan te bieden.

Doel: Voldoen aan de opgaven die door het Rijk worden gesteld op het gebied van vluchtelingenopvang

Wij nemen onze verantwoordelijkheid voor mensen die huis en haard moeten verlaten. Als er naar rato verdeeld moet worden, dan houden we ons aan die afspraken. Daarbij is draagvlak in de samenleving belangrijk.

Dit willen we realiseren

Voorzien in de opgave voor opvang van vluchtelingen

Dit gaan we ervoor doen

- We voldoen aan onze opgaven voor opvang van vluchtelingen. Dat betekent dat we ons inzetten voor het behalen van onze taakstelling van te huisvesten en in te burgeren statushouders (zie ook programma 8) en opvang blijven bieden aan Oekraïense vluchtelingen. We hoeven in 2026 geen asielopvang te bieden omdat op regionaal niveau al meer dan het op grond van het Capaciteitsbesluit en Spreidingswet voorgeschreven aantal opvangplekken wordt geboden. Een en ander is vastgelegd in de bestuursovereenkomst 2025-2026.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- We geven uitvoering aan de wettelijke taken binnen het sociaal domein, zoals de Jeugdwet, Wmo, Participatiewet, Wet Schuldhulpverlening, Wet inburgering en Wet kinderopvang. De uitvoering doen wij op een integrale wijze waarbij de inwoner centraal staat.
- We hebben een contract voor basisondersteuning met de Schans die daarmee een belangrijke samenwerkingspartner in het sociaal domein is. De Schans geeft op integrale wijze uitvoering aan het welzijnswerk in de brede zin. Dit in nauwe samenwerking met inwoners, vrijwilligers(organisaties) en andere betrokken professionals. Het werk van de Schans bestaat onder meer uit buurtwerk en individuele preventieve ondersteuning. Hieronder vallen ook het maatschappelijk werk, ouderenwerk, jeugd- en jongerenwerk, Onafhankelijke Cliëntondersteuning en mantelzorg.
- Aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling. Wmo-vervoer. Het huidige contract voor Wmo-vervoer loopt af in 2026, met een uitloopjaar naar 2027. Eind 2023 zijn we vanuit de GR Publiek

Vervoer begonnen met de voorbereiding van de aanbesteding voor een nieuw contract. In 2026/2027 vindt de aanbesteding plaats en vervolgens de gunning en de implementatie. Uitvoering Toezicht en Handhaving wet kinderopvang om kwaliteit kinderopvang te waarborgen.

- ▶ Subsidiëren van passende laagdrempelige, lichte en algemene voorzieningen op het gebied van zorg, ondersteuning, armoede en preventie.
- ▶ Versterken van de sociale basis door o.a. in te zetten op vrijwilligerswerk, mantelzorgondersteuning, inloopvoorzieningen, eenzaamheid en inclusie en daarbij aan te sluiten bij de behoefte en initiatieven in de dorpen.

Dit gaat het kosten

6. Sociaal domein (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 6	43.638	37.731	28.667	28.325	29.226	29.423
Lasten programma 6	113.625	110.821	105.161	104.019	100.712	100.498
Totaal saldo van baten en lasten	69.987	73.090	76.494	75.694	71.486	71.074
Onttrekkingen reserves	1.745	2.925	55	41	-	-
Toevoegingen reserves	3.808	1.939		-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	72.050	72.104	76.439	75.653	71.486	71.074

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt toe met € 4,3 miljoen. Er is sprake van € 9,1 miljoen lagere baten en € 5,7 miljoen lagere lasten. Daarnaast zijn de mutaties reserves fors lager.

Voor de opvang van Oekraïners hebben we in 2025 € 8 miljoen aan lasten en baten opgenomen. De bedragen voor 2026 zijn nog niet bekend. Verder nemen de begrote lasten voor Jeugd met € 3 miljoen toe in verband met de ontvangen compensatie in het Gemeentefonds. Daar staat tegenover € 1 miljoen lagere lasten door de eenmalige bijdrage in 2025 i.v.m realisatie dorpshuis Oldehove.

Programma 7 | Volksgezondheid en milieu

Dit programma omvat het beleid en maatregelen gericht op de gezondheid van de bevolking als geheel. Hieronder vallen onder andere jeugd- en publieke gezondheidszorg, OGGz-taken, en verslavingspreventie. Het programma omvat tevens de zorg van de gemeente voor het milieu, de afvalinzameling, rioleringszorg, de bodemdaling, schade als gevolg van aardgaswinning en duurzaamheid. Enerzijds betreft het milieugevolgen, zoals geluidhinder, slechte luchtkwaliteit, geuroverlast, schade aan de natuur en bodemverontreiniging. Anderzijds gaat het over de rol van de gemeente in de regionale en lokale klimaatproblematiek. Ook de begraafplaatsen zijn onderdeel van dit programma.

Taakvelden

- 7.1 Volksgezondheid
- 7.2 Riolering
- 7.3 Afvalinzameling
- 7.4 Milieu en klimaat
- 7.5 Begraafplaatsen

Portefeuillehouders

- ▶ Harry Stomphorst
- ▶ Bé Schollema
- ▶ Hans Haze

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

1. Lokaal plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) (2024)
2. Regioplan Gezond Groningen (spuk IZA) (2024)
3. Watertakenplan (2020)
4. Duurzaamheidsbeleid 2020-2025 (2020)
5. Visie hernieuwbare elektriciteit (2020)
6. Transitievisie Warmte (2021)
7. Klimaatadaptatieplan (2021)
8. Nota begraafplaatsenbeleid 2022 t/m 2026 (2021)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Meer gezonde jaren voor onze inwoners

Gezondere gemeente betekent gezonde inwoners. Door middel van een gezonde leefomgeving wordt de gezondheid en een gezonde leefstijl van alle inwoners bevorderd.

Dit willen we realiseren

Een gezonde toekomst voor kinderen en volwassenen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We geven uitvoering aan de uitvoeringsplannen onder het Lokaal Plan Gezond en Actief Leven (GALA) Dit wordt gefinancierd vanuit middelen die de gemeente krijgt om in te zetten op versterken gezondheid en preventie (SPUK GALA). Specifiek zetten we in op gezondheidsachterstanden terugdringen, gezonde leefomgeving, versterken sociale basis, gezonde leefstijl, mentale gezondheid (o.a. inloop GGZ, eenzaamheid, inclusie) en vitaal ouder worden (o.a. mantelzorgondersteuning, valpreventie). De verschillende onderdelen moeten gezamenlijk leiden tot integraal preventief beleid op het gebied van gezondheid en welbevinden. In 2026 maken we bovendien borgingsplannen voor onderdelen die effectief zijn maar waarvan de financiering vanuit GALA stopt (of mogelijk stopt).
- ▶ Samen met de andere Groninger gemeenten geven we uitvoering aan het Integraal Zorgakkoord (IZA) met het doel om de zorg betaalbaar te houden en in te zetten op verbinding tussen de medische en sociale keten (SPUK IZA). Het budget is door het Rijk verdeeld per zorgkantoor regio (in Groningen gelijk aan de provinciegrenzen). Gemeente Groningen is mandaatgemeente voor het beheer van het budget. Er is een regioplan ontwikkeld waarin de doelen staan waar we aan willen werken. In het Uitvoeringsplan IZA (DIN IZA) staat hoe we de doelen gaat realiseren. We zijn in 2024 gestart met de uitvoering, dit wordt vervolgd in 2026.

Doel: Uitvoering geven aan de energietransitie

In de komende periode gaan we verder met het uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid dat in de afgelopen periode is vastgesteld.

Dit willen we realiseren

Behalen doelstellingen RES

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ In 2025 blijven we stappen zetten om van 0,12 TWh naar 0,35 TWh opgewekte hernieuwbare elektriciteit te gaan. We werken verder aan de uitvoering van projecten in Noordhorn, Grootegast, Lutjegastermolenpolder, Oostwold, Zuidelijk Westerkwartier en andere projecten uit de RES 1.0.
- ▶ We zetten expertise in voor begeleiding van RO-trajecten gericht op duurzame energieopwekking. Het gaat om

	bovengenoemde projecten, en om de noodzakelijke verzwaring van het elektriciteitsnet. ▶ We blijven het gebruik van grote daken voor zonne-energie stimuleren, binnen de mogelijkheden van het overvolle stroomnet. ▶ We dragen bij aan een goede inpassing van grootschalige ontwikkelingen in het energiesysteem, zoals nieuwe koppelstations, hoogspanningstracés en waterstofleidingen.
Verduurzaming gemeentelijk vastgoed	▶ Conform de plannen in het Programma Huisvesting reduceren we onze eigen huisvesting (van 15 naar 8 gebouwen) en maken deze duurzaam en gasloos. ▶ Verdere planvorming voor de centrale huisvesting in Zuidhorn vanuit het op 18 juni 2025 genomen raadsbesluit. Afronden Programma van Eisen en opstarten van aanbesteding voor de gefaseerde bouw aan Hooiweg 1 en Hooiweg 9. ▶ Planvorming en realisatie van de tijdelijke huisvesting in “Het Noorderlicht”, voorafgaand aan de gefaseerde bouw. ▶ We komen met een voorstel hoe we met de kwekerij en kringloopwinkel van Novatec willen omgaan. ▶ Waar nodig zijn er nieuwe energielabels toegekend. We monitoren en analyseren de besparingen van tranche 1. Bij tranche 2 gaan we de lopende onderzoeken afronden.

Doel: Stimuleren van het toekomstbestendig maken van bestaande woningen

We willen inwoners de ruimte geven om te investeren in energiebesparingen en duurzaam wonen door middel van een revoluerend fonds. Regelingen moeten toegankelijk zijn en we willen inwoners hierbij ondersteunen.

Dit willen we realiseren

Toekomstbestendig en duurzaam wonen voor iedereen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We zetten energieadviseurs in om zowel individuele bewoners als bewonersinitiatieven te ondersteunen bij het maken van verduurzamingsplannen voor specifieke gebouwen.
- ▶ We voeren een aanpak uit om inwoners te ondersteunen bij verduurzaming van hun woning. We integreren daarin de aanpak vanuit Nij Begun en de middelen voor energiearmoede.
- ▶ We onderzoeken diverse projecten voor collectieve warmte, en de mogelijke oprichting van een publiek warmtebedrijf.
- ▶ We ondersteunen inwonersinitiatieven voor het opzetten van energietoepassingen.
- ▶ We maken de koppeling tussen onze eigen Transitievisie Warmte en het verduurzamingsprogramma van de woningcorporatie. Daarin maken we de connectie met de particuliere woningvoorraad (zoals gespikkeld woningbezit en aanpak energiearmoede).
- ▶ We stellen een warmteprogramma op in het kader van de nieuwe wetgeving rond de warmtetransitie.

Doel: Komen tot een circulair en betaalbaar afvalbeleid

In de komende periode gaan we verder met het uitvoeren van het duurzaamheidsbeleid dat in de afgelopen periode is vastgesteld. We zetten in op duurzame innovatie en korte ketens met circulariteit als uitgangspunt.

Dit willen we realiseren

Een circulair en duurzaam afvalbeleid

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ Voor het behalen van de landelijke VANG-doelstelling (Van Afval Naar Grondstoffen) en om een impuls te geven aan de circulaire economie betreffende het onderdeel afval wordt een afvalbeleidsplan en een uitvoeringsprogramma vastgesteld. Met het afvalbeleidsplan 2024- 2030 dragen we bij aan een circulair Nederland.
- ▶ We implementeren het nieuwe afval uitvoeringsprogramma.
- ▶ In 2026 wordt een besluit genomen over de realisatie van een nieuw grondstoffencentrum.
- ▶ Na besluitvorming over de realisatie van een nieuw grondstoffencentrum wordt er een plan gemaakt voor de huidige milieustraat.
- ▶ We nemen stappen om de afvalinzameling accuraat te laten verlopen en de inwoners bewuster te maken. Hiertoe communiceren we actief naar onze inwoners middels onze gebruikelijke communicatiekanalen en zetten we de afvalcoaches in.

Doel: Opkomen voor belangen van inwoners rondom gaswinning en aardbevingen

We maken ons sterk voor de belangen van inwoners en een correctie afhandeling van schademeldingen.

Dit willen we realiseren

Goede afhandeling van schade en goede vertegenwoordiging van onze inwoners t.a.v. gaswinning en aardbevingen

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We participeren in het omgevingstraject rondom de gasopslag in Grijpskerk/Norg en zetten in op een monitoringsnetwerk, een simpele en goed toegankelijke schadeafhandeling en een investeringsagenda.
- ▶ We dragen actief bij aan de uitwerking van de maatregelen die genoemd staan in Nij Begun, de kabinetsreactie op de parlementaire enquête.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ Openbare geestelijke gezondheidszorg (Oggz): hulp aan mensen met onbegrepen gedrag, die ondanks soms zware problemen niet zelfstandig of vrijwillig hulp zoeken.
- ▶ Begraven en begraafplaatsadministratie. We verzorgen de begrafenis op de gemeentelijke begraafplaatsen plus de daarbij horende administratie.
- ▶ We geven uitvoering aan de besluitvorming die in 2024 heeft plaatsgevonden naar aanleiding van een onderzoek naar de mogelijkheden voor uitbreiding van een paar begraafplaatsen.
- ▶ We gaan verder met het klimaatbestendig inrichten van onze openbare ruimte. Waar nodig zullen we aanpassingen doen aan ons bestaande watersysteem (riolering en oppervlaktewater).
- ▶ We blijven in de regio actief samenwerken met andere partijen om te voldoen aan de doelstellingen uit het DPRA om Nederland in 2050 klimaat robuust te hebben ingericht.

Dit gaat het kosten

7. Volksgezondheid en milieu (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 7	22.415	24.282	22.983	22.265	22.236	22.280
Lasten programma 7	25.419	28.585	24.647	24.102	24.194	24.145
Totaal saldo van baten en lasten	3.004	4.304	1.663	1.838	1.958	1.866
Onttrekkingen reserves	800	888	7	7	7	7
Toevoegingen reserves	1.413	-211	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	3.617	3.205	1.657	1.831	1.951	1.859

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt af met € 1,5 miljoen. Er is sprake van € 1,3 miljoen lagere baten en € 3,9 miljoen lagere lasten. De mutaties reserves zijn in 2026 lager.

Programma 8 | Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

Het programma omvat de zorg en verantwoordelijkheid voor een goede ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de gemeente, zowel van de kernen als van het platteland. We zetten in op verdere ontwikkeling van onze ontwikkellocaties in de kernen. Dit gebeurt onder andere door voorbereiding en -uitvoering. Daartoe behoren het opstellen van planologische kaders (nu nog een bestemmingsplan of een omgevingsvergunning, en onder de Omgevingswet een omgevingsplan of een omgevingsvergunning). Met een goede ruimtelijke onderbouwing voor initiatieven uit de samenleving.

Taakvelden

- 8.1 Ruimtelijke ordening
- 8.2 Grondexploitatie
- 8.3 Wonen en bouwen

Portefeuillehouders

- ▶ Hans Haze
- ▶ Bert Nederveen

Dit is onze beleidscontext

Voor dit programma zijn de volgende beleidskaders van toepassing:

- ▶ Omgevingsvisie (2022)
- ▶ Omgevingsplan (tijdelijk) (2024)
- ▶ Woonvisie 2020 – 2025 (2020)
- ▶ Nota Grondbeleid 2024 – 2028 (2024)
- ▶ Woonzorgvisie 2019-2025 (2019)
- ▶ Centrumvisie Zuidhorn (2023)
- ▶ Klimaatadaptatieplan (2021)
- ▶ Interprovinciale woondeal regio Groningen – Assen (2023)

Dit zijn onze bestuurlijke prioriteiten in 2026

Hieronder staan de doelen die we in het kader van dit programma willen bereiken, met daarbij de resultaten die we willen realiseren en activiteiten die we daarvoor in 2026 gaan uitvoeren.

Doel: Passend woningaanbod voor iedereen: betaalbaar en duurzaam

We voelen de huidige crisis op de woningmarkt. Om deze te beslechten hebben we de ambitie om boven op het vastgestelde woonakkoord van 250 huizen per jaar, de bouw van nog eens 150 extra huizen per jaar te faciliteren. We willen daarbij inzetten op vitalisering van het platteland en verbetering van leefbaarheid en woonkwaliteit. We onderzoeken of en hoe we ruimte kunnen geven aan plattelandswoningen, met duurzaamheid, innovatie en samenwerking als sleutelwoorden.

Dit willen we realiseren

De realisatie van 1.600 woningen in de periode 2023-2026

Dit gaan we ervoor doen

- ▶ We werken het programma 'Versnellen woningbouwopgave' verder uit:
 - We werken de diverse woonplannen uit in concrete ontwikkellocaties.
 - We maken een prioritering en planning van de diverse ontwikkellocaties voor de komende jaren.
- ▶ We geven uitvoering aan het Masterplan Leek/Tolbert, waarbinnen de ontwikkeling van diverse woningbouwlocaties in samenhang met een schoolcampus wordt onderzocht.
- ▶ We ronden de uitvoering van de Centrumvisie Zuidhorn af (groen, klimaatadaptatie, verkeersveiligheid).

Een passend woningaanbod voor alle doelgroepen

- ▶ Wij maken voor alle dorpen een woonplan. Eind 2026 hebben we nieuwe woonplannen opgesteld voor de volgende dorpen: Opende, Nuis/Niebert, Jonkersvaart, Noordwijk, Lucaswolde, Kornhorn, Doezum, Sebaldeburen, Lutjegast, Midwolde, Lettelbert, Enumatil, Den Horn, Visvliet, Niezijl, Pieterzijl, Kommerzijl, Lauwerzijl, Garnwerd, Den Ham, Niehove, Feerwerd, Saaksum en Leek/Tolbert.
- ▶ De uitvoering van het programma 'Een thuis voor iedereen' loopt gedeeltelijk via de samenwerkingsstructuur van de koplopersregio Groningen. In 2026 worden de uitkomsten van het provinciaal/regionaal woonbehoefteonderzoek, het provinciale woonzorgonderzoek en de fair share afspraken vertaald naar een volkshuisvestingsprogramma. In 2026 wordt ook gestart met een gemeentelijke huisvestingsverordening. Het verloop van dit proces is sterk afhankelijk van de vaststelling van het wetsvoorstel versterking regie op de volkshuisvesting.
- ▶ Met de woningcorporatie maken wij prestatieafspraken over onder meer de thema's doelgroepen, woningvoorraad en beschikbaarheid.
 - We voldoen aan de jaarlijkse taakstelling t.a.v. de huisvesting van statushouders. We hebben een plan van aanpak opgesteld om de achterstand in de taakstelling in te halen en voeren deze uit. De voortgang rapporteren wij via de kwartaalbrieven statushouders.

Dit zijn de belangrijkste overige activiteiten die we uitvoeren

In het kader van dit programma voeren we ook de volgende activiteiten uit:

- ▶ In het door de raad in juni 2025 vastgestelde Masterplan Leek-Tolbert staan zeven prioritaire gebieden genoemd welke in voorbereiding worden genomen. Een deel van deze prioritaire gebieden heeft betrekking op woningbouw. De benodigde cofinanciering en de subsidiebijdrage vanuit de Regiodeal bedragen beiden ongeveer € 1,76 miljoen.
- ▶ We maken voor het Programma Wonen inzichtelijk wat de financiële effecten zijn van de uitvoering daarvan, de te maken keuzes daarin en de benodigde organisatie om onze ambities zo goed mogelijk te kunnen behalen.
- ▶ We werken verder aan het gebiedsdekkende Omgevingsplan en bereiden in 2026 daartoe een aanbesteding voor.
- ▶ We begeleiden ruimtelijke procedures, maken lopende bestemmingsplannen af, verlenen omgevingsvergunningen en helpen onze inwoners en ondernemers zo goed mogelijk binnen de nieuwe kaders van de Omgevingswet.
- ▶ We werken integraal samen aan een plan van aanpak voor de huisvesting van kwetsbare inwoners en spoedzoekers. We brengen de omvang van de opgave in beeld, monitoren dit en richten ons op het realiseren van aanvullende (tijdelijke) woonoplossingen voor deze doelgroepen.
- ▶ We werken in 2026 aan een herziening van onze Omgevingsvisie.

8. Volkshuisvest., ruimtelijke ord. en sted. vern (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten programma 8	4.909	2.133	1.901	1.874	1.896	1.894
Lasten programma 8	6.064	8.210	8.285	8.476	8.555	8.546
Totaal saldo van baten en lasten	1.155	6.077	6.384	6.603	6.659	6.652
Onttrekkingen reserves	2.077	1.589	600	-	-	-
Toevoegingen reserves	2.361	1.103	600	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	1.439	5.590	6.384	6.603	6.659	6.652

Toelichting op verschillen begroting 2026 en begroting 2025

Het resultaat van dit programma neemt toe met € 0,8 miljoen. Er is sprake van € 0,2 miljoen lagere baten en € 0,1 miljoen hogere lasten. Voor Masterplan Leek en Tolbert hebben we in 2025 incidenteel lasten en baten begroot. De mutaties reserves zijn in 2026 lager.

Algemene dekkingsmiddelen en overhead

In dit onderdeel wordt een toelichting gegeven op lasten en baten die niet rechtstreeks aan een programma zijn toe te rekenen. Dit betreft de algemene dekkingsmiddelen en de overhead.

Taakvelden

- 0.3 Beheer gebouwen/ gronden
- 0.4 Overhead
- 0.5 Treasury
- 0.6 Belastingen (OZB)
- 0.7 Algemene uitkering
- 0.8 Overige baten en lasten
- 0.9 VPB

Portefeuillehouders

- Ard van der Tuuk
- Bert Nederveen

Algemene dekkingsmiddelen

Onderstaande tabel toont de begrote en gerealiseerde bedragen voor de verschillende onderdelen die onder algemene dekkingsmiddelen vallen. Onder de tabel volgt per onderdeel een toelichting.

Algemene dekkingsmiddelen (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Lokale heffingen (OZB)	16.141	16.496	17.381
Gemeentefonds uitkering	139.892	140.904	147.037
Dividend	205	191	216
Saldo van de financieringsfunctie	-52	-146	497
Heffing VPB	292	50	50
Onvoorzien	125	125	1
Totaal	156.603	157.620	165.182

Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

Onder de lokale heffingen in het kader van de algemene dekkingsmiddelen worden alleen die heffingen verstaan waarvan de besteding niet gebonden is. Het gaat hierbij uitsluitend om de onroerendzaakbelastingen. Deze worden verwerkt op taakveld 0.6. De heffingen zoals afvalstoffenheffing en rioolheffing vallen hier niet onder, deze zijn opgenomen bij programma 7. De OZB stijgt als gevolg van indexatie met 3,4% . Op 9 juli heeft de raad motie M21 aangenomen waarin zij het college verzoekt tot het jaarlijks verhogen van de OZB met 2% om sportaccommodaties te kunnen verbeteren. Dit gedurende de periode 2026 – 2030.

OZB (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
OZB eigenaren woningen	10.085	10.262	10.847
OZB gebruikers niet-woningen	2.466	2.538	2.678

OZB eigenaren niet-woningen	3.590	3.696	3.856
Totaal	16.141	16.496	17.381

Gemeentefonds uitkering

De gemeente ontvangt uit het gemeentefonds een uitkering van het Rijk. Het gemeentefonds bestaat uit drie onderdelen: de algemene uitkering (het deel waar de uitkeringsfactor invloed op heeft), de decentralisatie- en integratie-uitkeringen en de integratie-uitkering Sociaal domein. De verdeling is niet statisch, onderdelen van de integratie-uitkering Sociaal domein zijn overgeheveld naar de algemene uitkering. De algemene uitkeringen worden verwerkt op taakveld 0.7. Een meerjarig overzicht is opgenomen in de bijlagen.

Gemeentefonds uitkering (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
Algemene uitkering	130.036	131.469	136.691
Decentralisatie uitkeringen	1.453	722	1.056
Uitkering sociaal domein	9.304	8.713	9.290
Subtotaal gemeentefonds uitkering	139.892	140.904	147.037

Dividend

Jaarlijks ontvangt de gemeente dividend uit hoofde van het bezit van aandelen. Deze bate wordt verwerkt op taakveld 0.5. Dit kan als volgt worden gespecificeerd:

Dividend (bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026
BNG	119	101	120
Enexis	57	65	60
Omrin	29	25	36
Totaal	205	191	216

Saldo van de financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie wordt als volgt berekend: Doorberekende kapitaallasten naar de producten minus de rente van de lang- en kortlopende geldleningen, minus de rente op de bouwgrondexploitatie minus de afschrijvingen op de investeringen. De rentelasten worden verwerkt op taakveld 0.5.

Heffing VPB

Jaarlijks begroten we € 50.000 voor te betalen vennootschapsbelasting (VPB).

Onvoorzien

Bij de technische maatregelen in de Perspectiefnota 2026-2029 hebben we aangegeven deze post te laten vervallen. Voorheen begroten we jaarlijks € 125.000. Wettelijk zijn we verplicht een post onvoorzien te hebben, de hoogte mag een gemeente zelf bepalen. We begroten daarom structureel € 1.000.

Overhead

De overhead is apart zichtbaar op taakveld o.4. De definitie van overhead is: alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. De overhead is als gevolg hiervan geen onderdeel meer van de programmalasten. In een aantal gevallen is het nodig overhead extracomptabel toe te rekenen, bijvoorbeeld bij de tarieven voor leges en heffingen.

Westerkwartier berekent de opslag overhead als het percentage (personeelslasten en inhuur overhead) gedeeld door (personeelslasten en inhuur alle taakvelden exclusief overhead). Het overheadpercentage 2026 is 32%.

Dit gaat het kosten

Algemene dekkingsmiddelen (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten alg dekkingsmiddelen	157.806	159.054	165.358	165.226	161.331	162.656
Lasten alg dekkingsmiddelen	2.412	5.039	3.460	7.676	5.597	5.769
Totaal saldo van baten en lasten	-155.394	-154.015	-161.898	-157.550	-155.734	-156.887
Onttrekkingen reserves	11.974	12.124	2.200	2.607	-	-
Toevoegingen reserves	7.522	7.359	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	-159.846	-158.780	-164.098	-160.157	-155.734	-156.887

Overhead (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten overhead	2.262	420	482	482	482	516
Lasten overhead	29.196	28.068	32.800	31.831	32.130	30.853
Totaal saldo van baten en lasten	26.934	27.648	32.318	31.348	31.647	30.336
Onttrekkingen reserves	802	768	693	434	436	208
Toevoegingen reserves	292	351	-	-	-	-
Totaal resultaat na mutatie reserves	26.425	27.231	31.625	30.914	31.211	30.129

Vennootschapsbelasting (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Lasten vennootschapsbelasting	292	50	50	50	50	50
Saldo van baten en lasten	292	50	50	50	50	50

Onvoorzien (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Lasten onvoorzien	-	125	1	1	1	1
Saldo van baten en lasten	-	125	1	1	1	1

(Begrotings)resultaat (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten resultaat		1.964	1.236	4.281	8.344	6.098
Lasten resultaat		4.407	-	-	-	-
Saldo van het resultaat		2.443	-1.236	-4.281	-8.344	-6.098

Paragrafen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) en de Financiële verordening Gemeente Westerkwartier geeft aan welke paragrafen ten minste moeten worden opgenomen in de programmabegroting en jaarrekening. In de paragraaf wordt u integraal over een bepaald thema dat dwars door de programmabegroting en jaarrekening loopt, geïnformeerd. In de paragrafen staat belangrijke informatie om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeente, de beheersmatige aspecten en de risico's.

De gemeenteraad kan ervoor kiezen extra paragrafen toe te voegen wanneer een onderwerp om extra aandacht vraagt. In deze begroting is de paragraaf Novatec toegevoegd.

In de begroting treft u de volgende paragrafen aan:

- A. Onderhoud kapitaalgoederen
- B. Financiering en uitzetting
- C. Bedrijfsvoering
- D. Verbonden partijen
- E. Grondbeleid
- F. Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- G. Lokale heffingen
- H. Open overheid
- I. Novatec

Paragraaf A | Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf geeft inzicht in het beleidskader, de financiële onderbouwing en de activiteiten 2026 voor het onderhoud van de kapitaalgoederen:

1. Wegen
2. Kunstwerken (bruggen en oeverconstructies)
3. Riolering en water
4. Groen
5. Gebouwen

Kerncijfers per taakveld	Aantallen
Wegen	
Lengte wegen in km	1.614
Oppervlakte verhardingen in ha's	532
Kunstwerken	
Beweegbare bruggen	8
Bruggen en tunnels	308
Specifieke objecten zoals kano- en vissteigers	70
Kademuren en sluizen	
Walbeschoeiing	20
	100
Riolering	
Lengte vrijverval riool in km	642
Lengte persleiding in km	336
Aantal inspectieputten	1.632
Aantal putten-kolken	33.470
Aantal rioolgemalen	128
Aantal drukrioolgemalen	1.237
Aantal IBA's	612
Water	
Sloten in km	859
Groen	
Heg/haag in km	64
Aantal bomen	78.925
Aantal speeltoestellen	1.253
Gras in ha	200
Aantal gemeentelijke begraafplaatsen	27
Aantal sportvelden in beheer	84
Bos in ha	61,5
Bosplantsoen in ha	100
Heesters, rozen, vaste planten in ha	30
Gebouwen	
Gebouwen in eigendom gemeenten	154

Deze paragraaf is opgesteld op basis van de in 2021 vastgestelde kwaliteitsvisie openbare ruimte. De nieuwe kwaliteitsvisie is nog niet vastgesteld. Vooruitlopend op de vaststelling is € 1,5 miljoen in de begroting opgenomen in het kader van dekking van onontkoombare kosten in het kader van de uitvoering van de wettelijke taken bij het beheer van de openbare ruimte.

Wegen

Beleidskader

De wegen worden onderhouden volgens de kwaliteitsniveaus uit de Kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025 (vastgesteld in de raadsvergadering van 30 juni 2021). Dit houdt in dat de meeste onderdelen op basisniveau worden onderhouden, de verzorging in de woongebieden en het technisch onderhoud van de fietspaden op niveau hoog. Tevens wordt dan voldaan aan de criteria wat betreft veiligheid, uiterlijk en verantwoord onderhoud van de gemeentelijke eigendommen zonder kans op kapitaalvernietiging.

De inspectie van 2026 is de basis voor het onderhoudsprogramma wegen voor 2026 en 2027. Wij maken hierbij gebruik van het beheerprogramma GBI World. Daarnaast maken wij ook inzichtelijk welke investeringen er de komende 5 jaar gedaan moet worden om de achterstanden weg te werken. Mogelijke extra financiële effecten worden meegenomen in de 1e Bestuursrapportage 2026.

Onderbouwing financiën

- ▶ Voor het opstellen van de begroting is uitgegaan van de in 2021 vastgestelde visie. De nieuwe kwaliteitsvisie is nog niet vastgesteld.
- ▶ Jaarlijks verwerken wij de areaaluitbreidingen en indexeren wij de exploitatiebudgetten.

Activiteiten 2026

- ▶ Het technisch onderhoud van de wegen zal uitgevoerd worden volgens het meerjarenbeheersplan wegen. De verzorging (onkruidbestrijding op verharding, straatvegen, straatmeubilair) vindt plaats volgens de kwaliteitsnormen de in 2021 vastgestelde kwaliteitsvisie.
- ▶ In 2026 zijn de volgende investeringen gepland op basis van de inspecties:
 - Lindsterlaan in Marum (elementen)
 - Van Starckenborgkanaal NZ en Spanjaardsdijk Noord (asfalt)
 - Van Swinderenweg (asfalt)
 - Doorgaande route door Niekerk (elementen)
 - Nieuwbrugsterweg Aduard (Den Horn) (asfalt)
 - De Ruige Waard en Teenstraweg (asfalt)
 - Hoendiep Westzijde (Gaarkeuken-Gabrug) (asfalt)
 - Westerhornerweg in Lutjegast (asfalt)

Kunstwerken (bruggen en oeverconstructies)

Beleidskader

De kunstwerken worden onderhouden volgens het principe technisch (heel en veilig) en verzorging (schoon en netjes) zoals dit is verwoord in de kwaliteitsvisie openbare ruimte 2021-2025 (vastgesteld in de raadsvergadering van 30 juni 2021).

Onderbouwing financiën

- ▶ Voor het opstellen van de begroting is uitgegaan van de kwaliteitsvisie 2021. Er is een jaarlijks onderhoudsbudget beschikbaar van € 304.000.
- ▶ Jaarlijks verwerken wij de areaaluitbreidingen en indexeren wij de exploitatiebudgetten.
- ▶ Er is jaarlijks een budget van € 307.000 beschikbaar om te investeren in onze kunstwerken.

Activiteiten 2026

- ▶ In 2023/2024 zijn alle kunstwerken geïnspecteerd en is er voor 3 jaar een onderhoudsplan gemaakt. Aan de hand van de inspectiegegevens is er ook een vervangingsplan tot stand gekomen, in 2024 zijn 15 bruggen vervangen, in 2025 worden dit er 11 en in 2026 vervangen we 12 kunstwerken.

Riolering en water

Beleidskader

In het watertakenplan (2020) staat hoe wij invulling gaan geven aan de drie zorgplichten: hemelwater, grondwater, afvalwater. In het klimaatadaptatieplan (2021) zijn maatregelen opgenomen met als doel om onze gemeente ook in de toekomst bestand te houden tegen de te verwachten weerextremen: wateroverlast, droogte en hitte.

Het watertakenplan is in 2020 vastgesteld en heeft een looptijd t/m 2025. In 2025 is het watertakenplan geactualiseerd voor 2026 en 2027.

Onderbouwing financiën

- ▶ Via de rioolheffing brengt de gemeente kosten in rekening voor het beheer en onderhoud van het rioleringsstelsel bij diegenen die zijn aangesloten op de riolering. De kosten die in de rioolheffing zijn ondergebracht betreffen onder andere investeringskosten en exploitatiekosten. Uitgangspunt daarbij is 100% kostendekking.

Activiteiten 2026

- ▶ Er wordt uitvoering gegeven aan het maatregelplan uit het watertakenplan en de klimaatadaptatiestrategie. De rioleringszorg is nodig voor het duurzaam beschermen van volksgezondheid en milieu en het voorkomen van wateroverlast. Het algemene doel is vertaald naar het inzamelen en transporteren van afvalwater, hemelwater en grondwater. De werkzaamheden zijn gericht op het beheer en onderhoud van alle openbare rioleringen, bergbezinkbassins, putten en kolken en het bedienen en onderhouden van rioolgemalen en het drukrioolsysteem. Ook het baggeren van bij de gemeente in bezit zijnde watergangen en vijvers behoort hiertoe.

Groen

Beleidskader

In 2026 zal een nieuwe integrale kwaliteitsvisie openbare ruimte worden voorbereid en vastgesteld. In samenspraak met bestuur en ambtelijk apparaat zal het gewenste kwaliteitsniveau worden bepaald. Door middel van frequent schouwen en ook dagelijks toezicht wordt gezien of wij in de pas lopen als het gaat om de verzorging en de technische staat van het groen.

Onderhoud van ons groen wordt in belangrijke mate uitgevoerd door onze eigen buitendienst. Hier wordt taakgericht gewerkt. Bij het beheer en onderhoud van gemeentelijk groen houden we ons aan wettelijke kaders.

Onderbouwing financiën

- ▶ Voor het opstellen van de begroting zijn de ramingen uit de in 2021 vastgestelde kwaliteitsvisie gebruikt. Vooruitlopend op de vaststelling is € 1,5 miljoen in de begroting opgenomen in het kader van dekking van onontkoombare kosten in het kader van de uitvoering van de wettelijke taken bij het beheer van de openbare ruimte.

Activiteiten 2026

- ▶ Het algemene doel is vertaald naar werkzaamheden voor het in stand houden en beheren van alle openbaar groen, sportvelden en speelvoorzieningen.

Gebouwen

Beleidskader

De gemeente Westerkwartier is op dit moment eigenaar van 154 vastgoedobjecten. Het gaat naast onze eigen huisvestingslocaties om een gevarieerd palet van objecten zoals multifunctionele accommodaties, zwembaden, sportgebouwen, ruimten voor kinderopvang, musea, cultureel erfgoed, woningen, etc. Er is in de afgelopen jaren een slag gemaakt in het afstoten van diverse gebouwen. Ook zijn een aantal locaties naar aanleiding van nadere analyse samengevoegd of verwijderd uit onze geregistreerde vastgoedvoorraad. Daarmee is het aantal gebouwen in gemeentelijk eigendom afgenomen van circa 200 (1-1-2019) naar 154 (1-1-2024). De financiële omvang van de vastgoedportefeuille vereist sturing en het maken van keuzes, waarbij fundamentele vragen moeten worden beantwoord zoals: waarom zijn wij eigenaar van het vastgoed, wat is het gewenste onderhoudsniveau en hoe gaan we om met eventuele huur- en verhuur? Daarnaast moet er worden geanticipeerd op wettelijke vraagstukken zoals de wet- en regelgeving rondom verduurzaming, verkoop en verhuur.

Onderbouwing financiën

Het doel is het realiseren van een vastgoedportefeuille met een goed onderhouden en verduurzaamd slank vastgoedbestand. Om dit doel te kunnen realiseren is in de afgelopen periode gestart met, of uitvoering gegeven aan de volgende zaken:

- ▶ Het actualiseren van de meerjarenonderhoudsplannen;
- ▶ Het in kaart brengen en eventueel herstellen van achterstallig onderhoud;
- ▶ Het uitvoeren van een adviestraject verduurzamen vastgoed en het laten opstellen van (ontbrekende) energielabels en energiescans ten behoeve van de uitvoering Tranche 2;
- ▶ Voorbereiden uitvoeringsplan verduurzamen vastgoedportefeuille Tranche 2;

- ▶ Uitvoering geven aan verduurzamingsmaatregelen eerste tranche;
- ▶ Opstarten en in opdracht geven vervolgonderzoeken ten behoeve van het verduurzamen tranche 2.
- ▶ Uitvoeren vervolgonderzoek en analyseren verduurzaming en (groot)onderhoud binnensportaccommodaties.

Overeenkomstig de meerjarenonderhoudsplannen (MJOP) worden jaarlijks diverse onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd om het onderhoudsniveau van de gebouwen op een gewenst niveau te krijgen en te houden. Het gemeentelijk vastgoed is ingedeeld in drie portefeuilles: de strategische portefeuille, de beleidsportefeuille en de verkoopportefeuille. De noemer is bepalend voor het onderhoudsniveau. Vóór uitvoering van de geplande onderhoudswerkzaamheden wordt altijd gekeken naar de noodzaak van deze werkzaamheden.

Voor het verduurzamen van het vastgoed worden uitvoeringsplannen opgesteld. In de nieuwe mjop's worden duurzame alternatieven opgenomen voor de natuurlijke vervangingsmomenten. Hierdoor ontstaat een duurzaam MJOP oftewel een DMJOP. De wettelijk vastgestelde en dus verplichte verduurzamingsmaatregelen zijn reeds uitgevoerd, in uitvoering of worden op korte termijn in opdracht gegeven, afhankelijk van de uitkomsten diverse vervolgonderzoeken (o.a. flora en fauna).

Vanaf de herindeling maakt de gemeente voor eigen huisvesting gebruik van vier gemeentehuizen, acht buitendienstlocaties en drie locaties voor Novatec. Een aantal van deze gebouwen is oud en hebben achterstallig onderhoud, daarnaast is de gemeente verplicht deze gebouwen te verduurzamen. Doorgaan in de huidige vijftien gebouwen leidt tot een forse uitzetting van de begroting en een blijvend hoge CO₂ uitstoot. In september 2021 en juli 2022 zijn daarom besluiten genomen om te komen tot toekomstbestendige duurzame huisvesting. Vanaf 2023 wordt gewerkt aan de voorbereiding, het ontwerp en vervolgens de realisatie van deze plannen

Activiteiten 2026

- ▶ Er wordt uitvoering gegeven aan de verduurzamingsplannen Tranche 2.
- ▶ Afronden verduurzamingsplannen Tranche 1.
- ▶ Actualiseren van het vastgoedbeleidsplan 'Steengoed Westerkwartier'.
- ▶ Uitvoering geven aan het geactualiseerde vastgoedbeleidsplan 'Steengoed Westerkwartier'.

Paragraaf B | Financiering

In de financieringsparagraaf wordt aangegeven op welke wijze uitvoering wordt gegeven aan de treasuryfunctie en beheersing van de financiële risico's. De Wet Financiering Decentrale Overheden (Fido) en de verordening artikel 212 geven kaders voor de uitoefening van de treasuryfunctie. In het treasurystatuut van de gemeente Westerkwartier wordt de landelijke regelgeving nader uitgewerkt. De inhoudelijke mandatering wordt nader geregeld in het zogenaamde mandaatbesluit.

In deze paragraaf gaan we in op de onderdelen:

- ▶ Gemeentefinanciering
- ▶ Risicobeheer
- ▶ EMU-saldo

Gemeentefinanciering

Het onderdeel gemeentefinanciering geeft ons inzicht in de gemeentelijke financieringspositie en de daarbij horende financieringsbehoefte. Om de treasuryfunctie naar behoren uit te kunnen voeren, is het tijdig, juist en volledig beschikbaar hebben van financiële informatie van wezenlijk belang.

Renteontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Sinds juni vorig jaar heeft de ECB de rente in acht stappen verlaagd van 4% naar 2% met ingang van 11 juni 2025. Dit is de meest recente stap. Met de renteverlaging wil de ECB de consumptie en de investeringen een impuls geven en voorkomen dat de inflatie later dit jaar te ver onder het streefniveau van 2% zakt. De ECB verhoogd of verlaagd de rente met stappen van 0,25% en 0,50%. Of de ECB de rente in 2025 nog verder verlaagt, blijft afhankelijk van geopolitieke en economische ontwikkelingen. Analisten verwachten dat de rente tot een niveau tussen de 1,50% en 1,75% uitkomt aan het einde van het jaar. Dit betekent dat er nog zeker één tot twee verlagingen van telkens 0,25% kunnen volgen, vooral als de inflatie laag blijft.

Rentetoerekening

Hieronder staat het schema rentetoerekening voor de begroting 2026 om inzage te geven in het renteresultaat en de toerekening aan de taakvelden.

Rentetoerekening (bedragen x € 1.000)		Bedrag
a	Externe rentelasten	4.472
b	Externe rentebaten	59
	Saldo rentelasten en rentebaten	4.413
c	Rente over eigen vermogen en voorzieningen	0
d	Totaal werkelijk aan de taakvelden toe te rekenen rente (a+b+c)	4.413
e	Aan taakvelden toe te rekenen rente	4.224
f	Verwacht renteresultaat op het taakveld treasury (d-e)	189

Het renteomslagpercentage wordt gebruikt om de externe rentekosten evenwichtig over de diverse taakvelden te verdelen. Het renteomslagpercentage voor 2026 is 1,81%. De gemeente rondt dit af

naar 1,75% en hanteert dit percentage ten behoeve van de renteomslag. Voor de grondexploitatie wordt met ingang van 2026 hetzelfde percentage gehanteerd.

Kredietbehoefte en leningenportefeuille

Hieronder volgt de begrote stand van de leningenportefeuille per 1 januari 2026 en de verwachte mutaties 2026.

Stand leningenportefeuille <i>(bedragen x € 1.000)</i>	Bedrag
Stand 1 januari 2026	113.856
Nieuwe leningen	20.000
Reguliere aflossingen 2026	10.370
Vervroegde aflossingen	0
Stand per ultimo 2026 op basis van afgesloten overeenkomsten	123.486

Kasbeheer

De liquiditeitspositie moet zodanig zijn dat verplichtingen tijdig kunnen worden nagekomen. Het betalingsverkeer wordt uitgevoerd door de NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG).

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

Een belangrijk uitgangspunt van de Wet Fido is het vermijden van grote fluctuaties in de rentelasten van openbare lichamen. Om een grens te stellen aan kortlopende financiering is in de Wet Fido de kasgeldlimiet opgenomen (welke nader is uitgewerkt in de uitvoeringsregeling Financiering decentrale overheden). De kasgeldlimiet wordt bepaald door het begrotingstotaal bij aanvang van het dienstjaar te vermenigvuldigen met een bij ministeriële regeling vastgesteld percentage van 8,5%. Bij overschrijding van de kasgeldlimiet moet een vaste geldlening worden aangetrokken. Bij de uitvoering van de treasuryfunctie in de gemeente Westerkwartier wordt rekening gehouden met de kasgeldlimiet.

Renterisiconorm

Gemeenten moeten rapporteren over het renterisico dat zij over de vaste schuld lopen. Het renterisico op de vaste schuld is in de Wet Fido omschreven als: 'de mate waarin het saldo van de rentelasten en de rentebaten van een openbaar lichaam verandert door wijzigingen in het rentepercentage op leningen en uitzettingen met een oorspronkelijke rentetypische looptijd van een jaar of langer'.

Het renterisico op de vaste schuld moet voldoen aan de renterisiconorm. De renterisiconorm houdt in dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de hoofdsom van de leningen waarvan de rente wordt herzien niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal (€ 229 miljoen). Het renterisico op de vaste schuld bestaat uit twee componenten: renteherziening en herfinanciering. Bij de herfinanciering moet worden gedacht aan aantrekken van een lening die tracht een eindaflossing van een andere lening op te vullen. Het doel is spreiding aan te brengen in de momenten waarop een deel van de leningenportefeuille risico loopt op hogere rentelasten.

Uit onderstaand meerjarenoverzicht, gebaseerd op de bestaande leningenportefeuille, blijkt dat aan de renterisiconorm wordt voldaan.

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1. Renteherziening vaste schuld	0	0	0	0
2. Aflossingen (verplicht)	11.348	10.370	9.671	11.744
3. Renterisico (1+2)	11.348	10.370	9.671	11.744
4. Renterisiconorm	43.542	45.848	46.322	45.733
5. Ruimte (+) (4-3)	32.194	35.478	36.651	33.989
Berekening renterisiconorm				
Begrotingstotaal	217.709	229.242	231.611	228.666
Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
Renterisiconorm	43.542	45.848	46.322	45.733

EMU-saldo (Economische en Monetaire Unie)

Op basis van Europese regelgeving mogen de EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Voor het jaar 2026 is afgesproken dat van dit maximale tekort 0,5% voor de decentrale overheid is. De norm voor gemeenten bedraagt 0,34%. In de septembercirculaire 2025 van het gemeentefonds is de individuele EMU-referentiewaarde opgenomen. Deze waarde is € 10.852.000. Een individuele EMU-referentiewaarde is geen norm, maar een indicatie van het aandeel dat een provincie of gemeente in de gezamenlijke tekortnorm heeft.

In onderstaande tabel wordt het EMU-saldo van de gemeente Westerkwartier weergegeven. Het EMU-saldo van de gemeente Westerkwartier komt voor 2026 uit op € 18,1 miljoen positief.

EMU-saldo (bedragen x € 1.000)	2025	2026	2027	2028
1 Exploitatiesaldo voor toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.239	-4.508	-9.091	-9.145
2 Mutatie (im)materiële vaste activa	-589	-19.746	58	-7.991
3 Mutatie voorzieningen	-456	257	257	257
4 Mutatie voorraden (incl bouwgronden in exploitatie)	0	-2.561	476	-1.951
5 Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo (1-2+3-4-5)	-3.106	18.056	-9.368	1.054

Paragraaf C | Bedrijfsvoering

Deze paragraaf geeft inzicht in de bedrijfsvoering van onze organisatie. In deze paragraaf gaan we verder in op de volgende onderdelen:

- ▶ I Bedrijfsvoering
 - Organisatie
 - Communicatie
 - Digitaal beheer op orde
 - Collegeonderzoeken 2026
- ▶ II Rechtmatigheid

I Bedrijfsvoering

Organisatie

Doorontwikkeling

- ▶ We gaan verder met de doorontwikkeling van de per 1 april 2025 gestarte nieuwe organisatie-structuur. Het gaat om daarbij om de volgende ontwikkelingen (bouwstenen): Sturing en in control zijn, Ontwikkelmanagement, Procesoptimalisatie en Andere manier van werken. Daarbij gaat het om thema's als:
 - het op orde hebben van sturingsinformatie
 - het sturen op doelen, integraliteit en resultaat
 - het onderzoeken van een nieuwe begrotingssystematiek
 - houding en gedrag
 - competentieontwikkeling
 - de ontwikkeling van AI (Artificial intelligence)
- ▶ We investeren in het leren en ontwikkelen van onze medewerkers. We zien leren en ontwikkelen als onderdeel van ons werk. Dat doen we met elkaar en door gewoon te doen. We richten ons bij het leren en ontwikkelen op de thema's uit de bouwstenen en de drie ambitieuze doelen die we voor de organisatie hebben gesteld;
 - In alles wat we doen, stellen we de samenleving en onze inwoners centraal.
 - Wat we doen is gericht op het behalen van zichtbare resultaten, op de korte en op de lange termijn.
 - We werken als één team, één gemeente.
- ▶ We organiseren trainingen op het gebied van onder meer projectmatig werken, AI (artificial intelligence), participatie en adviesvaardigheden. Daarnaast zetten we in op de ontwikkeling van aanvullende instrumenten die helpen om verandering van houding en gedrag en samenwerking echt in de praktijk te brengen.
- ▶ We trainen onze leidinggevendenden in dienend en situationeel leidinggeven, gericht op effectiviteit van samenwerken, integraliteit en resultaten.
- ▶ Daarnaast zetten we ons de komende periode specifiek in op de doorontwikkeling van de buitendienst.

Arbeidsmarktstrategie en -communicatie

- ▶ We monitoren onze Arbeidsmarktcampagne “Jij maakt wij” en onze Werken voor Westerkwartiersite. We kijken daarbij naar de verschillende vormen die we gebruiken om te laten zien waar Westerkwartier voor staat en om actief en latent werkzoekenden te bereiken.
- ▶ We brengen nieuwe verhalen van onze medewerkers in beeld en actualiseren daar waar nodig de Werken voor Westerkwartiersite.
- ▶ We actualiseren ons wervings- en selectiebeleid.

Communicatie

- ▶ We professionaliseren de samenwerking binnen team Communicatie onder andere door meer in te zetten op strategische communicatie. De basis daarvoor wordt gevormd door integraal communicatiebeleid, de introductie van een beter monitoringssysteem en een nieuwe kanalenstrategie, een plan voor het optimaal inzetten van alle beschikbare communicatiemiddelen. Ook bereiden we ons beter voor op communicatie bij grote incidenten. Dat maakt dat we doelgerichter en sneller kunnen communiceren op het moment dat dat nodig is.
- ▶ We optimaliseren de samenwerking tussen leefbaarheidsadviseurs en communicatieadviseurs. Daardoor kunnen we onze communicatie nog beter afstemmen op dat wat er speelt in de dorpen.
- ▶ We starten met de uitrol en borging in onze organisatie van het in eerder al vastgestelde participatiebeleid ‘Samen werken aan de samenleving’.

Digitaal beheer op orde

Automatisering

- ▶ We makende IT-infrastructuur nog meer toekomstgericht. We hebben hiervoor in het investeringsplan voor 2026 de vervanging van deze infrastructuur opgenomen. We kiezen daarbij voor een structuur die ons de flexibiliteit geeft en waarmee we de risico's beperken door de opslag van onze data zoveel mogelijk op onze eigen servers in Nederland op te slaan.
- ▶ We werken aan de invoering van de Cyberbeveiligingswet. Dat doen we door het verder implementeren van technische maatregelen en door ons te richten op de compliance. Daarbij leggen we vast wat we doen, testen we wat noodzakelijk is en verantwoorden we ons daarover door middel van audits.
- ▶ We werken verder aan de invoering van volledig digitaal werken. We zoeken daarbij verbinding met al lopende projecten zoals de invoering van datagedreven werken, AI (artificial intelligence) en digitale dienstverlening.

Informatievoorziening

- ▶ We gaan meer datagedreven werken. We zetten een heldere datastrategie neer en stellen een data governanceplan op, zodat we onze data op de juiste manier beheren en datakwaliteit borgen. Het kwaliteitssysteem waar we in 2025 mee zijn gestart, sluit hierop aan.
- ▶ We werken de mogelijkheden van AI (artificial intelligence) verder uit. In 2025 zijn we begonnen met experimenteren met AI, in 2026 gaan we dit breder uitrollen. Hierbij is ook aandacht voor de AI Act, met name voor AI-geletterdheid onder medewerkers.

Informatiebeveiliging en privacy

- ▶ We werken aan de implementatie van de securitystrategie 2025-2030. Deze strategie richt zich in belangrijke mate op het waarborgen en het verbeteren van de digitale weerbaarheid en in het in control zijn op het gebied van informatiebeveiliging.
- ▶ We werken verder aan de voorbereiding op de medio 2026 inwerking tredende Cyberbeveiligingswet (Cbw), Cyberbeveiligingsbesluit (Cbb) en de BIO2 als het normenkader voor de zorgplicht voor informatiebeveiliging.
- ▶ We werken de komende jaren werken met een integraal Information Security Management System (ISMS) voor informatiebeveiliging en privacy. Het zorgt ervoor dat deze onderwerpen effectief worden bestuurd op basis van beleid, procedures, beheersmaatregelen en activiteiten, waarbij een Plan-Do-Check-Act cyclus wordt ingericht en gevolgd.
- ▶ We inventariseren en toetsen de processen binnen de gemeente waarin persoonsgegevens (zoals naam, adres en inkomensgegevens) verwerkt worden. We brengen eventuele privacyrisico's in kaart om deze risico's te verminderen en de processen te verbeteren. Aan de hand van de uitkomsten informeren we betrokkenen (zoals inwoners en medewerkers) over wat de gemeente doet met hun persoonsgegevens. Om de transparantie van de gemeente te vergroten bij de verwerking van persoonsgegevens leggen we deze informatie voor deze betrokkenen vast in een privacyverklaring.

Collegeonderzoeken 2026

- ▶ Op grond van artikel 213a Gemeentewet doen we periodiek onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur en leggen we hierover verantwoording af aan de raad. Het gaat hier om zelfonderzoek gericht op de uitvoering van het beleid en het functioneren van de gemeentelijke organisatie. De 213a onderzoeken staan los van de instrumenten die de raad zelf tot zijn beschikking heeft waaronder de rekenkamer en controle van de accountant.
- ▶ In 2026 gaat een onderzoek plaatsvinden naar de doelmatigheid van de begraafplaatsexploitatie van de gemeente Westerkwartier. Het onderzoek richt zich op kostendekkendheid (de vraag in hoeverre de kosten en opbrengsten zich tot elkaar verhouden) en welke factoren de doelmatigheid beïnvloeden. Met een benchmark wordt inzichtelijk gemaakt hoe onze organisatie zich verhoudt tot vergelijkbare gemeenten met betrekking tot de kostendekkendheid. Daarnaast wordt nagegaan hoe toekomstbestendig de huidige exploitatie is gezien demografische ontwikkelingen en ruimtelijke planning.

II Rechtmatigheid

Met ingang van 2023 verklaart het college middels de rechtmatigheidsverantwoording over de rechtmatigheid van de baten, lasten en balansmutaties van de jaarrekening. Dit betekent dat we vaststellen of de drie hiervoor geldende rechtmatigheidscriteria zijn nageleefd:

- ▶ Voorwaardencriterium: de naleving van wet- en regelgeving zoals opgenomen in het normenkader dat door de gemeenteraad is vastgesteld;
- ▶ Begrotingscriterium: het handelen binnen de budgettaire kaders die de gemeenteraad stelt in de begroting en begrotingswijzigingen;
- ▶ Misbruik en Oneigenlijk gebruik criterium: het in voldoende voeren van een beleid om misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsmiddelen te voorkomen.

Medio 2025 zijn een aantal wijzigingen in de wet- en regelgeving doorgevoerd die van invloed zijn op de rechtmatigheid. De verantwoordingsgrens mag met ingang van 2025 maximaal 2% van de totale lasten bedragen (dit was 3%). Daarnaast is de grondslag voor de berekening van de verantwoordingsgrens vanaf 2025 exclusief toevoegingen reserves, voorheen was dit inclusief. Deze wijzigingen hebben in 2026 een grote impact op de verantwoordingsgrens voor de rechtmatigheid. Deze daalt, waardoor eerder sprake is van onrechtmatigheid.

We streven we naar een rechtmatige verklaring. Om dit te realiseren wordt verder geïnvesteerd in de interne beheersing. Dit doen we door verbetering van de kwaliteit van de inkoopfunctie om inkoop- en aanbestedingsonrechtmatigheden te beperken en uitsluitend het gevolg te laten zijn van bewuste en beargumenteerde keuzes binnen de tolerantiegrenzen. En door versterking van de sturing op financiën om de begrotingsonrechtmatigheden te verminderen.

Paragraaf D | Verbonden partijen

Verbonden partijen zijn externe organisaties waarin de gemeente zowel een bestuurlijk belang als een financieel belang heeft. Het gaat om Gemeenschappelijke Regelingen op grond van de WGR en om deelnemingen in vennootschappen, verenigingen en stichtingen. Onder een bestuurlijk belang wordt verstaan: een zetel in het bestuur van de verbonden partij, of hebben van stemrecht. Met een financieel belang wordt bedoeld dat de gemeentemiddelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in het geval van faillissement van de verbonden partij en/of als de financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente (dit geldt niet voor deelnemingen in een NV).

Verbonden partijen dienen een publiek, openbaar belang. De gemeente blijft uiteindelijk verantwoordelijk voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de beleidsprogramma's waaraan de verbonden partij in meer of mindere mate een bijdrage levert. De raad heeft een kaderstellende controlerende taak en ziet erop toe dat de verbonden partijen bijdragen aan de doelstellingen in de programma's.

Overzicht verbonden partijen 2026

In het onderstaande overzicht is aangegeven in welke verbonden partijen de gemeente Westerkwartier deelneemt, wat de rechtsvorm is maar ook tot welke programma behoort de verbonden partij. Daaronder volgt per verbonden partij nadere informatie op basis van de meest recentste beschikbare gegevens.

In 2024 is de gemeenschappelijke regeling Afvalbeheer Regio Centraal Groningen (ARCG) opgeheven. De gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg (PG&Z) is met ingang van 2025 gesplitst in de gemeenschappelijke regeling GGD Groningen en de Centrumregeling jeugdregio Groningen. Voor de gemeenschappelijke regeling GGD Groningen zijn de bevoegdheden in essentie niet gewijzigd.

Naam verbonden partij	Hoofdprogramma begroting	Juridische rechtsvorm
1. Veiligheidsregio Groningen (VRG)	1. Veiligheid	Gemeenschappelijke regeling
2. GGD Groningen	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
3. Centrumregeling Jeugdregio Groningen 2025	6. Sociaal Domein	Gemeenschappelijk regeling
4. Centrumregeling beschermd Wonen, opvang en inloopvoorziening GGZ Groningen	6. Sociaal domein	Gemeenschappelijke regeling
5. Veilig Thuis Groningen	6. Sociaal Domein	Gemeenschappelijke regeling
6. Publiek Vervoer Groningen Drenthe	6. Sociaal domein	Gemeenschappelijke regeling

7. Afvalsturing Friesland NV (Omrin)	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
8. Omgevingsdienst Groningen	7. Volksgezondheid en Milieu	Gemeenschappelijke regeling
9. Eems Dollard Regio	o. Bestuur en ondersteuning	Gemeenschappelijke regeling
10. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	o. Bestuur en ondersteuning	NV
11. Enexis	o. Bestuur en ondersteuning	NV/BV
12. Waterbedrijf Groningen	o. Bestuur en ondersteuning	NV

Naam	Veiligheidsregio Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Brandweezorg, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, rampenbestrijding en crisisbeheersing, bevolkingszorg, melding, alarmering en coördinatie ambulancezorg en brandweer.
Bestuurlijk belang	Burgemeester is lid van het algemeen bestuur.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen
Financieel belang 2026	€ 4.965.600
Verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 3.333.000 Einde 2024: € 9.775.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 27.038.000 Einde 2024: € 22.500.000
Financieel resultaat 2026	Het voorlopige resultaat bedraagt € 0
Beleidsvoornemens	Strategisch huisvestingsplan (kazernes regio), herhuisvesting Sontweg (gezamenlijk met GGD)
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	De VRG ziet een groot aantal onvermijdelijke ontwikkelingen op zich afkomen die mogelijk financiële consequenties zullen hebben die niet binnen de begroting kunnen worden opgevangen. De herhuisvesting is nog niet in de begroting verwerkt. Andere ontwikkelingen betreffen paraatheid van vrijwilligers, taakdifferentiatie als gevolg van Europese wetgeving, vakbekwaamheid, tweede loopbaanbeleid, verduurzaming, landelijke harmonisatie van regelingen en collectieve opgaven.

Naam	GGD Groningen (voorheen: Publieke Gezondheid en Zorg)	
Vestigingsplaats	Groningen	
Openbaar belang	Bescherming en bevorderingen van de gezondheid van de bevolking, rampenbestrijding en crisisbeheersing het (doen) organiseren van gezondheidszorg en preventieve activiteiten aan de bevolking.	
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het algemeen bestuur.	
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen	
Financieel belang 2025	Gezond en veilig opgroeien	€ 1.770.796
	Gezondheid beschermen en bevorderen	€ 320.678
	Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	€ 182.242
	Totaal inwonersbijdrage	€ 2.273.716
Verwachte verandering in belang	Geen	
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2026: € 141.000	
	Einde 2026: € 206.000	
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2026: € 6.475.000	
	Einde 2026: € 6.475.000	
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 36.000 voordeel	
Beleidsvoornemens	Inhoudelijke thema's 2026: 1. Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026 2. Rijksvaccinatieprogramma 3. Vaccinatieregiecentrum 4. Doorontwikkeling JGZ 5. Aanpak overgewicht kinderen 6. JGZ preventieagenda 7. Mentale gezondheid jeugd en ouders 8. Laaggeletterdheid 9. Integrale domein overstijgende eerste 1000 dagen aanpak 10. Pandemische paraatheid 11. Informatievoorziening infectieziektebestrijding 12. Antimicrobiële Resistentie 13. Tuberculosebestrijding 14. Samenwerking seksuele gezondheid Noordelijke GGD's 15. Centrum seksueel geweld 16. Reizigersadvisering 17. Publieke gezondheid asielzoekers 18. Toekomstscenario's Forensische geneeskunde 19. Wet op Lijkbezorging 20. OGGZ keten 21. Advisering milieu en gezondheid fysieke leefomgeving 22. GGD als crisisdienst	

Risico	Volledig aansprakelijk voor de financiële nadelen
Overige informatie	-

Naam	Centrumregeling Jeugdregio Groningen 2025
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Het realiseren en in stand houden van een passend en dekkend jeugdzorglandschap en het waarborgen van voldoende beschikbaarheid van jeugdzorg. Het binnen deze context beheersen van de middelen en eventuele besparingen of aanvullende kosten en de verevening van risico's tussen de gemeenten. De regeling biedt ten aanzien van haar belang voldoende flexibiliteit en ruimte om ook rekening te houden met de behoeften van afzonderlijke gemeenten.
Bestuurlijk belang	De samenwerking verankeren tussen de colleges van de gemeenten bij de inkoop en subsidiëring van jeugdzorg. Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Regionaal Bestuurlijk Platform Jeugd (RBOJ). Deelnemers zijn de portefeuillehouders Jeugd. Taken van het RBOJ zijn: a. adviseren van de colleges van de gemeenten over de beleidskaders waarbinnen de inkoop van jeugdzorg plaatsvindt; b. adviseren van de colleges van de gemeenten ten aanzien van het opstellen van de begroting van de in artikel 12 lid 5 genoemde kosten van de Centrumregeling;
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang	€ 369.000
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 165.000 nadeel
Beleidsvoornemens	-Vorm en uitvoering blijven geven aan het hybride inkoopmodel, op maat voor elke gemeente in een passend tempo. - Vervolg geven aan het meerjarenprogramma HSJ, onder andere door implementatie van de inkoop, het verdergaand vormgeven van de transformatie en mogelijk in komende jaren meerdere segmenten in te kopen. - Afstemmen en samenwerken met de jeugdhulpregio's Friesland en Drenthe wat betreft behoud van schaarse, cruciale voorzieningen voor de regio.

Risico
Overige informatie

Aansprakelijk voor financiële nadelen
-

Naam	Centrumregeling beschermd Wonen, opvang en inloopvoorziening GGZ Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	Taken en bevoegdheden van de regiogemeenten vanuit de Wmo op het gebied van beschermd wonen, de inloop GGZ en de begeleiding maatschappelijke opvang (MO) en vrouwenopvang (VO) door mandaat en volmacht op te dragen aan de centrumgemeente (=gemeente Groningen).
Bestuurlijk belang	Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Op Overeenstemming Gericht Overleg (BOOGO). Het betreft een lichte gemeenschappelijke regeling, zonder eigen bestuur en zonder een eigen uitvoeringsorganisatie.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang	MO/VO: Bijdrage van € 650.000. Beschermd Wonen: Vrijval van € 200.000 Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente de rijksmiddelen en betaald bijbehorende lasten. Het uiteindelijke resultaat wordt over alle deelnemende gemeenten verdeeld op basis van het aantal inwoners per gemeente. Voor gemeente Westerkwartier gaat het om afgerond 10%.
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	MO/VO: € 6,0, miljoen nadeel Beschermd Wonen: € 1,9 miljoen voordeel
Beleidsvoornemens	Per 1 juli 2021 is de gemeente Westerkwartier verantwoordelijk voor de uitvoering voor de Toegang van Beschermd Wonen. De gemeente Westerkwartier ontvangt maandelijks een voorschot bedrag van de centrumgemeente Groningen voor de uitvoering hiervan. Aan het eind van het jaar wordt gekeken of de voorschotten toereikend zijn. Het verschil wordt gecompenseerd door de centrumgemeente. Voor investeringen in het lokaal veld ten behoeve van de transformatie beschermd wonen stelt de centrumgemeente ons voor 2025 weer een budget ter beschikking. Hieruit zijn diverse lokale projecten gestart, waaronder de opdracht versnelling transformatie beschermd wonen.

Risico	De invoering van het woonplaatsbeginsel en het daarmee samenhangend nieuw verdeelmodel was opnieuw uitgesteld. Het nieuwe tijdspad is nog onduidelijk.
Overige informatie	De regiogemeenten hebben een aantal taken bij de gemeente Groningen belegd. Dit staat beschreven in de gewijzigde centrumregeling. Voor de uitvoeringskosten is een percentage afgesproken. Jaarlijks wordt bepaald of dit nog voldoende is of dat de gemeente Groningen met minder toe kan.

Naam	Centrumregeling Veilig Thuis Groningen
Vestigingsplaats	Groningen
Openbaar belang	De samenwerking verankeren tussen de colleges van gemeenten bij de zorg voor één Veilig Thuis. De taken en bevoegdheden van de gemeenten vanuit de Wmo 2015, de Jeugdwet en het terrein van veiligheid en openbare orde ten aanzien van Veilig Thuis door mandaat en volmacht op te dragen aan het college van de Centrumgemeente (=gemeente Groningen).
Bestuurlijk belang	Er is bestuurlijk overleg van deelnemende gemeenten, in de vorm van een Op Overeenstemming Gericht Overleg (BOOGO). Deze bestaat uit portefeuillehouder Jeugd DB PG&Z, de portefeuillehouder van de Centrumgemeente en de bestuurder/directeur van Veilig Thuis, desgewenst aangevuld met één ander lid uit het BOOGO.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang	Bijdrage van € 610.000 Gemeente Groningen ontvangt als centrumgemeente de rijksmiddelen en betaalt bijbehorende lasten. De resterende bijdrage wordt door de centrumgemeente bij de deelnemende gemeenten in rekening gebracht op basis van een verdeelsleutel inwoneraantal/gebruik in de verhouding 80 % inwoneraantal/ 20% gebruik. Het percentage gebruik wordt eens per 2 jaar opnieuw berekend op basis van 2 volledige voorgaande jaren.
Verwachte verandering in belang	Niet van toepassing.
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	Niet van toepassing
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 0 (concept begroting)

Beleidsvoornemens	Gemeente Westerkwartier heeft een wettelijke zorgplicht richting Veilig Thuis op basis van de (Wmo 2015). Dit betekent dat er een verantwoordelijkheid is voor het inrichten, financieren en samenwerken met een Veilig Thuis organisatie. Op grond van deze wet zijn gemeenten verplicht dit in samenwerking met de aangewezen centrumgemeente uit te voeren. De tien Groningse gemeenten hebben besloten om Veilig Thuis Groningen te besturen via een centrumregeling waarbij de gemeente Groningen optreedt als centrumgemeente. De regeling is bedoeld om de bestuurlijke samenwerking te versterken, de efficiëntie te vergroten en de rol van de gemeenten als gezamenlijke opdrachtgever te verduidelijken en juridisch te borgen. Er is een afstemmingsstructuur ingericht met een Brede beleidsgroep waarbij alle tien Groningse gemeenten zijn aangesloten. Hier wordt onder andere de subsidie aanvraag Veilig Thuis besproken en wordt de begroting voor het nieuwe jaar afgestemd en met een advies voorgelegd aan het Bestuurlijk Overleg (BOOGO).
Risico	Veilig Thuis Groningen en JBNoord opereren onder één KvK-inschrijving, waarbij sprake is van een gezamenlijke juridische entiteit. Hoewel beide onderdelen afzonderlijke taken en verantwoordelijkheden kennen, kan de organisatorische samenvoeging leiden tot wederzijdse beïnvloeding van processen en beleidsuitvoering.
Overige informatie	Naast de activiteiten omtrent Veilig Thuis is de samenwerking tussen de tien gemeenten breder. Dit is ook van invloed op de totale begroting van Huiselijk geweld en kindermishandeling, waarbij Veilig Thuis een onderdeel is. Er wordt ingezet op preventie, interventies en bewustwording. Denk daarbij aan het Gronings Offensief en campagnes als Orange the World.

Naam	Publiek Vervoer Groningen Drenthe
Vestigingsplaats	Assen
Openbaar belang	Publiek Vervoer Groningen Drenthe wil een optimaal vervoersnetwerk creëren, dat betaalbaar en toekomstbestendig is, waarbij duurzaam gebruik wordt gemaakt van alle vervoersmiddelen. Zodat alle inwoners naar hun werk of school kunnen gaan en/of deel kunnen nemen aan het sociaal leven.
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het bestuur van Publiek Vervoer. Hierbij is er sprake van een zogeheten bedrijfsvoering organisatie (ook wel:

	GR-light genoemd). Dit betekent dat bepaalde taken van de deelnemers zijn overgedragen aan het uitvoerend team Publiek Vervoer.
Deelnemende partijen	Alle gemeenten van de provincie Groningen en Drenthe en het OV-Bureau Groningen-Drenthe.
Financieel belang	Ons aandeel in de financiële bijdrage bedraagt 4,23%. Voor 2026 gaat het om een bijdrage van € 46.384.
Verwachte verandering in belang	-
Omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 497.000 Eind 2025: € 286.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2025: € 174.000 Einde 2025: € 10.000
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 0
Beleidsvoornemens	De uitwerking voor de nieuwe aanbesteding vanaf 1 augustus 2026 zullen in 2025 afgerond worden. 2025 en 2026 staat enerzijds in het teken van de aanbesteding en going concern in de uitvoering. Anderzijds gaat Publiek Vervoer samen met de gemeenten verder met de doorontwikkeling van het vervoerssysteem tot een integraal systeem waarbij openbaar vervoer en publiek vervoer steeds meer met elkaar verweven worden.
Risico	Volledig aansprakelijkheid voor financiële nadelen van de uitvoeringsorganisatie
Overige informatie	-

Naam	Afvalsturing Friesland NV (Omrin)
Vestigingsplaats	Leeuwarden
Openbaar belang	Behartigen van de belangen van aandeelhouders, preventie en het op milieu hygiënisch verantwoorde wijze beheren van (afval)stoffen afkomstig uit de gemeenten in de regio, het bevorderen van de overheidsinvloed op de sturing van afvalstoffen, het ketenbeheer en mogelijke andere milieu- en reinigingstaken. Tot de taken behoren onder meer het verwerken van restafval en GFT exploiteren van inrichtingen voor het afvalstoffenbeheer, het inzamelen en transporteren van afvalstoffen en het afsluiten van afvalverwerkingscontracten.
Bestuurlijk belang	Wethouder neemt deel aan de Algemene Aandeelhoudersvergadering
Deelnemende partijen	De Friese gemeenten, de Groningse gemeenten Eemsdelta, Groningen, Het Hogeland, Westerkwartier en Westerwolde, de Noord-Veluwsche gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten en NV Irado (Capelle aan den IJssel, Schiedam, Vlaardingen, Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk).

Financieel belang 2026	Waarde van de aandelen € 0,5 mln per 31-12-2024
Verwachte verandering in belang	n.v.t.
Omvang eigen vermogen begin en einde 2024	Begin 2024: € 78.528.000 Einde 2024: € 82.562.000
Omvang vreemd vermogen begin en einde 2024	Begin 2024: € 106.366.000 Einde 2024: € 131.694.000
Financieel resultaat 2024	€ 7.130.000
Beleidspunten	Scherp blijven koersen op een nog hoger duurzaamheidsniveau en de lat hoog te blijven leggen als het gaat om het niveau van hergebruik, recycling en nuttige toepassing en een zo klein mogelijke hoeveelheid niet-recyclebaar restafval, met een stabiele bedrijfsvoering en een financieel verantwoord meerjarenperspectief.
Risico	.
Overige informatie	Aansprakelijk tot de hoogte van de waarden van de aandelen -

Naam	Omgevingsdienst Groningen
Vestigingsplaats	Veendam
Openbaar belang	Uitvoering van vergunningverlenende, toezichthoudende en handhavingstaken op het gebied van het omgevingsdomein (milieu) voor de deelnemers, waarmee de deelnemers de kwaliteit van de uitvoering van deze taken willen verbeteren.
Bestuurlijk belang	Wethouder is lid van het algemeen bestuur
Deelnemende partijen	Alle gemeenten in de provincie Groningen en de provincie Groningen
Financieel belang 2026	€ 1.711.000
Verwachte verandering in belang	
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2026: € 428.000 Einde 2026: € 428.000
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2026: € 5.053.000 Einde 2026: € 4.903.000
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	€ 0
Beleidsvoornemens	We geven uitvoering aan de Omgevingswet. Door de arbeidsmarktkrapte is er een nieuw werkwijze ingevoerd en werken we nog meer risico-gestuurd. Deze werkwijze wordt periodiek geëvalueerd en verder ontwikkeld. Daarnaast worden werkprocessen efficiënter ingericht. Naast de landelijke ontwikkelingen schenken we ook meer aandacht aan toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht.
Risico	Volledige aansprakelijkheid voor financiële nadelen
Overige informatie	-

Naam	Eems Dollard Regio
Vestigingsplaats	Leer, Duitsland
Openbaar belang	Het bevorderen, ondersteunen en coördineren van regionale, grensoverschrijdende samenwerking van de Duitse en Nederlandse deelnemers.
Bestuurlijk belang	Het bestuur vertegenwoordigt circa 100 leden waarbij voornamelijk publiekrechtelijke lichamen uit de provincies Groningen, Drenthe, Fryslân, Ostfriesland, Emsland en Cloppenburg vertegenwoordigd zijn.
Deelnemende partijen	Gemeenten in Noord-Nederland, de Kamers van Koophandel Groningen en Meppel, de streekraad Oost-Groningen, de Regioraad Noord-Groningen, 60 gemeenten in Noord-Duitsland, vier Industrie und Handelskammers, zes Landkreise
Financieel belang	€ 7.096 (bijdrage 2024)
Verwachte verandering in belang	Geen
Omvang eigen vermogen begin en einde jaar	€ 1,0 en 0,8 miljoen (2024)
Omvang vreemd vermogen begin en einde jaar	€ 1,5 en 1,2 miljoen (2024)
Financieel resultaat	-/-€ 0,1 miljoen (2024)
Beleidsvoornemens	De EDR heeft als voornaamste taak om grensoverschrijdende projecten te stimuleren en Europese subsidies in dat verband te verstrekken.
Risico	Nihil
Overige informatie	-

Naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)
Vestigingsplaats	Den Haag
Openbaar belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel.
Deelnemende partijen	Aandelen in handen van provincies en gemeenten
Financieel belang 2025	54.951 aandelen van € 2,50. In totaal 55.690.720 aandelen
Verwachte verandering in belang	Geen
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 4.721.000 Einde 2024: € 4.777.000 Begroting 2026 niet bekend

Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 110.819.000 Einde 2024: € 123.614.000 Begroting 2026 niet bekend
Verwacht financieel resultaat begrotingsjaar	Over 2024 realiseerde de Bank Nederlandse Gemeenten een nettowinst na belastingen van € 294 miljoen. (2023 € 254 miljoen).
Beleidsvoornemens	Langdurig en duurzame belegging, vergroten van maatschappelijke impact.
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	-

Naam	Enexis
Vestigingsplaats	Den Bosch
Openbaar belang	Enexis beheert het energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland aansluitingen van huishoudens, bedrijven en overheden.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel
Deelnemende partijen	Aandelen in handen van gemeenten en provincies
Financieel belang 2025	129.202 aandelen (0,0863% van het totale aandelenpakket)
Verwachte verandering in belang	Nog niet bekend. Enexis is in overleg met het rijk over invulling van de kapitaalbehoefte. Mogelijk wordt gekozen voor rijksparticipatie. Deze optie kan gevolgen hebben voor zeggenschap en dividend.
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 5.320.000.000 Einde 2024: € 5.538.000.000 Begroting 2026 niet bekend
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 5.140.000.000 Einde 2024: € 5.949.000.000 Begroting 2026 niet bekend
Financieel resultaat begrotingsjaar	€ 254.000 (2024)
Beleidsvoornemens	De energietransitie heeft een grote investeringsopgave en daaruit voortvloeiende kapitaalbehoefte tot gevolg. Uitgangspunt blijft dat Enexis financieel solide blijft. Met netbeheerders Alliander en Stedin heeft Enexis akkoord bereikt met rijk over het proces voor toekomstige participatie door het rijk als kapitaalbehoefte de huidige mogelijkheden overstijgt.
Risico	Verlies waarde aandelen
Overige informatie	-

Naam	Waterbedrijf Groningen
Vestigingsplaats	Groningen

Openbaar belang	De levering van drinkwater aan woningen en bedrijven in het verzorgingsgebied.
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder, één stem per aandeel
Deelnemende partijen	De deelnemende partijen zijn de provincie Groningen en de deelnemende gemeenten in de provincie Groningen.
Financieel belang 2024	26 aandelen
Verwachtverandering in belang	Nee
Verwachte omvang eigen vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 89,3 miljoen Einde 2024: € 90,6 miljoen
Verwachte omvang vreemd vermogen begin en einde begrotingsjaar	Begin 2024: € 209,9 miljoen Einde 2024: € 243,3 miljoen
Financieel resultaat begrotingsjaar	Resultaat 2024: € 136 miljoen
Beleidsvoornemens	Waterbedrijf Groningen keert geen dividend uit
Risico	Geen
Overige informatie	Verlies waarde aandelen
	-

Paragraaf E | Grondbeleid

Het door de gemeente Westerkwartier te voeren grondbeleid vanaf 2024 is vastgelegd in het in april 2024 vastgestelde rapport Grondbeleid 2024-2028, als resultaat van de tussentijdse evaluatie van het Grondbeleid 2021-2025.

Hoofdpijnen van het grondbeleid

Hoofdpijnen van het grondbeleid 2024 – 2028 (geldend vanaf 2024)

De strategie van de gemeente Westerkwartier is situationeel grondbeleid

De gemeente Westerkwartier hanteert een situationeel grondbeleid, dat ruimte laat voor maatwerk en marktwerking. Per locatie dan wel project wordt, conform het afwegingskader (figuur 1 op pagina 11 van het Grondbeleid 2024-2028) de meest adequate vorm van grondbeleid bepaald. De rol die de gemeente op basis van het afwegingskader kan aannemen is: actief, actief-faciliterend of faciliterend. Hierbij kan een actieve / actief-faciliterende rol ook leiden tot een samenwerking met derden.

Dit beleid biedt het college en uw raad meer ruimte voor actiever grondbeleid. Hoewel er nog steeds sprake is van situationeel grondbeleid, heeft de faciliterende basishouding uit het voorgaande grondbeleid plaats gemaakt voor een betrekkelijk eenvoudig afwegingskader voor het te hanteren grondbeleid.

Deze ruimte is nodig voor het behalen van de doelstelling in de woondeal 'Interprovinciale Woondeal Regio Groningen-Assen' gesloten met de minister van Volkshuisvesting & Ruimtelijke Ordening. In de woondeal is afgesproken dat de gemeente Westerkwartier (bruto) 2.417 nieuwbouwwoningen zal realiseren in de periode tot en met 2030.

In het coalitieakkoord gemeente Westerkwartier 2022-2026 heeft het college de wens vastgelegd om een inhaalslag te maken in de woningbouwproductie in de periode tot en met 2026. Bovenop de 250 woningen per jaar uit de woonvisie wil het college graag 150 woningen per jaar extra bouwen om het hoofd te bieden aan de actuele crisis op de woningmarkt. Deze ambitie past binnen de afspraken die in de woondeal zijn gemaakt, die vragen ook om een versnelling van de woningbouw.

Jaarlijkse herziening grondexploitaties

Voor de verantwoording van de grondexploitaties is in het voorjaar van 2025 een Meerjarenprognose Grondexploitaties (MPG) opgesteld, welke samen met de jaarrekening 2024 door uw raad is vastgesteld in juli 2025. De financiële consequenties van de grondcomplexen en welke risico's er zijn worden hierin duidelijk weergegeven.

Het beeld per grondexploitatie is als volgt:

Omschrijving (bedragen in €, + is nadelig)	Boekwaarde 31-12-2024	Kosten	Nog te maken opbrengsten	Rente	Resultaat	
					EW	NCW
					per 31-12	per 31-12
Roblespark te Grootegast	1.041.267	1.445.308	2.856.728	28.803	-341.350	-321.692
Kroonsfeld te Oldekerk	-37.037	52.004	-	-648	14.319	14.039
Oostindie	782.009	1.233.862	-	44.049	2.059.920	1.980.092
Leeksterveld	5.709.745	7.037.433	15.878.331	598.723	-2.532.430	-2.161.522
Zevenhuizen-Oost	19.304	1.163.323	617.723	19.025	583.928	550.301
Oostindie Zuid	-4.537.433	6.521.423	2.353.617	-239.144	-608.771	-562.441

Alberdaheerd II	-616.320	414.409	-	-21.741	-223.653	-210.773
Klieflocatie, Ezinge	14.263	176.577	169.887	250	21.202	20.788
Tussen de Gasten	2.201.189	3.222.473	4.422.077	123.465	1.125.050	1.039.429
Oostergast	3.728.756	1.535.781	5.835.985	49.912	-521.537	-491.503
De Bron/Bibliotheek Marum	567.481	217.263	512.792	13.137	285.089	274.041
Delta Bosplantsoen Zevenhuizen	229.472	462.590	436.367	16.799	272.494	256.801
Marheem	165.337	323.041	560.376	10.961	-61.036	-58.671
Totaal	9.268.034	23.805.485	33.643.884	643.590	73.224	328.888

De prognoses op basis waarvan deze cijfers tot stand zijn gekomen, zijn begin 2025 opgesteld. Inmiddels hebben we ons een beeld gevormd van het eerste half jaar en kunnen we constateren dat de kavelafname conform verwachting verloopt.

Parameters

De gehanteerde parameters in de grondexploitaties zijn als volgt:

- ▶ Rente 1,75 %
- ▶ Discontovoet 2 %
- ▶ Kostenstijging 3,0% - 6,0% per 1-1-25
 - 3,0% voor 2025
 - 3,0 % voor 2026
 - 2,5% voor 2027 e.v.
- ▶ Opbrengstenstijging 1% - 2,5%

Winstneming

De BBV schrijft een vaste methode van winstnemen voor, namelijk de POC methode (Percentage of Completion). Dit betekent in het kort dat voor winstgevendende grondexploitaties een 'zekere' winst genomen moet worden op basis van de financiële voortgang van het project (% gerealiseerde kosten * % gerealiseerde opbrengsten * geraamde winst). De in het verleden eventueel reeds genomen winsten worden van de berekende 'zekere' winst afgetrokken. Ook voorziene risico's kunnen van dit resultaat worden afgetrokken, mits deze goed zijn onderbouwd.

In 2025 verwachten we winst te kunnen nemen op de projecten Alberdaheerd II, Oostindie Zuid en mogelijk Oostergast.

Verliesvoorzieningen

Voor de projecten waar sprake is van een verwacht negatief resultaat is een verliesvoorziening gevormd. Het gaat om de volgende grondexploitaties:

Verliesvoorzieningen	BW 31-12-2024	Voorziening 31-12-2024
Kroonsfeld te Oldekerk	-37.037	14.039
Oostindie	782.009	1.980.092
Zevenhuizen-Oost	19.304	550.301
Klieflocatie, Ezinge	14.263	20.788
Tussen de Gasten	2.201.189	1.039.429
De Bron/Bibliotheek Marum	567.481	274.041
Delta Bosplantsoen Zevenhuizen	229.472	256.801

Totaal **4.135.490**

Risico's in de grondexploitaties

Binnen de MPG (Meerjarenprognose Grondexploitaties) worden de financiële effecten van de risico's in de grondexploitaties in beeld gebracht. Voor alle grondexploitaties is een gevoeligheidsanalyse opgesteld op basis van een aantal parameters. Wat gebeurt er als de rente met bijvoorbeeld 0,5% stijgt of daalt? Wat gebeurt er als kosten voor het woonrijp maken met 10% stijgen of dalen? De volgende parameters zijn doorgerekend:

Gevoeligheidsanalyse		Gevolg	
Spreading	voordelig	waarschijnlijk	nadelig
Rentestand	1,0%	1,75%	3,5%
Kostenstijging	1,0%	3,0%	5,0%
Opbrengstenstijging	5,0%	2,5%	-1,0%
Kostenraming verwerving, sloop en milieu	-5%	conform grex	5%
Kostenraming bouwrijp en woonrijp	-10%	conform grex	10%
Kostenraming plankosten	-2%	conform grex	8%
Opbrengstenraming verkopen	3%	conform grex	-3%
Opbrengstenraming overige opbrengsten	10%	conform grex	-10%
Tempo kosten & opbrengsten	2 jaar opbrengsten vervoegen	conform grex	2 jaar opbrengsten vertragen

De financiële consequenties hiervan zijn opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Grondprijzen

Woningbouw kavels en bedrijventerreinen

Zoals in het Grondbeleid 2024-2028 wordt vermeld, stelt het college jaarlijks een grondprijzenoverzicht vast, met daarin de kavelprijzen van de gemeentelijke grondexploitaties. De verkoopprijs van kavels buiten grondexploitaties wordt bepaald naar aanleiding van een taxatie.

Snippergroen

Een groot gedeelte van het gemeente-eigendom bestaat uit wegen, bermen en openbaar groen en heeft dan ook een publieke functie. Soms kunnen gedeelten van bermen of openbaar groen worden afgestoten, omdat deze functie vervalt. Er is dan sprake van "snippergroen". Het beleid voor snippergroen is uitgewerkt in de beleidsnota gemeentegrond/snippergroen 2023. Deze nota is op 19 december 2023 door het college vastgesteld en per 1 januari 2024 in werking getreden.

In hoofdlijnen zijn in de nota de volgende onderwerpen opgenomen:

- Toetsingscriteria bij aanvragen voor koop, huur of bruikleen gemeentegrond**
Er zijn criteria opgesteld waaraan aanvragen van inwoners voor het kopen, huren of in bruikleen nemen van gemeentegrond worden getoetst. Hiermee kunnen dergelijke aanvragen op een uniforme en transparante wijze worden afgehandeld.
- Bestaande huur- en bruikleenovereenkomst gemeentegrond**
Percelen gemeentegrond /snippergroen die worden gebruikt op basis van een bestaande huur- of bruikleenovereenkomst (aangegaan door de voormalige gemeenten), worden zoveel mogelijk actief te koop aangeboden. Indien gemeentegrond niet voor verkoop in aanmerking komt of als de huurder/bruiklenaar niet tot aankoop wil overgaan, dan wordt in geval van huur een nieuwe huurovereenkomst aangegaan. Bruikleenovereenkomsten

worden omgezet in een huurovereenkomst. Door toepassing van uniforme huurprijzen en voorwaarden, worden bestaande overeenkomsten zoveel mogelijk geharmoniseerd.

3. *Niet geregistreerd grondgebruik*

Indien wordt geconstateerd dat inwoners grond van de gemeente in gebruik hebben genomen zonder dat daarover (schriftelijke) afspraken zijn gemaakt, wordt zoveel mogelijk geprobeerd de feitelijke- en kadastrale situatie met elkaar in overeenstemming te brengen. In de beleidsnota is beschreven op welke wijze dit “niet geregistreerd grondgebruik” wordt opgepakt en welke instrumenten de gemeente daarvoor kan inzetten.

Tijdelijk beheer

- ▶ Tijdelijk beheer van gemeentelijk (grond)eigendom kan worden toegepast indien grond en/of vastgoed is aangekocht met als doel op termijn te worden ontwikkeld.
- ▶ Gemeente gaat zeer terughoudend om met het aangaan van huur-, of bruikleenovereenkomsten bij nieuwe aanvragen voor het gebruik van snippergroen. Het verkopen van deze percelen heeft hierbij de voorkeur. Dat geldt ook voor percelen snippergroen die reeds in gebruik zijn op basis van een bestaande huur- of bruikleenovereenkomst.
- ▶ Voor grotere percelen (> 1.000 m²) die de gemeente voorlopig niet nodig heeft is ter overbrugging bruikleen/pacht/verhuur wél mogelijk, totdat de gemeente de gronden zelf weer nodig heeft.
- ▶ Bij de verhuur/verpachting van (landbouw)gronden wordt tevens beoordeeld in hoeverre het mogelijk is maatregelen op te nemen ter stimulering van biodiversiteit.

Paragraaf F | Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In deze paragraaf wordt ons weerstandsvermogen toegelicht. Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de gemeente financiële tegenvallers kan opvangen, zonder dat de beleidsuitvoering in gevaar komt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door een relatie te leggen tussen de weerstandscapaciteit (de middelen die beschikbaar zijn om niet begrote kosten te dekken) en de risico's die de gemeente loopt en waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen (benodigde weerstandscapaciteit).

De ratio weerstandsvermogen is de beschikbare weerstandscapaciteit gedeeld door de benodigde weerstandscapaciteit. Voor 2025 voldoet onze ratio weerstandsvermogen aan onze streefnorm. We hebben € 32,5 miljoen aan weerstandscapaciteit beschikbaar. We hebben onze risico's geactualiseerd en deze zijn qua omvang gestegen. Door de risico's is er € 12,6 miljoen aan weerstandscapaciteit nodig. Het benodigde bedrag ligt 2,1% procent hoger dan bij het vorige actualisatiemoment in de jaarrekening 2024. De ratio weerstandsvermogen ligt op 2,6 en is daarmee volgens de weerstandsnormen van het Coelo uitstekend.

We verwachten overigens dat deze ratio de komende jaren daalt. Enerzijds door stijging van de risico's en doorontwikkeling van risicomanagement, anderzijds door daling van de beschikbare algemene reserve.

Beschikbare weerstandscapaciteit

We beschouwen tot onderdeel van onze beschikbare weerstandscapaciteit de algemene reserve, de post onvoorzien en onbenutte belastingcapaciteit behoren.

De post onvoorzien bedraagt in de begroting 2025 € 125.000. Vanaf volgend jaar wordt dit € 1.000. Wanneer het berekende gemiddelde OZB-tarief voor een gemeente lager is dan het percentage voor toelating tot artikel 12^a is er in principe sprake van een onbenutte belastingcapaciteit. Onze adviseur Pauw berekent onze onbenutte belastingcapaciteit 2025 op € 1.600.000.

Op basis van de begroting is de beschikbare weerstandscapaciteit als volgt:

Weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Algemene reserve beschikbaar	30.753
Post onvoorzien	125
Onbenutte belastingcapaciteit	1.600
Beschikbare weerstandscapaciteit	32.478

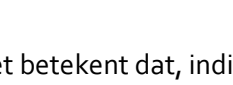
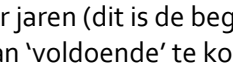
De stand van de algemene reserve was op 31 december 2024 € 32.222.000. Hieronder zijn de ontwikkelingen daarop samengevat die leiden tot het deel algemene reserve dat beschikbaar is voor weerstandscapaciteit.

Stand algemene reserve (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Algemene reserve 31 dec 2024	32.222
Dekking saldo 2025	-1.469
Stand	30.753

Weerstandsnorm

Bij de beoordeling van het weerstandsvermogen wordt gebruik gemaakt van de tabel die door Coelo, NAR (Nederlands Adviesbureau Risicomanagement) en Universiteit Twente is ontwikkeld.

Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio. Onderstaand staat de betekenis bij de verschillende ratio's:

Weerstandsnorm ratio	Betekenis		
>2,0	Uitstekend		
1,4 – 2,0	Ruim voldoende		
1,0 – 1,4	Voldoende		Streefwaarde, geen actie nodig
0,8 – 1,0	Matig		Actie nodig
0,6 – 0,8	Onvoldoende		
< 0,6	Ruim onvoldoende		

De tabel geeft aan wanneer actie nodig is. Concreet betekent dat, indien het weerstandsvermogen matig of lager is, het streven is om in maximaal vier jaren (dit is de begroting plus de meerjarenraming) weer op het gewenste niveau van 'voldoende' te komen.

Inventarisatie risico's en benodigde weerstandscapaciteit

De risico's zijn geïnventariseerd en geclusterd. Hieronder treft u een opsomming van risico's aan. Door middel van een symbool is aangegeven of een risico groter, kleiner of gelijk gebleven is ten opzichte van de voorgaande paragraaf weerstandsvermogen.



Omschrijving risico (bedragen x € 1.000)	Risico
Algemene uitkering uit het gemeentefonds	1.460
De algemene uitkering is de belangrijkste inkomstenbron van gemeenten. Er spelen twee risico's: ten eerste een te hoge inschatting en ten tweede een stelsel aanpassing (herijking) van het gemeentefonds.	
<i>Te hoge inschatting van de ontvangsten</i>	
De hoogte hangt af van kenmerken (maatstaven) zoals aantal inwoners. Voor elke maatstaf ontvangen gemeenten geld. Daarnaast is het accres van belang: macro-economische ontwikkelingen en beleidsvoornemens van het rijk zorgen voor wijzigingen van het te ontvangen bedrag. De mei-, september- en decembercircularen zorgen voor wijzigingen van de te ontvangen bedragen. Daarnaast kan de actualisatie van de maatstaven ook leiden tot aanpassingen van de algemene uitkering.	

Het risico van te hoog geraamde inkomsten hebben we afgelopen jaren geraamd op 1% van de algemene uitkering van het gemeentefonds. De bepaling van het volumeaans en van de loonprijsontwikkeling in de bepaling van de algemene uitkering is gewijzigd. Het bepalen van de ontvangsten is hierdoor minder zeker. Vooralsnog handhaven we het risico op 1%. De algemene uitkering (exclusief decentralisatie-uitkeringen) bedraagt in 2026 volgens de meicirculaire 2025 € 146 miljoen. Het risicobedrag komt dan neer op € 1.460.000.

Stelselaanpassing (herijking) van het gemeentefonds

In de meicirculaire 2022 is een nieuw verdeelstelsel verwerkt. Voor Westerkwartier is in verband met de herijking een achteruitgang van € 2,4 miljoen (€ 37,50 per inwoner) verwerkt in de begroting. De herijking is daarna bevroren omdat nog een aantal onderzoeken gaande is. De verwachting is dat de implementatie van het nieuwe model vanaf 2027 verder wordt doorgezet. In onze meerjarenbegroting nemen we voor de jaren 2027 tot en met 2029 nog jaarlijks een korting op van € 1,0 miljoen. Voor komend jaar manifesteert dit risico zich nog niet. We nemen het daarom nog niet mee in het risicobedrag.

Sociaal domein

3.000

Wmo/Jeugd:

De budgetten Wmo en Jeugd staan onder druk. We helpen steeds meer mensen, bijvoorbeeld binnen de Wmo door een steeds ouder wordende bevolking. We gaan er voorlopig vanuit dat we hiervoor aanvullende middelen van het rijk ontvangen om de daadwerkelijke kostenstijging door vergrijzing op te vangen. Ook is er sprake van meer vraag naar jeugdhulp. Zowel in 2023 en 2024 heeft dit geleid tot een overschrijding van het budget. Ondanks invoering van de maatregelen uit de Hervormingsagenda Jeugd zien we op dit moment niet dat dit leidt tot besparingen. We vinden dat autonome groei voor risico van het rijk is en dat extra uitgaven voor rekening van het rijk moeten komen, maar hebben hierover geen zekerheid.

Voor de bepaling van het risicobedrag wordt een percentage van 5% ten opzichte van het budget Wmo (met name HH/BG[1]) en Jeugd gehanteerd. Afgerond is dit een bedrag van € 2,5 miljoen.

Participatiewet

Gemeente Westerkwartier ontvangt van het rijk een gebundelde uitkering (BUG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, oudere werklozen (IOAW, IOAZ) en levensonderhoud startende ondernemers (Bbz 2004) en voor de inzet van loonkostensubsidie. Indien er sprake is van een groot tekort op de BUG-uitkering, kan er een beroep worden gedaan op de vangnetregeling. In de begroting 2026 is begrotingstechnisch uitgegaan van een voordeel van € 1,5 miljoen ten opzichte van het Rijksbudget. Dit vanuit een technische begrotingsanalyse. Ook hier wordt gerekend met een risicopercantage van 5%. Afgerond is het risicobedrag € 0,5 miljoen.

Het risico Sociaal domein wordt daarmee € 3,0 miljoen; dat is € 500.000 hoger dan het risico in de jaarrekening 2024.

Grondexploitaties Binnen de MPG (Meerjarenprognose Grondexploitaties) worden de financiële effecten van de risico's in de grondexploitaties in beeld gebracht. Voor alle grondexploitaties is een gevoeligheidsanalyse opgesteld op basis van een aantal parameters. Wat gebeurt er als de rente met bijvoorbeeld 1 % stijgt of daalt? Wat gebeurt er als kosten voor het woonrijp maken met 10% stijgen of dalen? In de paragraaf Grondbeleid zijn deze parameters nader omschreven. Afgelopen jaren hadden we te maken met het begin van een oorlogssituatie in Oekraïne waarvan we de gevolgen moeilijk konden voorspellen. Hiervan is reeds duidelijk geworden dat dit heeft geleid tot gestegen of in ieder geval schommelende energielasten, wat een belangrijke oorzaak is van de gestegen bouwrijzen. Dit heeft zowel invloed op stijging van de kosten om een project bouw- en woonrijp te maken, als de residuele waarde van de grond. Immers, wanneer het bouwen van een woning duurder wordt, maar dit niet doorberekend kan worden in de verkoopprijs van de woning, daalt de (residuele) waarde van de grond. De macro-economische situatie blijft onzeker. Daarnaast zien we de netcongestie als belangrijk risico voor het verkopen van bouw kavels. Aangezien de bestaande grondexploitaties voor woningbouw slechts kleine aantallen kavels bevatten is dit risico beheersbaar, voor het bedrijventerrein Leeksterveld zou dit het verkooptempo kunnen beïnvloeden. Dit is als project specifiek risico opgenomen.	3.700 
Programma huisvesting Er kunnen tegenvallers optreden die het Programma en de buffers overstijgen ofwel de scope van het programma overstijgen. Mogelijke risico's als extra inventariskosten, tegenvallende verkopen van gebouwen die we verlaten, vertraging, verder stijgende prijzen etc. Binnen het programma huisvesting is een post onvoorzien opgenomen in de ramingen. In juni 2025 heeft de raad besluiten genomen over de dependancevariant. Uit onderzoek blijkt dat de investeringsom hiervoor naar verwachting significant hoger wordt dan eerder geraamd. Mogelijk leidt dit tot een extra kapitaallast van € 600.000 structureel.	600 
Gewaarborgde geldleningen In totaal staan we € 183,9 miljoen garant voor woningbouwverenigingen, nationale hypotheekgarantie en (zorg)instellingen. De (gedeeltelijke) garantstelling van ca. € 62,6 miljoen voor een tijdige betaling van rente en aflossing van leningen door woningbouwcorporaties wordt qua risico op nihil ingeschat, aangezien deze leningen zijn verstrekt onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Daarnaast zijn er garanties, ca. € 109 miljoen, afgegeven in het kader van de NHG (Nationale Hypotheek Garantie). Ook dit risico wordt als nihil ingeschat. De overige garantstellingen zijn afgegeven t.b.v. zorg (o.a. Het Hooge Heem) en andere stichtingen (o.a. St. Visvliet). De totale schuld bedroeg op 31 december 2024 circa € 12,3 miljoen. Het risico hiervan ramen we op 2%.	245 
Gemeenschappelijke regelingen Het risico van gemeenschappelijke regelingen is dat er een hogere bijdrage wordt gevraagd voor de afgesproken werkzaamheden. Tekorten bij een gemeenschappelijke regeling worden verrekend bij de deelnemende partijen. De belangrijkste gemeenschappelijke regelingen zijn de Veiligheidsregio, GGD	450 

Groningen en de Omgevingsdienst. De totale bijdrage aan deze drie regelingen is ca € 9,0 miljoen.

Overzicht bijdragen grote regelingen in de begroting 2026:

Veiligheidsregio VRG	€ 5,0 miljoen
GGD Groningen	€ 2,3 miljoen
Omgevingsdienst ODG	€ 1,7 miljoen
Totaal	€ 9,0 miljoen

Bij andere regelingen gaat het om (veel) kleinere bedragen.

Het risico op een hogere bijdrage hebben we afgelopen geraamd op 3%. Gezien de toegenomen risico's voor de Veiligheidsregio verhogen we het percentage naar 5%.

Eigenrisicodrager personeel voor ziekte en werkloosheid

520

Gemeente Westerkwartier is voor haar personeel eigenrisicodrager t.a.v. ziekte en werkloosheid. Het risicobedrag ramen we op 1% van de loonsom van circa € 52,0 miljoen



Indexatie

2.000

De prijzen van goederen en diensten waren in juli 2025 3,1% hoger dan in juli 2024. In 2022 was de inflatie 10%; de tijd van grote prijsstijgingen is voorbij. Hoge inflatie heeft grote gevolgen voor onze budgetten. In onze begroting hebben we indexatie verwerkt zoals toegelicht bij onze technische uitgangspunten. Sommige budgetten hebben we niet geïndexeerd, en een aantal minder dan dat de kosten stegen. Om onze verplichtingen en afspraken na te kunnen komen zullen we een deel van deze budgetten moeten aanpassen.

Onzekere componenten zijn bijvoorbeeld energiekosten en kosten voor het beheer en onderhoud van gebouwen, wegen en groen. De hogere loonkosten zijn van invloed op inhuurtarieven. De sterk gestegen bouwkosten hebben mogelijk effect voor de vastgestelde investeringen.

We handhaven dit risico op € 2 miljoen.



Bezwaren WOZ-waarde

75

Ook in het afgelopen jaar hebben burgers bezwaar ingediend door no cure no pay bureaus waardoor de hoeveelheid werk met betrekking tot de uitvoering van de WOZ toeneemt. Daarnaast ontstaat er ook een grotere druk op de rechtelijke macht om een tijdige besluitvorming te kunnen garanderen. In 2024 heeft de jaarlijkse toename van bezwaren zich niet doorgezet. Het aantal bezwaren was 200 in 2020, 400 in 2021, 800 in 2022, 1300 in 2023 en 800 in 2024.

We stellen voor om het risico te handhaven op € 75.000. Dat bedrag staat voor 0,83 fte aan WOZ-taxateurs. Dit jaar willen we bepalen of een structurele begrotingsbijstelling nodig is. Bij een terugloop in het aantal WOZ-bezwaren is dit mogelijk niet het geval.



Betalingsproblemen

75

Sommige huishoudens en organisaties hebben moeite om de rekeningen te blijven betalen. Betalingsproblemen kunnen leiden tot mindere inbaarheid van door ons in rekening gebrachte kosten.



Afgelopen jaren wordt meer gebruik gemaakt van het Saneringskrediet. Daarnaast is sprake van schuldregelingen, beslagen onroerend goed en openstaande bedragen bij de deurwaarder.

Steeds meer mensen weten de weg te vinden naar de tegemoetkoming gemeentelijke belastingen vanuit het sociaal domein en zijn zich ervan bewust dat ze het binnen het belastingjaar moeten aanvragen. We hebben dit jaar minder herinneringen en aanmaningen voor het hoofdkohier hoeven te verzenden.

Betaalgedrag lijkt beter dan voorgaande jaren of meer mensen hebben gekozen voor automatische incasso. We handhaven het bedrag van € 75.000.

Overig

1.000

Dit betreft diverse risico's, die moeilijk te kwantificeren zijn maar wel politiek en bestuurlijk relevant zijn.

► *Risico inzet zzp'ers i.v.m. Wet DBA*

- In 2016 is de wet DBA (Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties) ingevoerd. In de wet is aangegeven dat wanneer bij een opdracht die door een zzp'er wordt uitgevoerd, er sprake is van ondernemerschap of loondienst. Als een zzp'er niet aan de voorwaarden voldoet voor ondernemerschap dan werkt hij als schijnzelfstandige. De overheid heeft besloten om per 1 januari 2025 streng te gaan controleren op de uitvoering van deze wet. De gemeente Westerkwartier werkt bij tijdelijke werkzaamheden of drukte met zzp'ers. Deze wet kan gevolgen hebben als blijkt dat de zzp'er niet aan de eisen van de wet voldoet, zoals boetes en naheffingen.
- Hoeveel risico de gemeente daadwerkelijk loopt, is moeilijk aan te geven. Op dit moment is nog onvoldoende duidelijk hoe de belastinginspecteur casussen beoordeelt. Ook levert de handhaving nog steeds nieuwe jurisprudentie op die in de loop van de komende maanden meer duidelijkheid moet geven. Bij het inzetten van zzp'ers waarbij niet volgens de criteria van de Belastingdienst wordt gewerkt, kan een boete of naheffing volgen voor de gemeente en ook voor de zzp'er. Wij schatten in dat het risico bij de gemeente beperkt is omdat de meeste zzp'ers als ondernemers worden gezien waarbij er geen verkapt dienstverband is en dus geen schending van de wet DBA.

► *Pensioenen wethouders*

- De pensioenen van de wethouders worden bij de betreffende gemeente opgebouwd. We hebben een voorziening om onze (toekomstige) verplichtingen te kunnen betalen. Op basis van de Wet toekomst pensioenen gaan de pensioenen wethouders over naar het ABP.
- Het risico van de overgang zit vooral in de dekkingsgraad. De dekkingsgraad van onze voorziening is 100%. Het ABP kent in juni 2025 een dekkingsgraad van 117,5%. Onze voorziening bedraagt € 6 miljoen.

► *AVG*

- Bij overtreding van de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) kan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) een boete opleggen die kan oplopen tot € 20 miljoen.

► *Ransomware*

- Een ransomware aanval is een vorm van cybercrime waar kwaadwillenden bestanden versleutelen op het interne netwerk van een organisatie. Tegen betaling kunnen de bestanden weer worden ontsleuteld. Daarnaast is er bij
-

een ransomware aanval een toenemend risico op data exfiltratie, hierbij wordt data gestolen waarmee de gemeente kan worden afgeperst. Er is een risico op kosten voor forensisch onderzoek en systeemherstel. Door versterking van onze netwerkmonitoring hebben we dit risico wel verkleind.

Totaaltelling risico's en ontwikkeling ervan ten opzichte van de vorige inventarisatie

De laatste keer dat we de gemeenteraad integraal inzicht hebben gegeven in de risico's was bij het opstellen van de jaarrekening 2024. Ten opzichte van die inventarisatie ziet het overzicht van risico's er nu uit zoals onderstaand weergegeven.

Overzicht risico's (bedragen x € 1.000)	Begroting 2025	Rekening 2024	Begroting 2026
Algemene uitkering	1.400	1.410	1.460
Sociaal domein	2.500	2.500	3.000
Grondexploitaties	4.007	3.700	3.700
Huisvesting	600	600	600
Gewaarborgde geldleningen	259	245	245
Gemeenschappelijke regelingen	258	258	450
Eigenrisicodragerschap	490	504	520
Indexatie	2.000	2.000	2.000
Bezwaren OZB waarde	90	75	75
Betalingsproblemen	75	75	75
Overig	500	1.000	1.000
Totaal	12.179	12.367	13.125

Uit de risico-inventarisatie is naar voren gekomen dat de omvang van de risico's hoger wordt ingeschat op € 13.125.000. Dit afgezet tegen het aanwezige weerstandsvermogen van € 32.178.000 geeft dit een ratio van 2,5 wat dus volgens de norm van Coelo uitstekend is.

Financiële kengetallen

Alle gemeenten zijn verplicht om een tabel met financiële kengetallen op te nemen in de begroting en de jaarstukken. Deze cijfers geven de gemeenteraad een globaal inzicht in de verwachte financiële ontwikkelingen in de gemeente een toelichting worden gegeven op de onderlinge verhouding tussen deze kengetallen en wat het betekent voor de financiële positie van de gemeente.

Onderstaande tabel toont de financiële kengetallen. Daaronder zijn de VNG normen opgenomen.

Omschrijving	Rekening 2024	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Weging
Netto schuldquote	56,0%	72,3%	75,1%	71,9%	78,8%	
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	52,1%	70,7%	73,6%	70,3%	77,3%	
Solvabiliteitsratio	27,2%	21,6%	19,5%	20,0%	17,9%	
Grondexploitatie	2,2%	2,3%	2,4%	2,4%	2,4%	

Structurele exploitatieruimte	3,5%	0%	-1,8%	-3,6%	-3,8%
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde	102,7%	112,1%	112,1%	112,1%	112,1%



Normen VNG (%)

Omschrijving	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	<90	90><130	>130
Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	<90	90><130	.>130
Solvabiliteitsratio	>50	20><50	<20
Grondexploitatie	<20	20-35	>35
Structurele exploitatieruimte	>0	0	<0
Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde	<95	95><105	>105

Paragraaf G | Lokale heffingen

Eén van de inkomstenbronnen voor de gemeenten zijn de gemeentelijke heffingen, met name belastingen en retributies. Deze heffingen zijn gebaseerd op publiekrechtelijke regels. Concreet kunnen deze heffingen onderscheiden worden in:

- ▶ Algemene belastingen: hierbij bestaat geen duidelijke relatie tussen de dienstverlening en de belasting (met name onroerendezaakbelastingen), de opbrengst vloeit rechtstreeks naar de algemene middelen;
- ▶ Rechten of retributies: dit zijn vergoedingen voor een publiekrechtelijke dienstverlening of voor het gebruik van voorzieningen waarbij tevens betaald moet worden indien de dienst niet gewenst is (afvalstoffenheffing en rioolheffing);
- ▶ Leges: hierbij moet sprake zijn van een individuele tegenprestatie van de overheid (zoals het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen etc.).

De lokale heffingen vormen een onderdeel van de inkomsten van de gemeente en hebben als dekkingsmiddelen betrekking op verschillende beleidsvelden. Ze zijn dan ook door de hele begroting terug te vinden. De gemeente Westerkwartier kent de volgende lokale heffingen:

- ▶ Onroerendezaakbelastingen (OZB);
- ▶ Afvalstoffenheffing;
- ▶ Rioolheffing;
- ▶ Leges;
- ▶ Grafrechten;
- ▶ Liggelden;
- ▶ Reclamebelasting;
- ▶ Marktgeld.

In deze paragraaf wordt het beleid ten aanzien van deze lokale heffingen weergegeven. Daarbij geven we inzicht in de inkomsten, het beleid ten aanzien van de lokale heffingen en de kostenonderbouwingen, de lokale lastendruk, en het kwijtscheldingsbeleid.

Inkomsten

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de opbrengsten uit de lokale heffingen.

Soort heffing (bedragen x € 1.000)	Programma	Jaarrekening Begroting 2025		Begroting 2026
		2024	(na wijziging)	
Onroerendezaakbelastingen	ADM	16.141	16.496	17.381
Afvalstoffenheffing	7	9.580	10.957	10.988
Rioolheffing	7	6.879	7.203	8.446
Omgevingsvergunning	8	3.339	1.910	1.685
Leges	0	1.327	1.370	1.370
Grafrechten	7	800	538	613
Liggelden	2	19	15	15
Reclamebelasting	0	66	65	65
Markt gelden	3	18	18	18
Totaal		38.169	37.653	40.581

OZB-opbrengst woningen	ADM	10.847
OZB-opbrengst niet-woningen	ADM	6.534
Totaal		17.381

Beleid en kostenonderbouwing

Onroerende zaakbelastingen

De gemeente heft OZB van de eigenaren van alle onroerende zaken, uitgezonderd die welke volgens de wet of volgens de gemeentelijke verordening zijn vrijgesteld. Voor de niet-woningen wordt ook nog een gebruikersbelasting van een onroerende zaak geheven. In de verordening zijn vrijstellingen opgenomen voor bijvoorbeeld kerken, begraafplaatsen, straatmeubilair en agrarische bedrijfsgronden.

Jaarlijks besluit de raad hoeveel de opbrengst van de OZB moet zijn. De tarieven van de OZB, die deze opbrengst moeten realiseren, worden berekend aan de hand van de concept-taxatiewaarden van het komende jaar. Dat betekent dat als de WOZ-waarden stijgen, het tarief daalt (en andersom). Het te betalen bedrag komt zo overeen met de begrote inkomsten.

We passen conform onze standaard uitgangspunten prijscompensatie toe. Voor 2026 komt deze uit op 3,4%. Vanaf 2026 passen we het ijkmoment aan. We baseren ons op het meest recente werkelijke consumentenprijsindex op jaarbasis. Het Centraal Planbureau heeft die bepaald op 3,4%. De begrote opbrengst OZB stijgt hierdoor in 2026 in totaal met € 500.000. Daarnaast heeft de raad op 9 juli 2025 de motie Sport en OZB aangenomen. Hierin wordt het college verzocht om investeringen te dekken met een jaarlijkse extra verhoging van de OZB gedurende de periode 2026-2030 met 2%.

Afvalstoffenheffing en rioolheffing

De gemeente heeft een wettelijke inzamelplicht voor het afval van huishoudens. Ook is de gemeente wettelijk verplicht om haar zorgplichten voor afval-, hemel- en grondwater na te komen. Bij de bepaling van tarieven voor beide heffingen streven we naar 100% kostendekkendheid. Kosten die betrekking hebben op de zorgplichten voor water worden doorberekend in de rioolheffing.

Kosten voor de inzameling, afvoer en verwerking van afval worden verhaald via de afvalstoffenheffing. De voorlopige tarieven 2026 zijn berekend. Het tarief vastrecht afvalstoffenheffing komt voor 2026 uit op € 244 (tegen € 248 in 2025), € 0,46 variabel restafval en € 0,26 variabel groenafval (ongewijzigd ten opzichte van 2025). De daling van het tarief zien we vooral ontstaan door vergoeding voor sup-gelden (single used plastics).

Bij een 100% kostendekkendheid komt de rioolheffing 2026 uit op € 291 (tegen € 248 in 2025). Dit tarief stijgt vooral door fors stijgende energielasten, financieel effect van de gedragscode soortenbescherming en de tijdelijke demping van het tarief in 2025 door een onttrekking uit de voorziening riolering. De begrote stand van de voorziening per einde jaar is € 0.

Hieronder wordt in een tweetal tabellen de kostendekkendheid voor afvalstoffenheffing en rioolheffing weergegeven.

Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing (bedragen x € 1.000)	2026
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	10.032
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-1.056
Netto kosten taakveld	8.976

Toe te rekenen kosten

Overhead incl. (omslag)rente	138
------------------------------	-----

BTW	1.986
Totale kosten	11.100
Opbrengst heffingen	10.988
Dekkingspercentage	98,99%

Kostendekkendheid Riolering (bedragen x € 1.000)	2026
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	5.967
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-13
Netto kosten taakveld	5.980
Toe te rekenen kosten	
Kolken reinigen (100%)	150
Straatvegen (50%)	170
Slootschonen (50%)	460
Stortkosten slootafval (50%)	190
Baggeren (50%)	225
Overhead incl. (omslag)rente	249
BTW	1.116
Totale kosten	8.540
Opbrengst heffingen	8.446
Dekkingspercentage	98,9%

Ten aanzien van de percentages bij het gedeeltelijk toerekenen van kosten (functioneel ondergebracht bij programma 2) gelden de volgende overwegingen:

- ▶ Straatvegen: Door wegen frequent te vegen komt er minder vuil in de kolken terecht. Hierdoor is de kans op verstoppingen minder groot en blijven de kolken en riolen schoner. Om die reden is besloten dat 50% van de veegkosten wordt toegerekend aan de rioolheffing.
- ▶ Slootschonen: De watergangen zijn voorzieningen van het water- en rioolsysteem die als functie hebben overtollig regenwater en grondwater af te voeren. Duikers zijn buizen onder bijvoorbeeld wegen welke twee watergangen met elkaar verbinden. Voor een goede doorstroming en om wateroverlast te voorkomen is het nodig dat deze watergangen en duikers voldoende berging en afvoercapaciteit hebben. Dat betekent dat de duikers vrij van slib zijn en de watergangen voldoende doorstroming hebben om het water af te voeren. Verder moeten water- en overplanten de doorstroming niet belemmeren. Om die reden wordt 50% van de onderhoudskosten aan de watergangen (maaien, onderhoud) toegerekend aan de kosten 1 rioolheffing.
- ▶ Baggeren: Het baggeren van watergangen is noodzakelijk om de aan- en afvoer van de watergangen te garanderen, daarnaast om eventuele vervuiling vanuit de riooloverstorten en met regenwater mee gespoeld sediment te verwijderen. Het baggerbudget wordt gedekt

vanuit de rioolheffing, indien het werkzaamheden betreffen die vallen onder de zorgplicht van de gemeente. Dat betreft baggeren in watergangen bij riooloverstorten of baggeren om de afvoer van regenwater te verbeteren. Uitgangspunt is dat 50% van de baggerkosten wordt toegerekend aan de rioolheffing.

Leges

De gemeente kan de kosten van dienstverlening in rekening brengen bij de mensen die deze dienst vragen. Binnen de Legesverordening zijn er verschillende diensten, waaronder burgerlijke stand, persoonsadministratie, reisdocumenten, rijbewijzen en omgevingsvergunningen. Leges mogen maximaal 100% kostendekkend zijn.

De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor de leges omgevingsvergunningen. In deze begroting zijn we uitgegaan van een gelijkblijvende opbrengst.

Grafrechten, liggelden en marktgelden

De activiteiten binnen het taakveld Begraafplaatsen en crematoria gebaseerd op de Wet op de lijkbezorging hebben vooral een administratief karakter en zijn onder andere de volgende:

- ▶ toewijzen van nieuwe graven/urnen;
- ▶ begraven en cremeren;
- ▶ reserveren van een bestaand of nieuw graf;
- ▶ verlengen en beëindigen van grafrechten;
- ▶ opgraven en/of herbegraven of cremeren;
- ▶ contacten met rechthebbenden, grafdelvers en uitvaartdiensten.

Daarnaast worden kosten gemaakt voor de instandhouding van onze gemeentelijke begraafplaats. Bovenstaande activiteiten zijn volledig toe te rekenen aan de kostendekkendheid grafrechten, met als uitgangspunt maximaal 100% kostendekkende tarieven.

Kostendekkendheid Begraven (bedragen x € 1.000)	2026
Kosten taakveld(en), incl. (omslag)rente	807
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-1
Netto kosten taakveld	806
Toe te rekenen kosten	
Overhead incl. (omslag)rente	134
BTW (de btw op begraven is kostenverhogend)	0
Totale kosten	940
Opbrengst heffingen	614
Dekkingspercentage	65,31%

De tarieven van deze heffingen mogen wettelijk gezien maximaal kostendekkend zijn. Jaarlijks worden de tarieven gecorrigeerd met het inflatiepercentage.

Reclamebelasting

Begin 2022 zijn convenanten getekend op basis waarvan in het centrumgebied van de kernen Leek en Zuidhorn reclamebelasting wordt geheven. De heffing bestaat uit één vast bedrag. De opbrengsten uit deze heffing worden, na aftrek van de perceptiekosten, uitgekeerd aan de Stichting Ondernemersfonds van Leek en Zuidhorn. Het bestuur van deze stichtingen beheert het ondernemersfonds en financiert activiteiten die in het kader van economie, recreatie, evenementen, promotie en/of beleving plaatsvinden in het winkelgebied van het centrum van Leek en Zuidhorn.

Niet geheven belastingen

De gemeente Westerkwartier heft geen precariobelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting, parkeerbelasting, forensenbelasting en baatbelasting. De opbrengst van de hondenbelasting zou niet opwegen tegen de kosten van de heffing, de omvang van de toeristische sector rechtvaardigt niet de heffing van de toeristenbelasting. Ook kent de gemeente geen parkeerdruk die het opportuun maakt parkeerbelasting te heffen. In het Westerkwartier is evenmin behoefte aan een baat, precario- of forensenbelasting.

Lokale lastendruk

De meeste inwoners van Westerkwartier betalen OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

- ▶ *Onroerende zaakbelasting (OZB):* De OZB is gesplitst in een eigenarenbelasting voor woningen, eigenarenbelasting voor niet-woningen en een gebruikersbelasting voor niet-woningen. De te betalen belasting wordt bepaald op basis van de WOZ-waarde van de onroerende zaak.
- ▶ *Rioolheffing:* Rioolheffing is van toepassing voor gebruikers van een perceel van waaruit water direct of indirect op de gemeentelijke riolering wordt afgevoerd. Bij de rioolheffing gaat het om de bestrijding van de kosten die voor de gemeente verbonden zijn aan de inzameling en het transport van huishoudelijk afvalwater, de inzameling het transport voor bedrijfsafvalwater en de inzameling en verwerking van hemelwater.
- ▶ *Afvalstoffenheffing:* Bij de afvalstoffenheffing gaat het om het doorberekenen van de kosten van het ophalen en verwerken van huishoudelijke afvalstoffen. De kosten worden via een vast bedrag en gedifferentieerd tarief verhaald op alle gebruikers van woonpercelen. Het vast recht is een bedrag per perceel en per belastingjaar. Het gedifferentieerde tarief is per kilogram ingezamelde afvalstoffen. Bij het gedifferentieerd tarief wordt een onderscheid gemaakt tussen grijs en groen afval.

Tarieven	2024	2025	2026
OZB woningen	0,1178%	0,1149%	nnb
OZB niet-woning eigenaar	0,2759%	0,2666%	nnb
OZB niet-woning gebruiker	0,2097%	0,2106%	nnb
Afvalstoffenheffing - vast recht	€ 202	€ 248	€ 244
Afvalstoffenheffing - grijs	€ 0,45	€ 0,46	€ 0,46
Afvalstoffenheffing - groen	€ 0,25	€ 0,26	€ 0,26
Rioolrecht	€ 238	€ 248	€ 291

Lastendruk in vergelijking

Het Coelo brengt jaarlijks de Atlas van de lokale lasten uit. Hierin is een groot aantal tarieven en vergelijkingen opgenomen. In de Atlas 2025 is opgenomen dat de woonlasten voor meerpersoonshuishoudens met eigen woning in Westerkwartier € 1.118 bedragen en in de provincie Groningen gemiddeld € 1.135. De woonlasten voor eenpersoonshuishoudens met eigen woning bedragen in Westerkwartier € 1.026 en in de provincie Groningen gemiddeld € 1.034.

Woonlasten 2024	Westerkwartier	Provincie Groningen	Nederland
Meerpersoonshuishouden met eigen woning	€ 1.118	€ 1.135	€ 1.053
Eenpersoonshuishouden met eigen woning	€ 1.026	€ 1.034	€ 964

Kwijtscheldingsbeleid

De gemeente Westerkwartier kent geen kwijtschelding, maar wel een minimabeleid. Het gaat in dit kader om een tegemoetkoming in de kosten van de gemeentelijke belastingen.

Paragraaf H | Open overheid

Op grond van de Wet Open Overheid (Woo) hebben we de verplichting om transparantie en openbaarheid van overheidsinformatie te bevorderen.

In de begroting 2024 maakte een toelichting hierop onderdeel uit van de paragraaf bedrijfsvoering. In deze begroting vermelden we de informatie in een aparte paragraaf.

Wet open overheid

Woo-contactpersoon

In 2024 is de formatie uitgebreid met een Woo-contactpersoon. Hiermee voldoen we aan een verplichting vanuit de Wet open overheid (hierna Woo). Deze persoon helpt verzoekers om aan de juiste informatie te komen, door samen het verzoek goed scherp te stellen en in te dienen. Ook bewaakt de Woo-contactpersoon de voortgang van de verschillende lopende verzoeken. Gezien het aantal Woo-verzoeken is deze functie in het eind van 2025 uitgebreid naar 1 fte (van 0,5).

Bewustwording

In 2026 creëren we meer bewustzijn bij onze medewerkers over de Wet open overheid en waar je rekening mee moet houden bij een Woo-verzoek.

Actieve openbaarmaking

We moeten als gemeente bepaalde informatiecategorieën actief openbaar maken. In 2024 zijn we begonnen om de eerste 'tranche' aan categorieën actief openbaar te maken via de Woo-index en via woo.westerkwartier.nl. Dit wordt vanuit de Woo in 2026 uitgebreid met opvolgende tranches van categorieën die actief openbaar gemaakt moeten worden. Dit vereist dat werkprocessen moeten worden bekeken en aangepast om ervoor te zorgen dat de juiste informatie (waar mogelijk geautomatiseerd) openbaar gemaakt wordt, maar dat er geen privacygevoelige informatie wordt gedeeld.

Paragraaf I | Novatec

Sociaal ontwikkelbedrijf van de gemeente Westerkwartier

Algemeen

Het sociaal ontwikkelbedrijf Novatec maakt sinds 2019 onderdeel uit van de gemeentelijke organisatie van het Westerkwartier. Novatec is niet alleen werkzaam voor inwoners van de gemeente Westerkwartier, maar verleent ook diensten aan inwoners van de gemeente Noordenveld. Hiervoor zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten tussen beide gemeenten waarbij we naast het werkgeverschap voor de SW en Nieuw Beschut ook trajecten verzorgen. Om het bedrijfsmatige karakter van Novatec en het daarbij behorende kosten- en opbrengstenpatroon te borgen is besloten om de financiën van Novatec in een aparte paragraaf op te nemen in de programmabegroting van de gemeente.

Toekomst Novatec

Begin 2022 is de visie en strategie van Novatec vastgesteld en is de ambitie uitgesproken om de uitstroom van de SW medewerkers die met pensioen gaan grotendeels op te vangen door de instroom van Nieuw Beschut, Cao aan de slag, medewerkers met een doelgroep registratie en trajectdeelnemers. Naar aanleiding van de nieuwe structuur van onze gemeentelijke organisatie wordt er momenteel gewerkt aan een actualisatie van onze visie en strategie samen met het team Intake en Re-integratie en Sociale Leefomgeving.

Novatec bestaat uit 2 ambtelijke teams: Beschut en Detacheren en Ondersteuning Beschut en Detacheren. Novatec blijft een organisatie waar inwoners werkzaam zijn en ondersteund worden in hun ontwikkeling richting arbeidsmarkt. De taakstelling Nieuw Beschut vanuit het ministerie en de bijbehorende financiering is eind 2023 bijgesteld zodat alle inwoners met deze indicatie nu kunnen instromen. Hiermee draagt Novatec bij aan een snellere toeleiding van inwoners die een beroep doen op een uitkering onder de Participatiewet naar de arbeidsmarkt. Om dit te realiseren werken we intensief samen met het team Intake en Re-integratie.

Professionaliseren bedrijfsvoering

We werken aan de (door)ontwikkeling van Novatec om een toekomstbestendige sociale infrastructuur te bouwen en inwoners in staat te stellen hun talenten te benutten, met als doel weer aan het werk te komen en een eigen inkomen te verdienen. Het realiseren van deze ontwikkeling vraagt de komende jaren om meer gespecialiseerde en deskundige begeleiding.

Voor de optimalisatie van de bedrijfsvoering van Novatec zien we met de inzet van een Accountmanager Sales meer focus op het binnenhalen van nieuwe opdrachtgevers en meer diversiteit aan werksoorten. De Coördinator Arbeidsontwikkeling zorgt ervoor dat ontwikkeling van onze medewerkers centraal staat en dat de focus op de methodiek en aanpak verbetert. Hierbij wordt steeds meer gebruik gemaakt van praktijkleren zodat onze medewerkers praktijkverklaringen behalen.

Nieuwbouw Novatec Leeksterveld

Per 15 september 2025 zijn we verhuisd naar ons nieuwe pand op het bedrijvenpark Leeksterveld. Voor de overige locaties van Novatec, de kringloopwinkel in Tolbert en de kwekerij in Leek, wordt nader onderzoek gedaan over de gewenste locatie(s) en huisvesting. Het afgelopen jaar is er intensief samengewerkt met de gegunde partij (architect, aannemer en installateur) voor de nieuwbouw Leeksterveld en dit heeft een fantastisch nieuw pand opgeleverd voor zowel Novatec als de Buitendienst. Met de verhuizing naar Leeksterveld nemen we afscheid van onze poedercoat spuitery en starten we onze nieuwe afdeling Techniek binnen het beschutte bedrijf. Inmiddels zijn we de samenwerking aangegaan met een aantal grote nieuwe opdrachtgevers voor de afdeling Techniek en wordt vanaf september een afdeling voor 30 medewerkers gedraaid.

Vanuit onze arbeidsmarktregio Werk In Zicht (WIZ) kunnen we verschillende subsidies inzetten voor ontwikkeling van inwoners, zo gaan we op onze nieuwe locatie een Talent Perron inrichten en we starten met een Ontwikkelcentrum. Het nieuwe gebouw gaat hiermee zeker bijdragen aan de verdere professionalisering van ons sociaal ontwikkelbedrijf waarin we ontwikkeling van inwoners centraal zetten.

Begroting 2026 en meerjarig beeld 2027-2029

Algemene financiële toelichting

De nieuwbouw Novatec is in september 2025 voltooid. De financiële gevolgen hiervan op de exploitatie van de begroting 2026 en de meerjarenbegroting 2027 tot en met 2029 zijn in onderstaande tabel verwerkt.

De verkoop van de huidige locatie aan de Feithsweg 4 staat voor eind 2025 gepland. De boekwinst zal rechtstreeks worden toegevoegd aan de reserve huisvesting.

De begroting 2026 en het meerjarig beeld tot en met 2029 zien er als volgt uit

Begroting Novatec (bedragen x € 1.000)	Begroting		Meerjarenbegroting	
	2026	2027	2028	2029
Totaal opbrengsten	4.866	4.981	5.051	5.160
Totaal kostprijs opbrengsten	523	536	550	565
Totaal brutomarge	4.343	4.445	4.501	4.595
Totaal overige opbrengsten	415	415	415	415
Totaal bedrijfskosten	4.650	4.645	4.643	4.638
Bedrijfsresultaat	107	205	274	372
Subsidieresultaat Wsw	-375	-408	-678	-651
Subsidieresultaat nieuw beschut	-414	-443	-472	-500
Subsidieresultaat afspraakbanen	-1.045	-1.132	-1.179	-1.268
Totaal subsidieresultaat	-1.834	-1.983	-2.329	-2.419
Rijksbijdrage sociale infrastructuur	68	74	79	84
Totaal resultaat	-1.659	-1.704	-1.976	-1963

De financiële gegevens van Novatec zijn integraal opgenomen in deze begroting. Ze raken meerdere taakvelden uit een drietal programma's van onze begroting. In onderstaande tabel is de verdeling naar taakvelden in de begroting weergegeven. Het eerste cijfer van het taakveld verwijst naar het programma uit de begroting.

Verdeling naar taakvelden (bedragen x € 1.000)	Bedrag
0.1 Bestuur	-12
0.4 Overhead	- 1.018
0.5 Treasury	- 215
0.7 IU Sociaal domein (bate)	9.272
6.4 Sociale werkvoorziening	- 5.930
6.5 Arbeidsparticipatie	- 3.756
Totaal	- 1.659

Investeringsoverzicht

Voor 2026 zijn de volgende investeringen in de begroting opgenomen:

Omschrijving investering (bedragen in €)	Jaar van aanschaf			
	2026	2027	2028	2029
Kringloop : Mercedes sprinter (vervanging) ng)	65.000			
Kwekerij : VW Crafter (vervanging)	25.000			
Kwekerij: compact trekker (vervanging)		25.000		
Totaal voorgenomen investeringen	90.000	25.000	0	0

Conform regelgeving van de gemeente Westerkwartier worden investeringen tot € 25.000 niet geactiveerd. Deze kosten komen dus niet tot uitdrukking bij de post afschrijvingen. De raad stelt bij de begroting alleen de voorgestelde investeringen van de jaarschijf 2026 vast. De investeringen 2027 tot en met 2029 dienen ter info.

Ontwikkeling aantal medewerkers Wsw en Cao aan de slag

Als sociaal ontwikkelbedrijf draait Novatec om mensen. We geven daarom in deze paragraaf informatie over de te verwachten ontwikkeling in onze verschillende populaties, waarbij we onderscheid maken in de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) en Cao aan de slag (Nieuw beschut en Afspraakbanen). Aangezien instroom in de Wsw niet meer mogelijk is, daalt die populatie door natuurlijk verloop. De instroom van inwoners vanuit Cao aan de slag stijgt. Door andere financieringsmodellen brengt deze verandering ook financiële consequenties met zich mee. Met onze strategie spelen we daarop in.

In onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de populaties Wsw , Cao aan de slag en Trajecten over de jaren 2026 tot en met 2029 aangegeven. Ons uitgangspunt is hierbij om de totale populatie op circa 400 personen te houden.

Aantal medewerkers	2026	2027	2028	2029
WSW	267	250	239	224
Afspraakbanen	58	62	62	69
Nieuw beschut	41	45	49	53
Trajecten	48	45	62	69
Totaal	414	412	412	412

Financiële begroting

Programma's Lasten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Lasten per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	7.053	6.325	6.143	6.141	6.141	5.981
1. Veiligheid	6.576	6.818	6.264	6.214	6.214	6.209
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	12.163	11.836	11.895	12.094	13.153	13.198
3. Economie	756	856	900	1.029	1.050	948
4. Onderwijs	7.715	7.727	7.805	8.994	8.852	10.883
5. Sport, cultuur en recreatie	19.219	20.837	21.230	20.984	22.016	22.261
6. Sociaal domein	113.625	110.821	105.161	104.019	100.712	100.498
7. Volksgezondheid en milieu	25.419	28.585	24.647	24.102	24.194	24.145
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.064	8.210	8.285	8.476	8.555	8.546
Totaal lasten programma's	198.591	202.016	192.331	192.053	190.888	192.669
Algemene dekkingsmiddelen	2.412	5.039	3.460	7.676	5.597	5.769
Overhead	29.244	28.068	32.800	31.831	32.130	30.853
Vennootschapsbelasting	292	50	50	50	50	50
Onvoorzien	-	125	1	1	1	1
Totaal lasten voor mutatie reserves	230.539	235.298	228.642	231.611	228.666	229.342
Toevoegingen reserves per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-	-
1. Veiligheid	-	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	423	77	-	-	-	-
3. Economie	-	-	-	-	-	-
4. Onderwijs	-	-	-	-	-	-
5. Sport, cultuur en recreatie	1.693	440	-	-	-	-
6. Sociaal domein	3.808	1.939	300	-	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	1.413	-211	-	-	-	-
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.361	1.103	300	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	7.522	7.359	-	-	-	-
Overhead	292	351	-	-	-	-
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Totaal lasten na mutatie reserves	248.052	246.355	229.242	231.611	228.666	229.342
Totaal (begrotings)resultaat	9.541	2.443	-1.236	-4.281	-8.344	-6.098

Programma's Baten (Bedragen x € 1.000)	Rekening 2024	Begr. 2025 na wijz.	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029
Baten per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	1.334	1.372	1.372	1.372	1.372	972
1. Veiligheid	57	53	41	41	41	41
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	367	251	234	183	183	183
3. Economie	46	43	43	43	43	43
4. Onderwijs	1.069	914	866	866	866	866
5. Sport, cultuur en recreatie	3.425	2.203	2.188	1.845	1.845	1.845
6. Sociaal domein	43.638	37.731	28.667	28.325	29.226	29.423
7. Volksgezondheid en milieu	22.415	24.282	22.983	22.265	22.236	22.280
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.909	2.133	1.901	1.874	1.896	1.894
Totaal baten programma's	77.261	68.980	58.294	56.811	57.708	57.546
Algemene dekkingsmiddelen	157.806	159.054	165.358	165.226	161.331	162.656
Overhead	2.310	420	482	482	482	516
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Onvoorzien	-	-	-	-	-	-
Totaal baten voor mutatie reserves	237.377	228.454	224.134	222.520	219.521	220.719
Onttrekkingen reserves per programma						
0. Bestuur en ondersteuning	-	-	-	-	-	-
1. Veiligheid	238	-	-	-	-	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	732	237	69	69	69	69
3. Economie	25	-	100	100	100	-
4. Onderwijs	52	52	52	1.455	52	2.145
5. Sport, cultuur en recreatie	1.771	1.761	97	97	137	97
6. Sociaal domein	1.745	2.925	355	41	-	-
7. Volksgezondheid en milieu	800	888	7	7	7	7
8. Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	2.077	1.589	300	-	-	-
Algemene dekkingsmiddelen	11.974	12.124	2.200	2.607	-	-
Overhead	802	768	693	434	436	208
Vennootschapsbelasting	-	-	-	-	-	-
Totaal baten na mutatie reserves	257.593	248.799	228.006	227.329	220.322	223.244

De specificatie begroting 2026 per taakveld is als volgt:

Taakveld	Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Lasten	Baten	Saldo
0.1	Bestuur	4.121		-4.121
0.2	Burgerzaken	2.022	1.371	-651
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	978	181	-797
0.4	Overhead	32.800	482	-32.318
0.5	Treasury	505	275	-230
0.61	OZB woningen	355	10.847	10.492
0.62	OZB niet-woningen	75	6.543	6.468
0.64	Belastingen overig	65	65	0
0.7	Alg uitkering en ov uitkeringen gemeentefonds	9	147.037	147.028
0.8	Overige baten en lasten	1.473	410	-1.063
0.9	Vpb	50		-50
0.10	Mutaties reserves	600	3.872	3.272
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		1.236	1.236
	Taakveld 0	43.053	172.319	129.266
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	5.140	23	-5.117
1.2	Openbare orde en veiligheid	1.124	18	-1.106
	Taakveld 1	6.264	41	-6.223
2.1	Verkeer en vervoer	10.078	198	-9.880
2.2	Parkeren	332	7	-325
2.3	Recreatieve havens	60	21	-39
2.4	Economische havens en waterwegen	1.405		-1.405
2.5	Openbaar vervoer	20	7	-13
	Taakveld 2	11.895	233	-11.662
3.1	Economische ontwikkeling	523	10	-513
3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-2		2
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	205	33	-172
3.4	Economische promotie	174		-174
	Taakveld 3	900	43	-857
4.1	Openbaar basisonderwijs	272		-272

4.2	Onderwijshuisvesting	4.207	106	-4.101
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.326	759	-2.567
	Taakveld 4	7.805	865	-6.940
5.1	Sportbeleid en activering	719	343	-376
5.2	Sportaccommodaties	6.079	1.225	-4.854
5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	1.161	211	-950
5.4	Musea	449	57	-392
5.5	Cultureel erfgoed	609	47	-562
5.6	Media	1.807	94	-1.713
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	10.405	211	-10.194
	Taakveld 5	21.229	2.188	-19.041
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	9.480	1.442	-8.038
6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	3.463		-3.463
6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	1.815		-1.815
6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	1.134		-1.134
6.3	Inkomensregelingen	21.205	17.198	-4.007
6.4	Begeleide participatie	10.016	3.783	-6.233
6.5	Arbeidsparticipatie	10.188	3.713	-6.475
6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	3.735	184	-3.551
6.711	Hulp bij het huishouden (WMO)	6.899	313	-6.586
6.712	Begeleiding (WMO)	3.885		-3.885
6.713	Dagbesteding (WMO)	1.712		-1.712
6.714	Overige maatwerkarrangementen (WMO)			
6.751	Jeugdhulp ambulant lokaal	2.587		-2.587
6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	17.449		-17.449
6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk			
6.761	Jeugdhulp met verblijf lokaal	305		-305
6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	5.933		-5.933
6.763	Jeugdhulp met verblijf landelijk	162		-162
6.791	PGB WMO	1.105		-1.105
6.792	PGB Jeugd	715		-715
6.811	Beschermde wonen (WMO)	1.835	2.035	200
6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	670		-670
6.821	Jeugdbescherming	693		-693
6.822	Jeugdreclassering	142		-142

6.91	Coördinatie en beleid WMO			
6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	36		-36
	Taakveld 6	105.164	28.668	-76.496
7.1	Volksgezondheid	4.293	783	-3.510
7.2	Riolering	5.492	8.459	2.967
7.3	Afval	10.297	12.005	1.708
7.4	Milieubeheer	3.256	1.122	-2.134
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	1.310	615	-695
	Taakveld 7	24.648	22.984	-1.664
8.1	Ruimtelijke en leefomgeving	2.308	2	-2.306
8.2	Grondexploitatie	1.168		-1.168
8.3	Wonen en bouwen	4.809	1.899	-2.910
	Taakveld 8	8.285	1.901	-6.384
	Totaal	229.242	229.242	0

Incidentele baten en lasten

Lasten	Omschrijving	Begroting	Meerjarenraming			
Programma	(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029	
0	Bestuur en organisatie					
	Reisdocumentenpiek burgerzaken	300	300	300		
1	Veiligheid					
2	Verkeer en vervoer					
	Extra personeel kabels en leidingen	51				
3	Economie					
	Stelpost Uitvoering Pr Economie	-80				
	Stelpost herstructurering	-50				
	bedrijventerreinen					
	Bedrijventerrein Industriepark Zuid - plankosten	100	100	100		
4	Onderwijs					
	Onderwijshuisvesting - huur	160				
	Lauwerscollege					
	Compensatie groen inz Nieuwbouw	340				
	Campus Rodenburg		1.403			
	RSG De Borgen - boekwaarde			2.093		
	Overige mutaties	20				
5	Sport, cultuur en recreatie					
	SPUK GALA	343				
	Inzet DU openbare bibliotheken	191				
	Uitvoeringsprogramma roekenbeheer	50				
	Overige mutaties			40		
6	Sociaal Domein					
	NPG welzijn op recept	168				
	SPUK TOZO	55				
	Overige mutaties	47	56			
7	Volksgezondheid en milieu					
	SPUK GALA	462				
	IZA	300				
	Overige mutaties	34				
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening					
	Reserve grondexploitatie	600				
	Overige mutaties	67				
ADM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien					
	Campus Rodenburg		2.607			
	Overige mutaties	1	1	1	1	
o.4	Overhead					
	Taxaties irt verzekeringspremies	70				
	Meerkosten tijdelijke energievoorziening	358				
	Salariskosten team programma	201				
	huisvesting					
	Inhuur communicatie programma	60				
	huisvesting					
	Tijdelijke uitbreiding vic	97				

Bedrijventerrein Industriepark Zuid – salarissen	200	200	200	
Doorontwikkeling organisatie	500	500	500	
Totaal incidentele lasten	4.646	5.167	1.141	2.094

Baten	Omschrijving	Begroting	Meerjarenraming		
Programma	(bedragen x € 1.000)	2026	2027	2028	2029
0	Bestuur en organisatie				
	Reisdocumentenpiek burgerzaken	400	400	400	
1	Veiligheid				
2	Verkeer en vervoer				
	Extra leges kabels en leidingen	51			
3	Economie				
	Algemene reserve	100	100	100	
4	Onderwijs				
	Algemene reserve		1.403		2.093
5	Sport, cultuur en recreatie				
	SPUK GALA	343			
	Overige mutaties reserves			40	
6	Sociaal Domein				
	NPG welzijn op recept	168			
	Beschermd wonen - centrumregeling	200			
	Reserve beheerkosten TOZO	55			
	Overige mutaties reserves		41		
	Overige mutaties	47			
7	Volksgezondheid en milieu				
	SPUK GALA	462			
	IZA	300			
8	Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening				
	Reserve cofinanciering projecten	300			
	Reserve vluchtelingen	300			
ADM	Algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien				
	Terugdraaien jaarschijf 2029 ivm aansluiting				1.286
	Terugdraaien PPN 2026-2029 corr GF				207
	DU openbare bibliotheken	191			
	Algemene reserve		2.607		
0.4	Overhead				
	Reserve programma huisvesting	292			
	Algemeen reserve	200	200	200	
	Overige mutaties reserves		31	31	
Totaal incidentele baten		3.410	4.782	771	3.586
Saldo incidentele baten en lasten		-1.236	-385	-370	1.492

Presentatie van het structureel begrotingssaldo <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
Totaal saldo baten en lasten	-4.508	-9.091	-9.145	-9.424
Totale toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	3.272	4.809	801	2.525
Totaal begrotingssaldo na bestemming	-1.236	-4.281	-8.344	-6.898
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	-1.236	-385	-370	1.492
Structureel begrotingssaldo	0	-3.896	-7.974	-8.390

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
Toevoegingen reserves:				
▶ n.v.t.	0	0	0	0
Totaal toevoegingen	0	0	0	0
Onttrekkingen reserves:				
▶ Reserve Natuurpark (Kommerzijl)	18	18	18	18
▶ Reserve IKC Marum	20	20	20	20
▶ Reserve afschrijving diverse investeringen	387	389	392	394
▶ Algemene reserve	2200			
Totaal onttrekkingen	2.625	427	430	432

Totaal toevoegingen en onttrekkingen reserves <i>(bedragen x € 1.000)</i>	2026	2027	2028	2029
Incidentele toevoegingen en onttrekkingen	647	4.382	371	2.093
Structurele toevoegingen en onttrekkingen	2.625	427	430	432
Totaal toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	3.272	4.809	801	2.525

Prognose meerjarenbalans

Meerjarenbalans	Realisatie		Meerjarenraming		
(bedragen x € 1.000)	2024	2026	2027	2028	2029
Activa					
<u>Vaste activa:</u>					
Immateriële vaste activa	8.588	9.898	9.515	9.131	8.750
Materiële vaste activa	186.585	203.622	204.103	196.533	212.226
Financiële vaste activa	9.681	9.574	9.534	9.497	9.460
Totaal vaste activa	204.854	223.094	223.152	215.161	230.436
<u>Vlottende activa:</u>					
Onderhanden werk	5.223	3.575	4.052	2.101	691
Uitzettingen met looptijd < 1 jr.	24.393	15.644	15.612	15.580	15.548
Liquide middelen	1.728	1.211	1.211	1.211	1.211
Overlopende activa	10.277	9.470	9.470	9.470	9.470
Totaal vlottende activa	41.621	29.900	30.345	28.362	26.920
Totaal activa	246.476	252.994	253.497	243.523	257.356
Passiva					
<u>Vaste passiva:</u>					
Eigen vermogen	67.018	54.622	49.513	48.712	46.187
Voorzieningen	10.255	10.270	10.495	10.720	10.945
Langlopende leningen	125.227	143.485	133.814	142.070	149.751
Totaal vaste passiva	202.500	208.077	193.822	201.502	206.883
<u>Vlottende passiva:</u>					
Netto vlottende schuld < 1 jr.	11.594	11.602	11.602	11.602	11.602
Overlopende passiva	32.382	33.315	38.073	30.420	38.871
-Totaal vlottende passiva	43.976	44.917	49.675	42.022	50.473
Totaal passiva	246.476	252.994	253.497	240.903	246.534

Bijlagen

Overzicht Reserves en Voorzieningen

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2025	Bij	Af	Stand 31-12- 2025	Bij	Af	Stand 31-12- 2026	Bij	Af	Stand 31-12- 2027	Bij	Af	Stand 31-12- 2028	Bij	Af	Stand 31-12- 2029
Algemene reserve	32.221	7.359	2.519			2.500			4.310			340			2.093	
Rekeningresultaat 2024	9.541		9.541													
Totaal algemene reserve	41.762	7.359	12.060	37.061	0	2.500	34.561	0	4.310	30.251	0	340	29.911	0	2.093	27.818
Reserve grondexploitatie	2.484	850		3.334		600	3.934			3.934			3.934			3.934
Reserve MFC Oostwold De Gaveborg	83			83			83			83			83			83
Reserve herinrichting vml zandput	276	150		426			426			426			426			426
Reserve Integraal Kindcentrum Marum	1.216		20	1.196		20	1.176		20	1.156		20	1.136		20	1.116
Reserve afboeking boekwaarde scholen	586			586			586			586			586			586
Reserve Natuurpark (Kommerzijl)	313		18	295		18	277		18	259		18	241		18	223
Reserve overheveling niet uitgegeven budgetten	4.486	1.447	5.908	25			25			25			25			25
Reserve verduurzamingsmaatregelen	149		201	-52			-52			-52			-52			-52
Reserve sociaal domein	8			8			8			8			8			8
Reserve groot onderhoud gebouwen	370		30	340			340			340			340			340
Reserve afschrijving diverse investeringen	6.976		385	6.591		387	6.204		389	5.815		392	5.423		394	5.029
Reserve programma huisvesting	860	351	450	761		292	469		31	438		31	407			407
Reserve beheerskosten TOZO	281		72	209		55	154		41	113		.	113			113

Reserve Museum Wierdenland	313			313			313			313			313
Reserve cofinanciering projecten	2.669		1.000	1.669		300	1.369			1.369			1.369
Reserve vluchtelingen	4.187	700	338	4.549		300	4.249			4.249			4.249
Reserve versterking musea	0	200		200			200			200			200
Totaal bestemmingsreserves	25.257	3.698	8.422	20.533	600	1372	19.761	499	19.262	461	18.801	432	18.369
Totaal reserves	67.019	11.057	20.482	57.594	600	3.872	54.322	499	49.513	0	801	48.712	46.187

Verloop algemene reserve

(bedragen x € 1.000)

Stand 1 januari 2025		32.221
Rekeningresultaat 2024		9.541
Bestemming resultaat 2024	7.359	
Storting 2025		7.359
Inzet rekeningsaldo 2024 tbv resultaat	-9.541	
Dekking tekort begroting 2025	-1.469	
Inzet realisatie dorpshuis Humsterland	-1.050	
Onttrekking 2025		-12.060
Stand 31 december 2025		37.061
Dekking tekort begroting 2026	-2.200	
Herstructurering Industriepark Zuid	-300	
Onttrekking 2026		-2.500
Stand 31 december 2026		34.561

Herstructurering Industriepark Zuid	-300	
Campus Rodenburg	<u>-4.010</u>	
Onttrekking 2027		-4.310
Stand 31 december 2027		30.251
Herstructurering Industriepark Zuid	-300	
Campus Rodenburg	<u>-40</u>	
Onttrekking 2028		-340
Stand 31 december 2028		29.911
Campus Rodenburg	<u>-2.093</u>	
Onttrekking 2029		-2.093
Stand 31 december 2029		27.818

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Stand 1-1-2025	Bij	Af	Stand 31-12-202	Bij	Af	Stand 31-12-2026	Bij	Af	Stand 31-12-202	Bij	Af	Stand 31-12-2028	Bij	Af	Stand 31-12-2029
Voorzieningen algemeen																
Voorziening pensioen wethouders	7.198	225		7.423	225		7.648	225		7.873	225		8.098	225		8.323
Voorziening Regeling Vervroegde Uittreding (RVU)	624			624			624			624			624			624
Voorziening Verlofsparen	2.118			2.118			2.118			2.118			2.118			2.118
Voorziening egalisatie afvalstoffen	0			0			0			0			0			0
Voorziening riolering	315		435	-120			-120			-120			-120			-120
Totaal voorzieningen algemeen	10.255	225	455	10.045			10.270			10.495			10.270			10.945
 Voorzieningen grondexploitatie	 4.135			 4.135			 4.135			 4.135			 4.135			 4.135
Voorzieningen debiteuren	792	32		824	32		856	32		888	32		920	32		952
Voorzieningen leningen	262			262			262			262			262			262
Totaal voorzieningen algemeen	15.444	257	435	15.266	257		15.523	257		15.780	257	0	16.037	257	0	16.294

Beleidsindicatoren

Bij Ministeriële regeling zijn indicatoren vastgesteld. Het merendeel van deze verplichte set indicatoren wordt beschikbaar gesteld via de website waarstaatjegemeente.nl. De eerste vijf indicatoren worden door de gemeenten zelf aangeleverd. De zogenoemde 'datapartners' (zie Bron) leveren de gegevens voor waarstaatjegemeente.nl aan. De meest actuele gegevens worden opgenomen, maar niet alle informatie komt gelijktijdig en even snel beschikbaar. Ook komt niet alle informatie met dezelfde frequentie beschikbaar (niet alle onderzoeken/monitors worden bijvoorbeeld jaarlijks uitgevoerd). Dit is de reden dat er bij sommige indicatoren nog verouderde informatie staat.

Programma	Indicator		Bron	2022	2023	2024	2025
o. Bestuur en ondersteuning	Formatie (formatieplan 1-1-2025)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,74	8,37	8,71	8,85
o. Bestuur en ondersteuning	Bezetting (werkelijke bezetting 31-12-2024)	Fte per 1.000 inwoners	Eigen gegevens	7,20	8,35	8,20	
o. Bestuur en ondersteuning	Apparaatskosten	Kosten per inwoner	Eigen gegevens	749,97	823,30	904,40	961,0
o. Bestuur en ondersteuning	Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	Eigen gegevens	15,94	18,76	20,42	12,98
o. Bestuur en ondersteuning	Overhead	% van totale lasten	Eigen gegevens	10,26	9,88	11,83	12,19
1. Veiligheid	Winkeldiefstal	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,8	0,6	0,7	
1. Veiligheid	Geweldsmisdrijven	aantal per 1.000 inwoners	CBS	2	1,8	1,8	
1. Veiligheid	Diefstal uit woning	aantal per 1.000 inwoners	CBS	0,5	1,4	0,5	
1. Veiligheid	Vernieling en beschadiging (openbare ruimte)	aantal per 1.000 inwoners	CBS	4,5	3,4	3,4	
1. Veiligheid	Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	Stichting Halt	5	4	7	
3. Economie	Vestigingen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	172,8	178,9	Nnb	
3. Economie	Functiemenging	%	LISA	47,6	48,0	Nnb	
4. Onderwijs	Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie	%	DUO/Ingrado		1,7	1,9	
4. Onderwijs	Absoluut verzuim	per 1.000 leerplichtige leerlingen	DUO/Ingrado	3,1	5,2	4,1	

4. Onderwijs	Relatief verzuim	per 1.000 leerplichtige leerlingen	DUO/Ingrado	16	11	13	
5. Sport en recreatie	Niet-sporters	%	Gezondheids-monitor	52,6		48,2	
6. Sociaal domein	Banen	per 1.000 inw 15-64jr	LISA	636,4	644,3	Nnb	
6. Sociaal domein	Netto arbeidsparticipatie	%	CBS		74,2	Nnb	
6. Sociaal domein	Bijstandsuitkeringen	per 10.000 inw 18jr eo	CBS	261,2	197,5	189,4	
6. Sociaal domein	Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inw 15-64 jaar	CBS		124,9	135,7	
6. Sociaal domein	Jongeren met een delict voor rechter	%	CBS	1			
6. Sociaal domein	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 10.000 inw	CBS	640	680	720	
6. Sociaal domein	% Kinderen in uitkeringsgezin	%	CBS	3		Nnb	
6. Sociaal domein	% Werkloze jongeren	%	CBS	2		Nnb	
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	CBS	11,5	12,3	14,6	
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdreclassering	%	CBS	0,1	0,2	0,4	
6. Sociaal domein	Jongeren met jeugdbescherming	%	CBS	0,8	0,7	0,7	
7. Gezondheid en milieu	Huishoudelijk restafval	kg per inwoner	CBS	107		Nnb	
7. Gezondheid en milieu	Hernieuwbare elektriciteit	%	RWS	23,4		Nnb	
8. Vhrosv	Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	COELO	907	933	953	1026
8. Vhrosv	Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	COELO	1001	1027	1042	1118
8. Vhrosv	WOZ-waarde woningen	dzd euro	CBS	261	304	301	330
8. Vhrosv	Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	ABF	7,7	5,4	7,1	
8. Vhrosv	Demografische druk	%	CBS	80,2	80,5	81,0	82,0

Investeringsoverzicht

Nieuwe investeringen 2026-2029

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Taakveld	Kostenplaats	E/M nut	Afschr. termijn	2026	2027	2028	2029
Tractiemiddelen 2026	0.4	Traktie	E	10	2.639			
Tractiemiddelen 2027	0.4	Traktie	E	10		987		
Tractiemiddelen 2028	0.4	Traktie	E	10			1.507	
Tractiemiddelen 2029	0.4	Traktie	E	10				618
Vervanging ESX Hosts 2026	0.4	Automatisering	E	5	250			
Firewall 2026	0.4	Automatisering	E	5	100			
Nieuwe werkplek devices 2027	0.4	Automatisering	E	5		1.090		
Firewall 2027	0.4	Automatisering	E	5		150		
Backbone switches datacenter 2029	0.4	Automatisering	E	5				75
Vervanging storage cluster 2029	0.4	Automatisering	E	5				150
Vervanging Teams rooms hybride vergaderopstellingen 2029	0.4	Automatisering	E	5				150
Reconstructies wegen 2026	2.1	Wegen	M	50	1.071			
Vervanging deklagen 2026	2.1	Wegen	M	20	1.052			
Bruggen 2026	2.1	Bruggen	M	40	370			
Reconstructies wegen 2027	2.1	Wegen	M	50		1.071		
Vervanging deklagen 2027	2.1	Wegen	M	20		1.052		
Bruggen 2027	2.1	Bruggen	M	40		370		
Reconstructies wegen 2028	2.1	Wegen	M	50			1.071	
Vervanging deklagen 2028	2.1	Wegen	M	20			1.052	
Bruggen 2028	2.1	Bruggen	M	40			370	
Fietssuggestiestroken Enumatil 2027	2.1	Wegen	M	20		165		
Mentaweg te Feerwerd 2027	2.1	Wegen	M	20		69		
Reconstructies wegen 2029	2.1	Wegen	M	50				1.071
Vervanging deklagen 2029	2.1	Wegen	M	20				1.052

Bruggen 2029	2.1	Bruggen	M	40				370
Topsportal bowling Leek Vervangen heteluchtheaters	5.2	Sportaccommodaties	E	10	72			
Topsportal bowling Leek Vervangen boiler	5.2	Sportaccommodaties	E	10	42			
Watertakenplan 2026	7.2	Watertakenplan	E	50	4.175			
		heffing						
Watertakenplan 2027	7.2	Watertakenplan	E	50		4.035		
		heffing						
Watertakenplan 2028	7.2	Watertakenplan	E	50			4.035	
		heffing						
Watertakenplan 2029	7.2	Watertakenplan	E	50				4.035
		heffing						
Ondergrondse afvalcontainers 2026	7.3	Afval	E	20	180			
		heffing						
Ondergrondse afvalcontainers 2027	7.3	Afval	E	20		60		
		heffing						
Ondergrondse afvalcontainers 2028	7.3	Afval	E				260	
		heffing						
Totaal Westerkwartier					9.951	9.048	8.295	7.521
Investerings met een economisch nut			E		7.458	6.322	5.802	5.028
investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut			M		2.493	2.726	2.493	2.493
Totaal investeringen					9.951	9.048	8.295	7.521

Lopende investeringen (deze zijn al eerder vastgesteld door de raad maar nog niet afgesloten)

Objectnummer	Omschrijving	Oorspronkelijk krediet (x € 1.000)
7002010	Spandoekframes verkiezingen 2025	43
7003086	Vorbereidingskrediet Hoofdstraat 101-1 Midwolde	200
7003088	Aankoop Hooiweg 1 Zuidhorn 2024	1.250
7004222	Nieuwbouw energieneutraal gebouw 2022	12.241
7004223	Nieuwbouw energieneutraal installatie 2022	3.169
7004225	Verharding en terreininrichting 2022	787
7004226	Deel inrichtingskosten werf 2022	39
7004228	Externe firewall 2022	80
7004229	Nieuwe werkplek-devices 2022	1.226
7004232	Gebouwenbeheersysteem 2022	35
7004233	Werk grootegast uitbouw/verduurzamen 2023	1.514
7004234	Werk Noordhorn uitbouw/verduurzamen 2024	1.382
7004235	Novatec kwekerij nieuwbouw 2023	623
7004236	Novatec kringloopwinkel verduurzamen (17 jr)	74
7004237	Kruisweg 42 Marum gasloos/energieneutraal (33 jr)	597
7004238	Aanpassen werfgebouw Kietvitsweg 20 Grijpskerk gasloos en energieneutraal (33 jr)	413
7004239	Nieuwbouw kantoor (33 jr)	27.905
7004241	Vervanging hardware - switches en storage 2024	190
7004247	Herinrichting opslagterrein Hoendiep Oostzijde 24	458
7004248	Herinrichting opslagterrein Noorderringweg 2024	438
7004249	Tractiemiddelen 2024	716
7004250	Tractiemiddelen 2025	625
7004253	Vervanging wifi omgeving Zuidhorn 2024	100
7004255	Meubilair 2023	155
7004256	Thuiswerkplek 2023	122
7004257	Los meubilair Leeksterveld 2024	347
7004258	Keuken Leeksterveld 2024	205
7004259	Inrichting werkplaatsen buitendienst 2024	306

7004260	Beveiliging Microsoft Defender 2025	25
7210038	Verkeersvisie uitvoering 2021	259
7210226	Openbare verlichting 2021	450
7210250	Reconstructie Rijksweg 2016 en 2018	1.160
7210312	Fietspad Leek-Groningen	1.916
7210315	Herinrichting doorgaande route Aduard 2020	1.030
7210323	Verkeersmaatregelen voor IKC Marum 2022	250
7210324	Infrastructuur campus Wazenburglaan 2022	40
7210326	Verb netwerk wandel- en fietspaden 2022	300
7210331	Fietsoversteek Oldebertweg Tolbert 2024	200
7210332	Verkeersveilige schoolomgeving Het Veenpluis 2022	75
7210333	Herinrichting Centrumweg Opende 2023	406
7210334	Openbare Verlichting 2023	450
7210335	Infrastructuur campus Wazenburglaan 2023	600
7210337	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2023	410
7210338	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2024	1.052
7210339	Bruggen (kwaliteitsvisie openbare ruimte) 2024	370
7210340	Wegen levensduurverlengende maatregelen 2025	1.052
7210341	Bruggen (kwaliteitsvis openb ruim) 2025	370
7210344	Wegen reconstructies 2024	721
7210345	Wegen reconstructies 2025	1.071
7210347	Verkeersveilige schoolomgevingen 2024	486
7210358	Aanleg fietsvoorzieningen 2024	46
7210359	Aanpassing snelheid kom Ezinge 2024	143
7210360	Opwaardering hub Marum 2024	108
7210361	Uitv Centrumvisie verharding/groen 2025	1.950
7210362	Infrastructuur Lauwerscollege 2025	891
7210363	Verkeersmaatregelen Lauwerscollege 2025	150
7210364	Reconstructie Mokkenburg & Heereburen 2025	450
7250013	Haltevoorzieningen openbaar vervoer 2024	35
7420293	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2022	5.000
7420297	Huisvesting RSG de Borgen, Oldeborg 2023	10.000
7420299	Aanpassing het Nautilus Zuidhorn 2024	127

7420300	Nieuwbouw Lauwerscollege 24/25	11.300
7420301	Inr buitenterrein Lauwerscollege 2025	150
7420302	Nutsvoorziening Lauwerscollege Grijpskerk 2025	100
7420303	Vorbereiding Christal Grootegast 2025	250
7520044	Vervanging toplaag K.C. Rodenburg 2020	206
7520270	Renovatie trainingveld Aduard met een O2 lava beha	61
7520288	Club- en kleedkameraccommodatie VV Grijpskerk	1.573
7520294	Topsportal bowl verv brandmeldinstallatie 2023	131
7520296	Sporthal de Holten verv brandmeldinstallatie 2025	74
7520297	Gymzaal Oldenoert verv dakbedekking 2025	60
7520300	Sporthal de Leegens PV panelen 2024	85
7520304	Topsportal Leek. LED armaturen en verlichting	136
7520306	Zwemkasteel Nienoord Gasloos	1.550
7520311	Zwembad de Wotterwille - chlooropslag en verwerking	65
7520313	Sportpark Starkenborghkanaal Zunobri veld 1 topl ren 2024	169
7520314	Zwembad de Wotterwille - waterglijbaan 2024	78
7520315	Zwemkasteel beweegbare vloer + coating 2024	350
7520316	Sporthal Oosterweg 2025	30
7520317	Topsportal PV installaties 2025	242
7520318	Sporthal Oosterweg warmtepomp 2025	91
7520319	Sporthal Oldenoert PV installaties 2025	30
7520320	Sporthal de Holten OV installaties 2025	61
7520321	Fietsaccommodatie de Spartanen 2025	400
7520322	Kunstgrasveld VEV '67 2025	700
7520323	Club- en kleedkameraccommodatie VV Ezinge 2025	1.280
7520324	Nieuw sportveld VV Grijpskerk 2024	500
7520325	Verplaatsen basketbalveld Grijpskerk 2025	40
7520326	Hockeyveld MHCW vervanging toplaag 2025	200
7520327	Renovatie trainingvelden MHCW 2025	42
7530005	Deelname Biblionet in campus Waezen 2022	1.000
7530006	Deelname Kunstkwartier in campus Borgen 2022	100
7530008	CCZ (Zuidhorn) LED armaturen en verlichting	22
7530009	Deelname Biblionet in campus Waezenburglaan	1.500

7530010	Deelname Kunstkwartier in campus RSG de Borgen	120
7530011	Klimaatinstallatie CCZ	89
7540006	Museum Wierdenland	27
7540007	Museum Wierdenland, verduurzaming	120
7550049	Woning/kantoor Borgterrein	12
7550050	Borg Nienoord verv brandmeldinstall 2022	53
7550051	Termaten- en tuinhel vervangen brandmeldinstallatie	32
7550052	Toegangspoort borg Nienoord	50
7610029	Maatschappelijke Plint 2021	542
7610031	MFC 't Spectrum verv dakbedekking 2025	36
7610032	MFA Gaveborg vervangen warmtepomp 2025	40
7720033	Watertakenplan 2023	4.115
7720242	Watertakenplan 2024	3.655
7720243	Watertakenplan 2025	3.525
7720247	Icoonproject Overtuinen Zuidhorn 2025	150
7720191	Riolering Nachtegaalstraat/Langestraat 2019	260
7730022	Ondergrondse Afvalcontainers 2024	100
7730023	Ondergrondse Afvalcontainers 2025	300
7740004	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2023	120
7740005	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2024	125
7740006	Uitvoeringsplan klimaatadaptatie 2025	120
7750040	Uitbreiding begraafplaats Visvliet 2024	72
7830029	Herstruct en uitbr woonwagen Opende 2022	1.326
7830031	Strategische grondverwerving 2024-2028	1.000
		125.395

Algemene uitkering meerjarig

Onderdeel A - Inkomstenmaatstaven				
Maatstaf	2026	2027	2028	2029
1g-2 WOZ niet-woningen eigenaren	-3.136.758	-3.191.917	-3.248.066	-3.305.220
1h-2 WOZ niet-woningen gebruikers	-2.162.531	-2.200.559	-2.239.269	-2.278.672
1a Waarde woningen eigenaren	-6.611.870	-6.708.761	-6.807.104	-6.906.922
Subtotaal	-11.911.159	-12.101.237	-12.294.439	-12.490.814
Onderdeel B - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor van toepassing is				
Maatstaf	2026	2027	2028	2029
8a-3 Bijstandsontvangers	4.077.633	4.137.682	4.178.890	4.253.717
2 Inwoners	24.722.086	24.756.067	24.725.872	24.845.214
7c-5 Huishoudens met laag inkomen boven drempel	21.302.229	21.245.695	19.350.728	19.621.987
12b-2 Inwoners met een migratieachtergrond	959.528	982.842	1.001.966	1.024.490
3c Eenpersoonshuishoudens	1.427.759	1.402.030	1.435.420	1.468.288
8b Loonkostensubsidie	911.772	979.329	1.040.255	1.104.064
4a Inwoners: jongeren jonger dan 18 jaar (vanaf uitkeringsjaar 2019)	7.808.996	7.762.840	7.165.369	7.197.672
8f-2 Doelgroepenregister gemeentelijke doelgroep	489.042	526.300	557.462	597.527
5d-2 Inwoners 75+ met drempel	4.118.855	4.119.858	4.301.620	4.476.823
7m-2 Laag opleidingsniveau met drempel	1.237.378	1.179.913	1.169.318	1.156.843
14a-2 Lokale centrumfunctie	647.599	650.782	653.893	657.014
14b-2 Regionale centrumfunctie	3.685.646	3.656.233	3.524.398	3.560.176
14c-2 Landelijke centrumfunctie	866.683	870.942	875.106	879.283
15e Leerlingen VO	598.756	601.790	604.522	607.579
15h-3 Onderwijsachterstand	134.807	134.716	134.581	134.388
38 Bedrijfsvestigingen	1.147.015	1.192.823	1.231.190	1.276.830
36 Kernen	4.610.022	4.582.326	4.592.797	4.604.994
36a Kernen met 500 of meer adressen	826.833	826.833	826.833	826.833
34 Oeverlengte * bodemfactor	266.684	266.684	266.684	266.684
35a Oeverlengte * bodemfactor gemeente * dichtheidsfactor	209.550	209.550	209.550	209.550
32b-2 Omgevingsadressendichtheid	1.199.751	1.216.187	1.281.448	1.292.664
23 Opp bebouwing buitengebied * bodemfactor buitengebied	876.750	880.413	883.996	887.471
22 Oppervlakte bebouwing woonkernen * bodemfactor woonkernen	4.521.025	4.564.679	4.605.638	4.651.859
23a Oppervlakte bebouwing buitengebied	2.162.247	2.171.281	2.180.117	2.188.688
22a Oppervlakte bebouwing woonkern	2.732.273	2.758.259	2.784.892	2.809.882
19 Oppervlakte binnenwater	81.335	81.335	81.335	81.335
16 Oppervlakte land	1.413.438	1.413.438	1.413.438	1.413.438
18 Oppervlakte land * bodemfactor gemeente	1.006.716	1.006.716	1.006.716	1.006.716
24b-2 Woonruimten (vanaf UJR 2016, miv septembercirc. 2016)	334.250	336.352	334.057	336.136
25b-2 Woonruimten	1.603.235	1.618.897	1.634.718	1.650.699

39 Vast bedrag	979.230	979.230	970.429	970.429
Subtotaal	96.959.124	97.112.019	95.023.235	96.059.272

Onderdeel C - Uitkeringsfactor (uf)

Jaren	2026	2027	2028	2029
Uitkeringsfactor	1,4930	1,5039	1,5113	1,5225
Subtotaal (B x C (=uf))	144.759.972	146.046.765	143.608.616	146.250.241

Onderdeel D - Uitgavenmaatstaven waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2026	2027	2028	2029
56g Suppletie-uitkering nieuw verdeelstelsel 2023	3.842.195	3.842.195	3.842.195	3.842.195
Subtotaal	3.842.195	3.842.195	3.842.195	3.842.195

Onderdeel E - Integratie- en decentralisatieuitkeringen waarop de uitkeringsfactor niet van toepassing is

Maatstaf	2026	2027	2028	2029
170 Decentralisatie provinciale taken vergunningverlening, toezicht en handhaving (DU)	289.577	289.577	289.577	289.577
205 Voorschoolse voorziening peuters (DU)	129.436	129.436	129.436	129.436
223 Armoedebestrijding kinderen (DU)	216.255	216.255	216.255	216.255
274 Jeugdhulp kinderen in een AZC (DU)	1.461	1.461	1.461	1.461
280 Impulsgelden Weerbaar Bestuur/Veilig wonen (DU)	7.062	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
350 Bibliotheekmiddelen (DU)	191.443	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
421 Extra capaciteit BOA's (DU)	40.186	40.186	40.186	40.186
428 Wet kwaliteitsborging bouw (DU)	35.935	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
435 Antidiscriminatie voorzieningen (DU)	9.042	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
441 Wet betaalbare huur (DU)	34.971	19.347	15.475	13.642
478 Impulsbudget sociale infrastructuur (DU)	100.543	100.543	100.543	100.543
Subtotaal	1.055.911	796.805	792.933	791.100

Onderdeel F - 3 D's in het sociaal domein

Maatstaf	2026	2027	2028	2029
260 Participatie (IU)	9.290.213	8.830.075	8.250.900	7.812.230
Subtotaal	9.290.213	8.830.075	8.250.900	7.812.230

Onderdeel G - Stelpost

Maatstaf	2026	2027	2028	2029
Gemeenteposten:				
Nog te ontvangen rijksbijdrage jeugdzorg	0	0	0	0
Subtotaal	0	0	0	0

Totaal	147.037.132	147.414.603	144.200.205	146.204.952
---------------	--------------------	--------------------	--------------------	--------------------

Kerngegevens

Kerngegevens Westerkwartier <i>(stand 1 januari)</i>	2022	2023	2024	2025
Inwoners	64.315	64.968	64.946	64.896
Inwoners < 18 jaar	13.314	13.317	13.310	13.147
Inwoners > 65 jaar	13.782	14.034	14.350	14.650
Oppervlakte (land en water)	36.887	36.887	36.887	36.887
Aantal woningen	28.087	28.248	28.343	28.536

Colofon

Portefeuillehouder: Bert Nederveen
Team: Team Inkoop en Financiën
Datum: 15 oktober 2025

Gemeente Westerkwartier